Martin Page

M-am hotărât să devin prost

ebook

HUMANITAS

Născut la 7 februarie 1975, scriitorul francez MARTIN PAGE reușește performanța de a se impune ca romancier de enorm succes încă de la prima carte publicată, *Comment je suis devenu stupide* (ianuarie 2001). Avea 25 de ani când și-a scris romanul, exact ca eroul său stânjenitor de inteligent. Şi-a întrerupt studiile universitare (antropologie) și a mai scris, de atunci, două cărți: *Une parfaite journée parfaite* și *La Libellule de ses huit ans* (în curs de apariție în *Cartea de pe noptieră*). Biografia pe care i-o dezvăluie revistele și internetul este una nonconformistă. Ceea ce spune Page despre viața lui sunt amănunte care altora li se par frivole, dar care se înlănțuie, până la urmă, mai semnificativ decât o banală cronologie: are 1,80 m, îi place să bea ceai, își adoră prietenii, e pasionat de film, de teatrul elisabetan, de muzică și, firește, de literatură. Îi plac bicicletele olandeze și zăpada de Crăciun. A călătorit, grație companiei *Eurolines* și „câtorva miracole“ în vreo zece țări, inclusiv U.R.S.S., în 1989. Scriitorii preferați sunt Shakespeare, Wilde, Waugh, Saki, McCullers, Calvino, Dickens, Dahl, Austen, Dick, Chandler, Parker, Dostoievski, Jerome, Poe, dar în primul său roman cel mai sus stă totuși un francez, Flaubert. Martin Page este una dintre bucuriile literare ale acestui început de secol. Biografia și bibliografia lui sunt în curs de formare și mai pot oferi multe surprize.

Adriana Gliga a mai tradus: Emanuel Roblès, *Sirenele,* Univers, 1979; Alain Monchablon, *Cartea cetățeanului*, Humanitas, 1991; Robert Ludlum, *Identitatea lui Bourne*, Elite, 1992; Julian Amery, *Ia-o spre Est, tinere!*, Ed. Militară, 1993; H. Tarnower și S. Baker, *Regimul medical Scarsdale,* Humanitas, 1998; Dominique Fernandez, *Rapsodia română*, Humanitas, 2000.

Martin Page
M-am hotărât
să devin prost

„Îi invidia pentru tot ceea ce nu știau.“
Oscar Wilde
Crima Lordului Arthur Savile

„Ob-la-di ob-la-da life goes on bra.“
The Beatles,
Ob-la-di ob-la-da,
White Album

Lui Antoine i se păruse dintotdeauna că are vârsta câinilor. Când avea șapte ani, se simțea obosit ca un om de patruzeci și nouă; la unsprezece, avea deziluziile unui bătrân de șaptezeci și șapte. Acum, la douăzeci și cinci de ani, sperând într-o viață ceva mai blândă, Antoine a luat hotărârea să aștearnă peste creierul lui giulgiul prostiei. Constatase de prea multe ori că inteligența este cuvântul care desemnează prostii bine ticluite și frumos pronunțate, că este atât de pervertită, încât de multe ori ești mai avantajat fiind prost, decât intelectual consacrat. Inteligența te face nefericit, singuratic, sărac, pe când deghizarea inteligenței îți conferă o imortalitate de hârtie de ziar și admirația celor care cred în ce citesc.

Ceainicul începu să scoată un țiuit anemic. Antoine turnă apa care bolborosea într-o ceașcă albastră împodobită cu o lună înconjurată de doi trandafiri roșii. Frunzele de ceai se deschiseră învolburându-se, răspândindu-și culoarea și mirosul, în timp ce aburii se înălțau și se amestecau cu masa de aer. Antoine se așeză la birou, în fața singurei ferestre a garsonierei lui răvășite.

Își petrecuse noaptea scriind. Într-un caiet mare de școlar, după numeroase tatonări, după pagini de ciorne, reușise în fine să dea o formă manifestului său. Înainte de asta, se istovise săptămâni în șir căutând o portiță de scăpare, niște subterfugii convingătoare. Dar sfârșise prin a recunoaște groaznicul adevăr: cauza nefericirii lui era propria-i minte. În această noapte de iulie, Antoine consemnase așadar argumentele care urmau să explice renunțarea lui la gândire. Caietul avea să rămână ca mărturie a proiectului său, în caz că nu va ieși teafăr din această experiență periculoasă. Dar fără îndoială că reprezenta în primul rând un mijloc de a se convinge pe sine însuși de valabilitatea acțiunii lui, căci aceste pagini justificative aveau seriozitatea unei demonstrații raționale.

Un măcăleandru bătu cu ciocul în geam. Antoine își ridică privirea de pe caiet și, parcă spre a răspunde, bătu în el cu stiloul. Luă o înghițitură de ceai, se întinse și, trecându-și o mână prin părul cam gras, se gândi c-ar trebui să fure șampon de la Champion, magazinul din colț. Antoine nu se considera un hoț, nu era suficient de neserios pentru așa ceva și de aceea subtiliza doar ce-i trebuia: șampon cât o alună presată discret într-o cutiuță de bomboane. La fel proceda pentru pastă de dinți, săpun, cremă de ras, boabe de struguri, cireșe; astfel, luându-și dijma, ciupea zilnic de prin marile magazine și supermarketuri. Neavând destui bani nici ca să-și cumpere toate cărțile pe care le dorea, și constatând acuitatea supraveghetorilor și a porților de securitate de la F.N.A.C., fura cărțile pagină cu pagină și le reconstituia la adăpost, în apartamentul său, ca un editor clandestin.

Fiecare pagină, fiind câștigată printr-un delict, căpăta o valoare simbolică mult mai mare decât dacă ar fi fost lipită și pierdută printre suratele ei; desprinsă dintr-o carte, șterpelită, pe urmă legată la loc cu răbdare, ea devenea sacră. Biblioteca lui Antoine număra astfel vreo douăzeci de cărți reconstituite în prețioasa lui ediție particulară.

Pe când se lumina de ziuă, epuizat de noaptea albă, se pregătea să dea o încheiere proclamației lui. După o clipă de șovăială cu capătul stiloului între dinți, începu să scrie, cu capul aplecat aproape de caiet, trecându-și limba peste buze:

„Nimic nu mă enervează mai mult decât poveștile în care eroul, la final, va ajunge în situația lui de la început, după ce a câștigat ceva. Şi-a asumat riscuri, a trăit aventuri, dar, la sfârșit, va cădea tot în picioare. Nu pot să particip la această minciună: să mă prefac că nu cunosc deja cum se încheie totul. Ştiu că această călătorie în prostie se va transforma într-un imn al inteligenței. Va fi mica mea *Odisee* personală, iar după multe încercări și aventuri primejdioase voi sfârși prin a ajunge înapoi în Ithaca. Simt deja mirosul acela de ouzo și de foi de viță umplute. Ar fi o ipocrizie să n-o spun, să nu spun că, încă de la începutul poveștii, se știe că eroul va scăpa, ba chiar va ieși înnobilat de atâtea încercări. Un deznodământ construit în mod artificial pentru a părea firesc va proclama o lecție de genul: «E bine să gândești, dar trebuie să profiți de viață.» Orice am spune, orice am face, există întotdeauna o morală care paște pe imașul personalității noastre.

Este miercuri 19 iulie, soarele se hotărăște în sfârșit să iasă din ascunzătoare. Aș vrea să pot spune, la încheierea acestei aventuri, precum personajul Joker din *Full Metal Jacket*: «Sunt într-o lume de rahat, dar sunt viu și nu mi-e teamă.»“

Antoine puse jos stiloul și închise caietul. Bău o gură de ceai; dar lichidul se răcise. Își dezmorți oasele și încălzi niște apă pe micul reșou de camping pus direct pe podea. Măcăleandrul ciocăni cu pliscul în geam. Antoine deschise fereastra și puse un pumn de semințe de floarea-soarelui pe pervaz.

Pe jumătate, familia lui Antoine se trăgea din Birmania. Bunicii lui din partea tatălui veniseră în Franța prin anii treizeci, pe urmele lui Shan, ilustra lor strămoașă, care, cu opt secole în urmă, descoperise Europa. Shan era o aventurieră botanistă; o pasionau artele, leacurile, încerca să schițeze o cartografie a regiunii. După fiecare expediție se întorcea la Pagan, orașul ei natal, își regăsea familia și le împărtășea alor ei și învățaților descoperirile făcute. Anawratha, primul mare suveran birman, a auzit de pasiunea ei pentru cercetare și aventură și i-a oferit mijloacele materiale și financiare pentru a descoperi vasta lume necunoscută. Luni în șir, Shan și echipajele ei au călătorit pe uscat, pe mare, și s-au rătăcit destul cât să găsească drumul spre Lumea Nouă, Europa. Traversând Mediterana, au debarcat în sudul Franței și au ajuns până la Paris. Au oferit mărgele de sticlă și haine din mătase proastă indigenilor din ținuturile europene și au încheiat acorduri de negoț cu șefii acestor triburi palide. Înapoindu-se acasă, Shan a avut parte, pentru descoperirea ei, de o primire triumfală; a fost sărbătorită și și-a sfârșit zilele în glorie. În mijlocul tulburărilor și violențelor din secolul XX, bunicii lui Antoine au hotărât să plece pe urmele strămoașei lor, cu speranța de a găsi o fericire pe potrivă. Se instalaseră așadar în Bretania, la începutul anilor treizeci; în 1941 au fost chiar întemeietorii celebrei celule de rezistenți F.T.P. Birmania. Se integraseră treptat, învățaseră bretona și, ceva mai greu, să le placă stridiile.

Inspectoare a litoralului din partea Ministerului Mediului, mama lui Antoine era bretonă; tatăl lui, birman, își împărțea timpul între pasiunea de bucătar și activitatea de pescar pe un trauler. La vârsta de optsprezece ani, Antoine își părăsise părinții grijulii și neliniștiți, plecând în capitală, dornic să-și croiască aici un drum propriu. În copilărie, ambiția lui fusese să devină Bugs Bunny, iar mai târziu, când s-a mai copt, voise să fie Vasco da Gama. Dar consiliera de orientare școlară i-a cerut să aleagă niște studii care figurau în documentele ministerului. Parcursul lui universitar avea forma labirintică a pasiunilor sale, și nu înceta să-și descopere altele noi. Antoine nu pricepuse niciodată separarea arbitrară a materiilor: asista la cursurile care-l interesau, indiferent de disciplină, și le neglija pe cele la care profesorii nu erau la înălțime. Şi reușea să obțină validarea unor diplome oarecum la întâmplare, datorită cumulării unităților valorice și modulelor.

Avea puțini prieteni, căci suferea de acel soi de asociabilitate care se trage din prea multă toleranță și înțelegere. Gusturile lui nediscriminatorii, disparate, îl excludeau din grupurile care se

formează pe baza dezgusturilor. Nu avea încredere în anatomia dușmănoasă a mulțimilor, iar curiozitatea și pasiunea lui, care ignorau frontierele și clanurile, făceau din el un apatrid în propria lui țară. Într-o lume în care opinia publică este îngrădită în răspunsul la sondaje între *da, nu* și *fără opinie*, Antoine nu voia să bifeze nici o rubrică. A fi *pentru* sau *împotrivă* era pentru el o insuportabilă limitare a unor întrebări complexe. În plus, avea o ușoară timiditate la care ținea ca la un vestigiu al copilăriei. Avea impresia că o ființă omenească este atât de vastă și de bogată, încât nu există vanitate mai mare pe lumea asta decât să fii prea sigur pe tine față de alții, față de necunoscut și de incertitudinile pe care le reprezintă fiecare. La un moment dat, îi fusese teamă să nu-și piardă stropul de timiditate și să intre în tagma celor care te disprețuiesc dacă nu-i domini; dar, cu o voință îndârjită, a izbutit să o păstreze ca pe o oază a personalității lui. Chiar dacă încasase răni multe și adânci, asta nu-i înăsprise cu nimic caracterul; își păstra intactă sensibilitatea foarte mare, care, asemeni unui fenixian trup de mătase, renăștea mai pură ca niciodată de câte ori era șifonată și lovită. În fine, dacă, în mod rezonabil, credea în el însuși, se străduia să nu se creadă prea deștept, să nu accepte prea ușor ceea ce gândea, căci știa cât de mult le place vorbelor minții noastre să ne fie pe plac și să ne încurajeze păcălindune.

Înainte de a lua hotărârea ce avea să-i schimbe existența sub multe aspecte, deci înainte de a deveni prost, Antoine încercase și alte căi, alte soluții pentru a rezolva dificultatea pe care o avea de a lua parte la viață.

Iată prima lui tentativă, pe care am putea-o considera stângace, dar care a fost plină de o speranță sinceră.

Antoine nu se atinsese niciodată de vreo picătură de alcool. Chiar dacă se rănea ușor, se zgâria, refuza, ca un bun abstinent, să se dezinfecteze cu alcool de șaptezeci de grade, preferând Betadina sau Mercurocromul.

Acasă, nu exista vin, nici aperitive. Mai apoi, a disprețuit utilizarea unor artificii fermentate sau distilate care să suplinească o lipsă de imaginație sau să facă să dispară efectele unei depresii.

Constatând cât de vagă și desprinsă de orice preocupare pentru realitate era gândirea persoanelor băute, cât de incoerente puteau fi frazele lor și, ca să încununeze totul, cum aveau ele iluzia de a debita adevăruri remarcabile, Antoine s-a decis să adere la această filozofie promițătoare. Beția i se părea mijlocul de a suprima orice veleitate reflexivă a inteligenței lui. Beat, n-ar mai avea nevoie să gândească, n-ar mai putea: ar fi un declamator de aproximații lirice, elocvent și volubil. În sânul beției, inteligența nu ar mai avea sens; odată slăbite parâmele, ar putea să naufragieze sau să fie devorată de rechini fără

ca lui să-i pese. Râsete fără motiv, exclamații absurde, în stare de ebrietate ar iubi pe toată lumea, ar fi dezinhibat. Ar dansa, ar face piruete! Ei, bineînțeles că nu uita partea sumbră a alcoolului: mahmureala, vomele, ciroza la orizont. Şi dependența.

Se gândea serios să devină alcoolic. E o preocupare. Alcoolul ocupă gândurile în întregime și dă un scop în disperare: să te vindeci. Atunci ar frecventa reuniunile Alcoolicilor anonimi, și-ar povesti parcursul, ar fi susținut și înțeles de ființe asemeni lui aplaudându-i curajul și voința de a se lăsa. Ar fi un alcoolic, adică cineva care are o boală recunoscută pe plan social. Pe alcoolici lumea îi deplânge, îi îngrijește, ei se bucură de considerație medicală, umană. Pe când pe oamenii inteligenți nimeni nu se gândește să-i plângă: „El studiază comportamentele umane, cred că asta îl face foarte nefericit“, „Nepoata mea e inteligentă, dar e o fată foarte în regulă. Vrea să scape“, „La un moment dat, mi-a fost teamă c-o să devii inteligent.“ Iată genul de cugetări binevoitoare, pline de compasiune, care i s-ar fi cuvenit dacă lumea ar fi fost dreaptă. Dar nu, inteligența e de două ori rea: te face să suferi și nimeni nu se gândește să o considere ca pe o boală.

Prin comparație, a fi alcoolic ar fi o promovare. Ar suferi de un rău vizibil, cu o cauză cunoscută și tratamente prevăzute; nu există cură de dezintoxicare pentru inteligență. Dacă gândirea conduce la o anume excludere, prin distanța observatorului față de lumea observată, în schimb a fi alcoolic ar fi un mijloc de a găsi un loc. Iar a fi perfect integrat în societate, în caz că asta nu s-a realizat firesc, nu poate fi decât dorința unui alcoolic. Datorită alcoolului, nu ar mai avea această reținere față de jocurile omenești și ar putea liniștit să se lase în voia lor.

Neavând nici un fel de cunoștințe în domeniu, Antoine nu știa cum să debuteze în noua carieră. Trebuia să-nceapă prin a o ține într-o beție, sau, dimpotrivă, să avanseze pas cu pas în smârcul spirtoaselor?

Nu putuse să se abțină. Curiozitatea lui vie l-a împins să se repeadă la biblioteca municipală din Montreuil, la doi pași de casă: voia să devină alcoolic în mod inteligent, constructiv și cultivat, să cunoască secretele otrăvii care avea să-l salveze. Antoine a scotocit prin rafturi, a ales cărțile care i se păreau cele mai interesante, sub privirea condescendentă a bibliotecarului, convins în sinea lui că este inteligent fiindcă e prost îmbrăcat. Îl cunoștea bine pe Antoine, de patru ani la rând era desemnat „cititorul anului“. În ciuda protestelor lui Antoine față de acest exhibiționism cultural, bibliotecarul afișase o fotocopie a legitimației lui de bibliotecă cu inscripția în caractere grase: „Cititorul anului.“ Era ridicol.

Antoine s-a prezentat la pupitru cu *Dicționarul băuturilor alcoolice din lumea întreagă, Ghid istoric al băuturilor alcoolice, Băuturi alcoolice și*

Vinuri, Cele mai faimoase băuturi alcoolice, Abecedarul băuturilor alcoolice… Bibliotecarul a înregistrat împrumutul și i-a spus:

— Iarăși! O să vă depășiți recordul de anul trecut, felicitări. Faceți cercetări istorice despre băuturile alcoolice?

— Nu, de fapt, eu… încerc să devin alcoolic. Dar înainte de a mă apuca de băut, aș prefera să cunosc subiectul.

Bibliotecarul și-a petrecut următoarele zile întrebându-se dacă asta era o glumă, iar apoi a murit, sufocat în mod misterios sub un grup de turiști germani, aproape de turnul Eiffel.

După trei zile petrecute citind pe nerăsuflate aceste cărți, luând notițe și făcând fișe de lectură, considerând că stăpânește oarecum subiectul, Antoine s-a apucat să caute printre cunoștințele lui un alcoolic care ar putea să-l învețe metoda. O persoană care să aibă stofă de profesor în materie de vinuri și alcooluri albe, un Platon al lichiorului, un Einstein al calvadosului, un Newton al votcăi, Yoda* al whiskyului. Printre apropiații săi, rude îndepărtate, colegi și vecini, a găsit și a descoperit psihotici, catolici, un baron, o integramistă, un pârțoman, un heroinoman, aderenți la partide politice… și multe alte tare. Dar nici un alcoolic.

* Yoda — personaj din Războiul stelelor, maestru spiritual.

La cincizeci de metri, pe trotuarul de peste drum de apartamentul lui, se afla un bistrou numit Căpitanul Elefant. S-a decis să prospecteze acolo.

Antoine își luă cărțile, precum și un caiețel ca să-și noteze viitoarele experiențe și toate cunoștințele noi pe care spera să și le însușească. Ușa făcu să clincăne un clopoțel, dar nimeni nu întoarse capul la intrarea lui. Se uită la clienți, îi măsură din priviri pentru a-l alege pe cel care avea să-i fie profesor. Nu era decât opt și jumătate dimineața, dar toți beau deja vârtos. Nu se aflau acolo decât bărbați, unii tineri, majoritatea peste patruzeci de ani; aveau vârsta aceea patinată, incertă, a alcoolicilor. Viețile lor amărâte nu putuseră să le dea gustul și forța pasiunilor sănătoase, de aceea își cheltuiau micile salarii pe substitutele de fericire și de frumusețe care sunt băuturile alcoolice.

Barul semăna cu o mie de alte baruri: tejghea acoperită cu tablă de zinc, sticle aliniate precum soldații unei armate secrete, câteva mese, un tonomat vechi. Şi, mai ales, cocktailul acela de mirosuri de țigări, de cafea, de alcool și de detergent, care impregna amintirile.

Așezat la tejghea, un bărbat, cu o șapcă pe cap, aliniase unsprezece pahare umplute cu lichide diferite. Antoine văzu în el un specialist. Şovăind, își puse cărțile pe tejghea. Bărbatul nu-i acordă nici o privire și goli primul pahar. Pe baza fotografiilor din enciclopedia lui, Antoine deduse care sunt diferitele băuturi și le spuse pe nume arătându-le cu degetul:

— Porto, gin, vin roșu, calvados, whisky, coniac, bere blondă,

Guinness, bloody mary, iar aceea, fără-ndoială, șampanie. Vinul roșu ar putea fi bordeaux, iar dumneata tocmai ai băut un pastis.

Omul cu șapcă îl privi pe Antoine cu un aer suspicios. Apoi, văzând aspectul inofensiv al acestui tânăr cu părul ciufulit, zâmbi.

— Nu-i rău, recunoscu el. Ești dotat, puștiule. Dădu pe gât paharul de whisky dintr-o înghițitură.

— Mulțumesc, domnule.

— Ești un fizionomist al alcoolului? E o artă originală, chiar dacă n-am nici cea mai vagă idee la ce folosește. În general, există o etichetă pe sticlă.

— Nu, spuse Antoine întorcând capul ca să evite discret răsuflarea încărcată a bărbatului. Citesc cărți despre băuturile alcoolice ca să învăț cum sunt fabricate, ce materiale se folosesc… Vreau să știu totul despre alcool.

— La ce o să-ți folosească? replică bărbatul zâmbind, după ce goli paharul cu gin.

— Vreau să devin alcoolic.

Bărbatul închise ochii și strânse paharul în mână; încheieturile i se albiră, paharul se sparse. Se auzeau zgomotele străzii, ale mașinilor, ale conversațiilor animate ale negustorilor. Bărbatul inspiră adânc și suflă ușor. Redeschise ochii și-i întinse mâna lui Antoine. Zâmbea iarăși.

— Pe mine mă cheamă Léonard.

— Încântat. Eu sunt Antoine.

Își strânseră mâna. Léonard îl privea atent pe Antoine, intrigat și amuzat. Strângerea de mână se prelungea. Antoine sfârși prin a-și retrage mâna.

— Vrei să devii alcoolic… murmură Léonard. Acum douăzeci de ani, aș fi crezut că ești o halucinație, dar a trecut ceva vreme de când alcoolul nu-mi mai oferă drept miraj decât realitatea. Vrei să devii alcoolic, și de-asta ai toate cărțile astea. E logic.

— Cărțile astea sunt ca să… Nu vreau să devin alcoolic oricum. Mă interesează asta cu-adevărat, diferitele feluri de alcool, alcoolurile albe, lichiorurile, vinurile, e așa o bogăție! Am descoperit că alcoolul este legat de istoria omenirii și că numără mai mulți adepți decât creștinismul, budismul și islamismul la un loc. Tocmai citesc un eseu pasionant al lui Raymond Dumay pe tema asta…

— Dacă citești prea mult, n-o să ajungi niciodată alcoolic, remarcă Léonard impasibil. E o activitate care necesită o anumită angajare, trebuie să i te dedici mai multe ceasuri pe zi. E o disciplină, cum s-ar zice, olimpică. Nu cred că ești bun de așa ceva, puștiule.

— Ei bine, nu vreau să par lipsit de modestie, dar… în fine, vorbesc limba aramaică, am învățat să repar motorul avioanelor de vânătoare din Primul Război Mondial, să recoltez miere, să schimb scutecele

câinelui vecinei mele, iar când aveam cincisprezece ani am petrecut o lună de vacanță la unchiul Joseph și mătușa Miranda. Așadar, cu ajutorul dumitale, cred să sunt în stare să devin alcoolic. Am voința necesară.

— Cu ajutorul meu? întrebă mirat și jovial Léonard. Se uită în cupa de șampanie — bule mici se ridicau la suprafață — și chicoti.

— Da. Eu, eu cunosc teoria, dar n-am pic de practică. Dumneata, dumneata ai aerul unui specialist.

Antoine arătă spre șirul de pahare de pe tejghea. Léonard aspiră coniacul și-l ținu câteva clipe în gură. Obrajii începeau să i se rumenească. Patronul barului șterse tejgheaua cu o cârpă și luă paharele goale. Léonard încruntă din sprâncene.

— Şi cine-ți spune că ai aptitudini pentru asta? Crezi că devii alcoolic așa…? Că ajunge să vrei și să bei câteva pahare? Cunosc oameni care și-au petrecut toată viața bând, dar n-au reușit niciodată să devină alcoolici. Nu aveau predispoziție pentru asta. Așa că tu… tu crezi că ai harul? Vii liniștit și declari că vrei să devii alcoolic, ca și cum ar fi ceva ce ți s-ar cuveni! Lasă-mă să-ți spun o chestie, tinere: alcoolul e cel care alege, alcoolul hotărăște dacă ești apt să devii bețivan.

Antoine ridică din umeri, dezamăgit: nu avusese niciodată pretenția să creadă că va fi ceva ușor, de aceea și venise să caute un antrenor în acest bistrou. Léonard reacționase cu năduful care-i caracterizează pe bătrânii lupi de mare atunci când un tânăr, lipsit de experiență și naiv, declară că vrea să plece pe mare. Dat fiind că-și petrecuse copilăria prin mici porturi bretone, Antoine cunoștea bine acest sentiment și-l înțelegea: meșteșugarii sunt mândri de arta lor și geloși.

— Nu vreau să dau această impresie, domnule Léonard. Îmi mărturisesc ignoranța și nu știu dacă sunt dotat pentru asta. Vă rog să mă acceptați ca elev. Puteți să mă învățați.

— Sunt dispus să-ncerc, băiete, răspunse Léonard, flatat, dar nu-ți pot garanta nimic. Dacă n-ai ce trebuie… Nu oricine poate deveni alcoolic, asta e cert, există o selecție; e trist, dar asta-i viața. Așa că să nu-mi porți ranchiună dacă rămâi pe chei. Mai sunt și alte vapoare.

— Înțeleg.

Léonard șovăi între bloody mary și paharul de Guinness. Alese berea. Îi rămase lipită de perii bărbii sure niște spumă, pe care o șterse cu mâneca scurteicii groase bleumarin.

— Bun. Trebuie să-ți pun câteva întrebări. Un soi de examen prealabil.

— Un concurs de admitere?

— Ei, pușțiule, înțelege că există unele condiții pentru exercitarea alcoolismului, e treabă serioasă…

— Dar nu trebuie chiar un permis, spuse Antoine zâmbind și

ridicând din umeri.

— Ar trebui, totuși. Unii nu rezistă la alcool, își stâlcesc în bătaie nevasta și plozii, conduc aiurea și votează… Statul ar trebui să se ocupe de formarea alcoolicilor, ca să-și cunoască limitele, schimbările în modul cum percep timpul și spațiul și în personalitatea lor… La fel ca pentru înot, e mai bine să te asiguri că știi să înoți înainte de a te arunca în bazinul cel mare.

— În cazul de față, remarcă Antoine, va trebui să te asiguri mai degrabă dacă voi fi în stare să mă duc la fund.

— Exact, puștiule. Vreau să știu dacă ai înotătoarele necesare ca să te duci la fund. Ia să vedem… Prima întrebare: de ce vrei să devii alcoolic? Mi se pare esențial să-ți cunosc motivația.

Frecându-și fruntea, Antoine cugetă. Îi privi pe ceilalți clienți ai barului și constată că se potriveau perfect cu decorul. Aveau un fel de aer familial căci, și dacă nu semănau între ei, erau făcuți cu toții din aceeași materie tristă.

— „Alcoolismul are drept cauză urâțenia, derutanta sterilitate a existenței așa cum ne este ea vândută.“

— E un citat? întrebă Léonard după ce dădu peste cap bloody mary-ul.

— Da, din Malcolm Lowry.

— O întrebare, puștiule: când te duci să cumperi pâine, îi citezi brutăresei din Shakespeare? „A cumpăra cornuri cu unt sau chifle cu ciocolată, aceasta-i întrebarea.“ Aș prefera să vorbești tu însuți, nu să invoci un mare scriitor tâmpit. Dacă vrei părerea mea, cu citatele scapi prea ușor, fiindcă-s atâția scriitori mari care au spus atâtea lucruri, încât nici n-ar mai fi nevoie ca cineva să exprime o opinie personală.

— Atunci, să zicem că sunt sărman, fără nici un viitor… Şi mai ales gândesc prea mult, nu mă pot abține să nu analizez și să nu încerc să-nțeleg cum rezistă și funcționează toată harababura asta, mă întristează enorm să văd că nu suntem liberi și că fiecare gând, fiecare act liber se face cu prețul unei răni care nu coagulează.

— Puștiule, tu ești poet: vrei să spui că ești deprimat…

— Asta e starea mea naturală, sufăr de o depresie de douăzeci și cinci de ani.

Léonard îl bătu prietenește pe umăr pe Antoine. Un client intră și se așeză la o masă unde se desfășura o partidă de cărți. Comandă o cafea și un pahar de calvados. Patronul deschise radioul ca să asculte știrile de la ora nouă.

— Dar, să știi, alcoolul nu o să te vindece. Nu trebuie să crezi asta. Îți va alina rănile, dar o să-ți facă altele, poate chiar mai rele. N-o să te mai poți lipsi de alcool și chiar dacă, la început, o să simți o euforie, o bucurie să bei, or să dispară repede și n-o să mai rămână decât tirania

dependenței și a privațiunii. Viața ta nu va fi decât cețuri, stări de semiconștiență, halucinații, paranoia, crize de delirium tremens, violență împotriva anturajului tău. Personalitatea ta se va dezagrega…

— Asta și vreau! spuse hotărât Antoine, lovind cu pumnul lui mic tejgheaua. Nu mai am tăria să fiu eu însumi, nu mai am curaj, nici chef să am ceva de genul unei personalități. O personalitate, ăsta-i un lux care mă costă prea scump. Vreau să fiu un spectru banal. M-am săturat de libertatea mea de gândire, de toate cunoștințele mele, de blestemata mea de conștiință!

După ce goli paharul de porto, Léonard făcu o grimasă. Rămase dus pe gânduri, cu paharul ridicat, privindu-se în oglinda din fața lui, ascunsă parțial de sticle. Pe măsură ce golea paharele, se lăsa tot mai mult peste tejghea, ochii i se micșorau și, în același timp, gesturile îi deveneau mai puțin tremurătoare, mai largi și mai fluide. Ca ultimă întrebare de „examen“, Léonard îl puse pe Antoine să ghicească de ce aliniase pe tejghea unsprezece pahare cu băuturi diferite.

— Ca să nu existe gelozii? răspunse pe loc Antoine.

— Ca să nu existe gelozii… murmură Léonard zâmbind și ciocănind ușor cu un pahar în tejghea. Poți fi mai clar?

— Poate că în felul acesta aduci un omagiu, la egalitate, tuturor acestor soiuri de alcool. Dumneata nu ești un amator de bere sau de whisky scoțian, nu de ceva atât de sectar: îți place alcoolul în toate formele lui. Ești un îndrăgostit de Alcool cu A mare.

— Nu m-am gândit niciodată la asta așa, dar… da, sunt de acord. Antoine, Antoine… Îmi pari a avea aptitudinile, natura în marea ei milostivenie poate că ți-a dat harul. Dar trebuie să te pun la curent cu toate neplăcerile la care vei avea dreptul. O să vomiți des, stomacul îți va fi încordat și acid, o să ai tot felul de migrene, oftalmice, cerebrale, dureri cervicale, în mușchi și în oase, o să ai des diaree, ulcere, tulburări de vedere, insomnii, bufeuri de căldură, crize de angoasă. Pentru un pic de căldură și de alinare, alcoolul îți va oferi toate astea, trebuie să fii conștient.

Intrară doi clienți noi. Dădură mâna cu patronul, îl salutară pe Léonard. Se așezară la o masă din fundul barului, își aprinseră pipa și băură bere împărțind între ei paginile *Monde*-ului. Antoine se uită la Léonard cu privirea lui francă; ca întotdeauna, era foarte calm, foarte sigur pe decizia lui. Își trecu mâna prin păr, zburlindu-l.

— Asta e ceea ce vreau, vreau alte chinuri, un rău real, manifestări fizice ale unui comportament precis. Cauza răului meu va fi alcoolul; nu adevărul, alcoolul. Prefer o boală care încape într-o sticlă, mai degrabă decât o boală imaterială și atotputernică căreia nu pot să-i dau un nume. Îmi voi cunoaște cauza durerilor. Alcoolul îmi va ocupa toate gândurile, îmi va umple toate clipele ca pe niște păhărele…

— Accept, spuse Léonard după ce-și mângâie barba. O să fiu

profesorul tău de alcoolism. O să fiu sever, o să te pun la treabă. E o ucenicie pe termen lung, aproape o asceză.

— Mulțumesc, mulțumesc din tot sufletul, spuse liniștit Antoine strângând mâna uscată și aspră a alcoolicului.

Léonard ridică mâna și pocni din degete ca să-l cheme pe patronul care citea *Le Parisien* la celălalt capăt al tejghelei, lângă casa de marcat:

— Roger, o bere la halbă pentru puști! (Patronul puse berea în fața lui Antoine.) Mulțumesc. O să o luăm cu-ncetul. E bere de cinci grade, alunecă de la sine, trebuie să-ți obișnuiești cerul gurii, să-ți deprinzi ficatul juvenil. Nu devii alcoolic trăgând o beție în fiecare sâmbătă seara, e nevoie de perseverență și constanță. Să bei tot timpul, nu neapărat chestii tari, dar să faci asta cu seriozitate, cu sârguință. Majoritatea oamenilor devin alcoolici fără metodă, beau whisky, votcă în cantitate uriașă, li se face rău, și o iau de la capăt cu băutura. Dacă vrei părerea mea, Antoine, sunt niște cretini. Cretini și amatori! Poți foarte bine să devii alcoolic într-un mod mai inteligent, printr-o utilizare savantă a dozelor și a gradelor alcoolului.

Antoine privea paharul mare de bere încununat cu spumă albă; prin prisma asta, totul era auriu. Léonard își scoase șapca și o îndesă peste părul lui Antoine.

— Haide, omule, nu trebuie să-ți fie teamă, nu în ăsta o să te îneci.

— Trebuie să beau totul deodată, întrebă Antoine, puțin intimidat, sau cu înghițituri mici?

— Asta tu va trebui să vezi. Dacă-ți place gustul și dacă nu vrei să te îmbeți prea repede, bea cu înghițituri mici, degustă acest nectar de hamei. Dacă nu, dacă ți se pare prea grețoasă, dă paharul peste cap dintr-una.

După ce adulmecă lichidul și-și puse spumă pe nas, Antoine începu să bea. Trase o strâmbătură, dar continuă să golească paharul.

Cinci minute mai târziu, o ambulanță oprea derapând pe trotuarul din fața Căpitanului Elefant. Doi infirmieri înarmați cu o targă intrară grăbiți în bar și-l luară cu ei pe Antoine, aflat în plină comă etilică. Pe tejghea, paharul lui de bere era încă pe jumătate plin.

Din cauza unei sensibilități fiziologice deosebite, Antoine nu putuse să fie alcoolic. Ca remediu de substituție, a luat hotărârea să se sinucidă. Să fie alcoolic fusese ultima lui ambiție de integrare socială, a-și lua viața era ultimul mijloc pe care-l vedea de a adera la lume. Personaje pe care le admira avuseseră curajul să-și aleagă momentul morții: Hemingway, draga lui Virginia Woolf, dragul lui Seneca, Debord, Cato din Utica, Sylvia Plath, Demostene, Cleopatra, Lafargue…

Viața nu mai era decât un chin nesfârșit. Nu mai simțea nici o plăcere să vadă că se face ziuă, toate clipele lui erau acide și stricau gustul a ceea ce-ar mai fi putut fi încă plăcut. Cum nu avusese niciodată cu-adevărat impresia că trăiește, nu-i era frică de moarte. Ba chiar era fericit să găsească în moarte singura dovadă tangibilă că a fost în viață. Calitatea incredibil de proastă a mâncării ce i se servea de când era în spital a sfârșit prin a-l convinge să-și pună capăt zilelor.

Antoine fusese internat la secția de urgențe a spitalului La Pitié-Salpêtrière, în pofida actului plastifiat din portofelul său, în care spunea că își donează organele în caz de moarte cerebrală și că preferă să agonizeze pe trotuar, decât să fie îngrijit la Pitié. Motivul pentru care nu voia să ajungă la acest spital este că risca să-i întâlnească aici pe unchiul său Joseph și pe mătușa Miranda. Antoine era o fire pașnică, dar nu îi putea suporta, de altfel nimeni nu-i suporta. Nu că ar fi fost periculoși, doar că se văitau tot timpul, protestau și făceau un caz din orice fleac. Niște budiști fermecători au intrat într-o miliție paramilitară după ce i-au frecventat prea mult. La fiecare călătorie a lor în străinătate, creau incidente diplomatice. De aceea, aveau interdicție de sejur în mai multe țări: în Israel, în Elveția, în Belgia și Olanda, în Japonia, în Statele Unite. I.R.A., E.T.A., Hezbollah-ul publicaseră comunicate în care afirmau că vor executa acest cuplu dacă mai calcă pe teritoriul lor. Autoritățile țărilor respective n-au făcut și n-au spus nimic care să dea de înțeles că s-ar opune. Poate că într-o bună zi armata va avea curajul să folosească potențialul distructiv al acestui cuplu și îl va folosi când bombele atomice se vor fi dovedit prea ineficace. Unchiul Joseph și mătușa Miranda își petreceau viața în spital de ani de zile; se mutau de la o secție la alta, de la un etaj la altul, în funcție de operații, de bolile reale sau inventate de ipohondria lor arțăgoasă. Făceau turul tuturor serviciilor, treceau de la urologie la alergologie, încercau angiologia, gastroenterologia, oto-rino-laringologia, stomatologia, dermatologia, diabetologia… Călătoreau astfel prin spitalele capitalei ca prin niște ținuturi exotice, evitând mereu cele două servicii care ar fi putut face ceva pentru ei și pentru restul lumii: psihiatria și medicina legală.

Fără succes, Antoine a încercat să convingă niște infirmiere să-i șteargă numele din registrul spitalului ca să nu primească vizita unchiului și mătușii sale. Revenindu-și încet-încet după comă, a luat hotărârea să se sinucidă, șezând în patul lui de spital, cu o linguriță băgată într-un borcănaș de gem de mere, rozaliu și cu gogoloaie.

Prietenii lui — Ganja, Charlotte, Aslee și Rodolphe — au venit să-l viziteze. Ganja, un fost codiscipol de la facultatea de biologie, omul cel mai destins din lume, bunătatea întruchipată, avea obiceiul să-l îmbărbăteze pe Antoine pregătindu-i ceaiuri din plante medicinale extraordinare care le înveseleau serile. Jucau șah de mai multe ori pe săptămână, sus pe observatorul de la Sorbona, și hoinăreau pe străzi sporovăind. Antoine n-avea idee ce meserie are Ganja, iar acesta era foarte misterios în privința asta, dar avea destul de mulți bani și prin urmare de multe ori el lua nota de plată. Traducătoare la o editură, Charlotte era o fostă vecină a lui Antoine. Marele ei vis era să aibă un copil, dar fiind lesbiană nu dorea câtuși de puțin să reușească pe căi naturale. De aceea, cu regularitate, datorită complicității prietenei ei care era medic, se ducea la inseminare. Pentru a-și spori șansele, după fiecare inseminare, Antoine o însoțea la târgul de la Trône sau la orice serbare câmpenească și, după-amieze întregi, se dădeau în roata mare. Nu era o tehnică foarte științifică, dar Charlotte credea că forța centrifugă a acestor mașinării putea să propulseze acolo unde trebuie spermatozoizii recalcitranți. Rodolphe, un coleg de facultate, era indispensabilul opozant. Era cu doi ani mai mare ca Antoine, și ținea un curs de filozofie intitulat „Kant sau domnia absolutei gândiri“. Pur produs al sistemului de învățământ, Rodolphe putea spera să obțină un post de conferențiar peste doi ani, să ajungă profesor universitar peste șapte ani și să moară complet uitat peste șaizeci de ani, lăsând o operă care va influența generații de termite. Punctul lor comun, ceea ce îi apropia pe Antoine și pe Rodolphe, era că nu cădeau niciodată de acord în nici o privință. Ultima lor dispută fusese pe tema gândirii, Rodolphe afirmând, ca un bun filozof, că produce acte de gândire pură prin simpla funcționare a voinței lui atotputernice și a perfectului său liber arbitru. Antoine îl luase peste picior, amintindu-i de contingențe și de multiplele determinisme care apasă asupra ființelor umane. Dar Rodolphe nu părea a crede că un profesor de filozofie este atins de aceeași ploaie ca un muritor de rând. Pe scurt, Antoine era dilema, Rodolphe certitudinea, și putem spune că fiecare își exagera înclinația în felul lui. În fine, Aslee era cel mai bun prieten al lui Antoine, dar vom vorbi despre el mai târziu.

La prima lor vizită la spital, Ganja a adus ceai, Charlotte flori, Aslee un palmier pitic de un metru cincizeci, în ghiveci, iar Rodolphe a regretat că Antoine nu era legat la un respirator artificial pe care l-ar fi putut debranșa.

Solicitudinea prietenilor lui nu a schimbat decizia tăcută a lui Antoine: hotărâse, o dată în viață, să fie egoist și să nu mai trăiască doar ca să nu-i amărască pe prietenii lui.

Antoine avea ca vecin de cameră o ființă umană, e cert, dar n-ar fi putut fi mai precis. Nu știa dacă e femeie sau bărbat, n-avea idee de vârsta acestei persoane, pentru simplul motiv că era înfășurată în bandaje precum mumiile egiptene. Dar această formă albă nu adăpostea corpul neînsuflețit al unui faraon, căci articulă cu o voce feminină, fără urmă de accent din Valea Regilor:

— Nu-ți face griji, o să scap. Încă o dată, o să scap.

— Poftim? întrebă Antoine ridicându-se în pat.

— Dumneata de ce ești aici?

— Comă etilică.

— Aha, am încercat deja asta, spuse femeia pe un ton degajat. Nu e rău. Ce ai băut? Votcă? Whisky?

— Bere.

— Câți litri?

— O jumătate de pahar.

— O jumătate de pahar? Ai stabilit un record în materie. Coma etilică este o chestie clasică.

— Nu ăsta era scopul meu, eu voiam să fiu alcoolic, dar n-a mers. Acum, sinuciderea mi se pare soluția cea mai abordabilă. Acolo, cel puțin, am toate șansele.

— Te-nșeli: nimic nu e mai greu decât să te autosuprimi. E mai ușor să iei bacul, concursul de inspector de poliție sau diploma în litere, decât să te sinucizi. Rata de reușită e sub opt la sută.

Antoine se așeză pe marginea patului. Soarele palid pătrundea prin transperante imprimându-și lumina pe pereții de o culoare bolnăvicioasă ai camerei. Prietenii lui Antoine trecuseră cu câteva ore în urmă pe-acolo, dar nu venea nimeni, niciodată, să se intereseze de femeie.

— Dumneata te-ai sinucis? întrebă Antoine.

— După cum se vede, răspunse ea pe un ton răutăcios, am dat greș.

— Nu ești la prima tentativă?

— Nici nu le mai număr, că m-ar deprima. Şi totuși, am încercat tot ce se putea. Dar, de fiecare dată, ceva sau cineva se punea în calea morții mele. Când am încercat să mă înec, un imbecil curajos m-a salvat. De altfel, a murit după câteva zile de o pneumonie. E oribil, nu-i așa? Când m-am spânzurat, s-a rupt funia. Când mi-am tras un glonț în tâmplă, glonțul a traversat craniul fără să-mi atingă creierul, fără să producă vreo daună serioasă. Am înghițit două cutii de somnifere, dar laboratorul greșise dozele, așa că n-am avut dreptul decât la o siestă de trei zile. Acum trei luni am angajat chiar un ucigaș plătit ca să mă împuște, dar imbecilul s-a înșelat și a omorât-o pe

vecina mea! Pur și simplu nu am noroc. Înainte, voiam să mă sinucid din disperare, acum, principala cauză a disperării mele este că nu reușesc să mă sinucid.

Semănând cu niște smaralde într-o casetă căptușită cu pânză albă, doar ochii ei verzi se zăreau printre bandaje. Antoine căută în ei o urmă de tristețe, dar nu găsi decât nemulțumire.

— Vrei să știi de ce sunt în halul ăsta? întrebă ea întorcând ochii spre Antoine. Nu te jena, e normal să te întrebi de ce sunt ambalată așa. M-am aruncat de la etajul trei al turnului Eiffel. Ar fi trebuit să fie imposibil să dau greș, nu-i așa? Ei bine, a trebuit ca, exact în clipa aia, un grup de turiști germani în șort să se strângă la baza turnului pentru o poză suvenir.

— Ai căzut peste nemți?

— I-am strivit, da. Mi-au amortizat căderea. Ba chiar am fost aruncată în sus. De mai multe ori. Rezultatul: am aproape toate oasele din corp rupte dar, după imbecilul ăla de doctor, voi fi pe picioare și în plină formă peste șase luni.

Tăcerea își întinse aripile de fluture, largi și delicate, în încăpere. Soarele dispăruse, lăsând locul ploii și cenușiului. Era o lună iulie care interpreta partitura de martie.

— Poate că ar fi mai bine să te lași de sinucideri, se va sfârși prost. Încearcă… nu știu… să întâlnești lume, să asculți un album cu Clash, să te îndrăgostești…

— Nu înțelegi! se răzvrăti ea. Din cauza dragostei vreau să mă omor, așa încât, dacă mă-ndrăgostesc iarăși și iese prost, îmi voi dori să fiu de două ori moartă. Şi apoi, sinuciderea e vocația mea; de când eram mică de tot, este pasiunea mea. Ce o să se zică despre mine dacă mor la nouăzeci de ani din cauze naturale?

— Nu știu, doamnă, nu știu.

— Dar asta nu se va-ntâmpla, nu voi suferi această umilință. Mănânc orice, o mulțime de chestii prăjite, tone de carne, beau prea mult, fumez două pachete pe zi… Crezi că asta ține, ca mod de a te sinucide?

— Da, o încurajă Antoine. Ceea ce contează e scopul pentru care faci toate astea. Dar, în același timp, nu cred că, dacă mori de un cancer la plămâni, va fi omologat ca sinucidere în statistici, chiar dacă ăsta era obiectivul vizat.

— Nu-ți face griji, n-o să mai dau greș.

Atunci femeia îi povesti lui Antoine că descoperise pe panoul de afișaj al asociațiilor din primăria arondismentului al XVIII-lea, printre cursurile de yoga și de olărit, un curs de sinucidere. Antoine, care n-avea pic de experiență în acest domeniu și nu voia să piardă ani prețioși de moarte încercând fără succes să se omoare, o ascultă cu atenție pe vecina lui de cameră. Aceasta îi expuse planul ei: de-ndată

ce se va reface, se va prezenta la acest curs și, cu asiduitate, va învăța să se sinucidă corect. Îi dictă lui Antoine numărul de telefon pentru curs.

Brusc, ușa se deschise și doi diavoli tasmanieni dădură buzna într-un vârtej de exclamații și de gesturi violente: unchiul Joseph și mătușa Miranda se năpustiră asupra bietului Antoine. Îl întrebară ce mai face, ce mai face familia lui, dar reveniră curând la ale lor, adică presupusele lor nenorociri. Unchiul Joseph îi povesti lui Antoine, precum și vecinei lui de cameră — care probabil că regreta mai mult decât oricând prezența turiștilor germani —, că tocmai făcuse o operație de splină și era convins că chirurgul îi schimbase splina cu a altcuiva. Insistă ca Antoine să-i pipăie abdomenul.

— Simți splina, Antoine? șopti el cu dinții încleștați. Acolo, o simți? Nu e splina mea, n-o să mă las păcălit așa, nu e splina mea!

— Dar bine, unchiule Joseph, de ce să-ți fi schimbat splina?

— De ce?! exclamă unchiul. De ce? Spune-i, Miranda, eu nu pot. Spune-i, Miranda!

— De ce? continuă mătușa Miranda. Traficul cu organe!

— Nu așa tare! țipă unchiul Joseph. Nu așa tare, o să te audă, și Dumnezeu știe ce o să ne facă. Sunt în stare de orice, de orice. Oamenii care schimbă spline sunt în stare de orice!

— Noi credem că e un complot, șușoti mătușa Miranda apucându-l pe Antoine de braț, am adunat mai multe indicii și prezumții despre un important trafic cu organe în cadrul acestui spital.

— Ce vă face să credeți asta? întrebă Antoine.

— Splina! exclamă unchiul Joseph. Splina mea! Ce, asta nu-i o dovadă? Au luat splina mea frumoasă ca s-o vândă pe bani grei și mi-au pus una jigărită și moale…

— Am observat semne, afirmă mătușa Miranda, priviri furișe din partea infirmierilor și a medicilor, care spun multe despre conspirație.

Unchiul Joseph și mătușa Miranda vizitau astfel toate camerele pentru a pipăi abdomenul pacienților. Plecară în fine, ca doi detectivi mojici, în căutare de mărturii și dovezi despre acest trafic.

Bucuros să regăsească liniștea camerei sale, Antoine s-a întors spre femeia sinucigașă. Dar ochii ei erau închiși. Intră un medic și, pe un ton de garajist, îl anunță pe Antoine că poate să părăsească spitalul.

Au trecut câteva zile până ce Antoine s-a hotărât să arunce o privire pe hârtiuța unde era notat numărul de telefon de la cursul de sinucidere. În sfârșit, deasupra Parisului strălucea soarele. Tobele de eșapament își difuzau poluanții precum polenurile unei noi ere, însămânțând în plămânii parizienilor și ai turiștilor flora viitoare a unei civilizații bolnave. Agonia vegetației, a arborilor și plantelor, atât de tăcută și invizibilă ochilor care nu văd decât ceea ce mișcă, devenea standardul de viață. Automobilele continuau să inventeze

omul nou, care nu va mai avea picioare ca să se plimbe în visele lui asfaltate, ci roți.

Antoine nu avea telefon, așa că s-a dus la cabina de la colțul străzii. Aceasta se afla în fața unei brutării; un miros de brioșe ștergea mirosurile mai puțin plăcute din cartier. Antoine a trebuit să aștepte puțin ca să se elibereze cabina.

— S.P.T.P.T.M., Sinucidere pentru toți și prin toate mijloacele, bună ziua! răspunse o tânără cu glas melodios.

— Bună ziua, ăăă, am primit coordonatele dumneavoastră de la o prietenă, și m-ar interesa cursurile dumneavoastră.

Un vagabond se lipise de grila de aerisire a brutăriei. Desfăcu o bucată de pâine veche ambalată într-o șosetă și o degustă aspirând plăcutele miresme dulci ale specialităților vieneze, amestecându-le în gură cu pâinea cu gust de carton.

— În acest caz, domnule, vă sfătuiesc să veniți direct să ne vizitați. Nu e nici un curs săptămâna asta, ca urmare a minunatei spânzurări a profesorului Edmond, dar, de luni, doamna profesoară Astanavis va preda cursurile. Vă dau programul. Aveți cu ce nota?

— Așteptați, așteptați… Da, vă ascult.

— De luni până vineri, de la orele optsprezece la orele douăzeci, în piața Clichy, la numărul 7. Trebuie doar să sunați la interfon, e la parter. Scrie unde.

Lunea următoare, Antoine se afla în fața imobilului din piața Clichy. Printre plăcuțele cu medici, cursuri de teatru, o secție a Alcoolicilor anonimi, o trupă de cercetași, un partid politic, găsi o plăcuță de aramă pe care era gravat: „S.P.T.P.T.M., asociație înființată în 1742.“ Antoine apăsă pe butonul care comanda deschiderea porții grele a imobilului. Urmând pista pancartelor, după ce străbătu un coridor, pătrunse printr-o ușă dublă într-o încăpere lungă, luminată de ferestre mari.

Erau deja prezente vreo treizeci de persoane. Unele, șezând, citeau sau așteptau, majoritatea discutau în mici grupuri răspândite. Un cvartet cânta o operă de Schubert. O femeie înaltă îmbrăcată în smoking negru părea a fi responsabila. Ea îl primi pe Antoine cu amabilitate și se prezentă ca Prof. Astanavis. Participanții erau tineri, bătrâni, de toate condițiile sociale, de toate stilurile. Păreau destinși; scotoceau prin geantă, discutau, schimbau hârtii. Începură să se așeze. Cei mai mulți aveau un blocnotes sau un caiet. Așteptau să înceapă cursul, cu stiloul în mână, șușotind, înăbușindu-și hohote de râs.

Încăperea era umplută cu vreo zece rânduri de câte cincisprezece scaune; în fund, pe o estradă, se găsea pupitrul la care se instală Prof. Astanavis. Toți elevii erau acum așezați. Cei patru pereți ai sălii erau acoperiți cu portrete sau fotografii ale unor sinucigași celebri: Gérard de Nerval, Marilyn Monroe, Gilles Deleuze, Stefan Zweig, Mishima,

Henri Roorda, Ian Curtis, Romain Gary, Hemingway și Dalida.

Publicul fremăta de vorbe și râsete ca înainte de începerea oricărui curs sau conferințe. Antoine se așeză pe unul din rândurile din mijloc, între un bărbat elegant cu chip inexpresiv și două tinere zâmbitoare. Profesoara tuși în pumn. Se făcu liniște.

— Doamnelor, domnișoarelor, domnilor, întâi și-ntâi, permiteți-mi să vă anunț, chiar dacă unii sunt deja la curent, sinuciderea izbutită a profesorului Edmond. A făcut-o!

Profesoara Astanavis luă o telecomandă și se îndreptă spre peretele acoperit cu un tablou alb. Pe el se imprimă imaginea unui bărbat spânzurat într-o cameră de hotel. În plus, avea venele de la încheieturile mâinilor deschise, sângele făcuse două cercuri roșii, mari, pe mocheta bej. Când fusese făcută fotografia, probabil că trupul se legăna ușor, căci chipul era neclar. Spectatorii din jurul lui Antoine aplaudară și făcură, între ei, comentarii elogioase despre această sinucidere combinată.

— A făcut-o! Şi după cum puteți vedea, pentru a nu da greș, pentru siguranță, în caz că s-ar fi rupt funia, și-a deschis venele. Cred că asta mai merită câteva aplauze!

Elevii aplaudară din nou, se ridicară în picioare, strigară, fluierară. Antoine rămase așezat, observând, uimit, manifestarea bucuriei care celebra moartea unui om.

— Avem un prieten nou în seara asta, spuse profesoara, arătând spre Antoine. Îl voi ruga să se prezinte.

Toată lumea se întoarse spre Antoine. Acesta, puțin intimidat la ideea de a lua cuvântul în public, se ridică în picioare sub privirile binevoitoare și încurajările mute ale asistenței.

— Mă cheamă Antoine, eu… am douăzeci și cinci de ani.

— Bună, Antoine! răspunseră în cor participanții.

— Antoine, interveni profesoara, poți să ne spui de ce te afli aici?

— Viața mea e un dezastru, explică Antoine stând tot în picioare, mișcând nervos din mâini. Dar nu asta e cel mai grav. Adevărata problemă este că sunt conștient…

— Tu ai ales să te sinucizi, murmură profesoara punându-și mâinile pe pupitru, pentru a te cufunda în neantul liniștitor.

— De fapt, sunt atât de puțin dotat pentru a trăi, încât poate că mă voi realiza prin moarte. Am fără îndoială mai multe aptitudini să fiu mort decât viu.

— Sunt convinsă, Antoine, aprobă profesoara, că vei fi un mort foarte mare. Iar eu pentru asta sunt aici: ca să te învăț, ca să *vă* învăț să terminați cu viața asta care ne dă atât de puțin și ne ia atât de mult. Teoria mea… teoria mea este că e mai bine să mori câtă vreme nu ți-a luat viața totul. Trebuie să păstrezi muniții, energie pentru moarte și să nu ajungi acolo complet golit, ca bătrânii ăștia acriți și nefericiți.

Prea puțin mă interesează dacă sunteți credincioși, atei, agnostici sau diabetici, nu e treaba mea. Eu cred unele lucruri și o să vă vorbesc despre ele, dar nu mă aflu aici ca să vă conving să muriți sau să vă spun ce pot să fie viața și moartea. Sunt experiențele voastre, motivele voastre, opțiunile voastre. Punctul nostru comun este că viața nu ne satisface și că vrem să terminăm cu ea, atâta tot. Vă voi învăța cum să vă sinucideți în mod eficace, ca să nu dați greș, într-un mod frumos, original. Învățătura mea se referă la modalitățile de a te omorî, nu la motive. Nu suntem o Biserică sau o sectă. În orice clipă, veți putea să plângeți, să părăsiți acest curs, să țipați: toate astea aveți dreptul să le faceți. Puteți chiar să vă îndrăgostiți de vecinul vostru și să regăsiți gustul pentru viață… De ce nu, asta vă va face să petreceți clipe plăcute, chiar dacă riscăm să ne revedem peste șase luni. Dacă, din nefericire, voi mai fi încă aici.

Câțiva dintre vecinii lui Antoine râseră. Profesoara vorbea calm, nu ca un tribun politic sau religios, ci cu dezinvoltura unei profesoare de literatură în fața unui amfiteatru atent. Cu mâinile în buzunarele hainei de smoking, era atât de sobru sclipitoare încât nu avea nevoie să folosească efecte exagerate, scenice sau retorice, pentru a crea în mod artificial o emfază.

— Există o cenzură împotriva sinuciderii. Politică, religioasă, socială, chiar și naturală, căci doamnei Naturi nu-i place ca cineva să-și aroge drepturi în privința ei, vrea să ne țină în lesă până la capăt, vrea să hotărască în locul nostru. Cine hotărăște moartea oamenilor? Am delegat această libertate supremă bolii, accidentelor, crimei. Asta se numește hazard. Dar e fals. Acest hazard este voința subtilă a societății care încet-încet ne otrăvește prin poluare, ne masacrează prin războaie și accidente… Societatea hotărăște astfel data morții noastre prin calitatea alimentației, periculozitatea ambientului cotidian, a condițiilor noastre de muncă și de viață. Noi nu alegem să trăim, nu ne alegem limba, țara, epoca, gusturile, nu ne alegem viața. Singura libertate este moartea; a fi liber înseamnă să mori.

Profesoara bău puțină apă. Rămase cu brațele sprijinite pe marginea pupitrului. Se uita atent la toți participanții din sală, dădea din cap, complice, ca și cum i-ar fi legat o intimitate înțelegătoare.

— Dar toate astea sunt baliverne. Ajungi la asta mai târziu, să gândești astfel, să găsești o anumită noblețe, o sublimare, o legitimare, o transcendență… ce știu eu… iluzia unui absolut numit moarte sau libertate pe care ai vrea să le faci să coincidă la egalitate perfectă. Adevărul… adevărul meu — să fie clar, eu vorbesc despre mine — este că sunt bolnavă. Un cancer a considerat că trupul meu ar fi o plăcută insulă paradiziacă, așa că-și petrece aici vacanțele, cu picioarele în oceanul sângelui meu, bronzându-se la soarele inimii mele… Nu are nevoie de umbrelă, puțin îi pasă de insolație. Concediul

lui plătit este pentru a mă face pe mine să mor. Sufăr cumplit… Ştiți cu toții despre ce vorbesc. Ca să nu mă zvârcolesc de durere sunt obligată să-mi fac injecții cu morfină, să mă îndop cu calmante… (Din buzunarul interior al hainei, scoase o cutiuță de medicamente și o agită.) Asta are un preț, prețul conștiinței mele. Mai am încă mintea întreagă, dar asta riscă să nu dureze, așa că prefer să mă suprim fiind încă „eu“, decât să ajung să fiu debranșată de un medic, zăcând inconștientă pe un pat de spital. Este o mică libertate, o libertate jalnică. Dacă vă aflați aici este pentru că, și voi, aveți fără îndoială cancere organice sau cancere la suflet, tumori sentimentale, leucemii amoroase și metastaze sociale care vă rod. Şi ele sunt cele care ne dictează opțiunea, cu mult înainte de orice idee măreață despre libertatea noastră. Să fim sinceri: dacă am fi sănătoși, dacă am fi iubiți așa cum meritățm, luați în seamă, cu un loc bun la soare, în societate, sunt sigură că această sală ar fi goală.

Profesoara își încheie prezentarea. Întreaga asistență o aplaudă; cele două vecine ale lui Antoine se ridicară în picioare, impresionate și tulburate. Profesoara își scoase floarea roșie de la butonieră și o puse în paharul cu apă de pe pupitru.

În următoarea oră și jumătate, profesoara a ținut cursul. A predat mai multe metode eficace de sinucidere. Şi-a învățat auditoriul cum să facă un nod culisant adevărat, elegant și solid, ce medicamente trebuie alese, cum se dozează și se combină pentru a muri în mod plăcut. A dat și a pregătit rețete de cocktailuri letale frumos colorate, asigurându-i că sunt delicioase. A prezentat în detaliu diferitele arme de foc și efectele lor asupra oaselor craniene și a anatomiei creierului, în funcție de calibru și distanța de tragere; i-a sfătuit ca, înainte de a se apuca să-și tragă un glonț în cap, să-și facă o radiografie a craniului pentru a stabili unde să pună țeava ca să nu dea greș. Cu ajutorul unor diapozitive cu scheme descriptive, le-a arătat elevilor ei atenți ce vene de la încheietura mâinii să-și taie, cum și cu ce să le taie. I-a sfătuit să nu recurgă la mijloace aproximative cum ar fi gazul. A povestit sinuciderea lui Mishima, a lui Cato, a lui Empedocle, a lui Zweig… Toate aceste sinucideri circumstanțiale care conferă un sens lumii. În fine, a încheiat cursul cu un omagiu adus Prof. Edmond, amintind că este preferabil să conciliezi două forțe letale pentru a nu da greș: medicamente și spânzurare, vene și revolver…

Odată cursul terminat, Antoine părăsi încăperea înainte să încerce cineva să discute cu el. Cvartetul reîncepuse să cânte. Ieșind, trecu prin fața micului chioșc al asociației, unde se vindeau, într-un fermecător decor de casă de păpuși, funii arătoase, broșuri, cărți, arme, otrăvuri, ciuperci otrăvitoare uscate, precum și cele necesare pentru a însoți o moarte frumoasă: vinuri, bucate alese, muzică. O luă pe bulevardul Clichy până la stația de metrou La Fourche; orașul îi

plutea în fața ochilor ca și cum ar fi fost beat. Acum că știa cum să se omoare, după ce pierduse inocența amatorului și poseda cunoștințele profesionistului, nu îl mai tenta.

Antoine nu voia să trăiască, e cert, dar nici nu voia să moară.

— Nu știu dacă ați remarcat, dar cu dimensiunile, circumferința și greutatea unei baghete se poate obține numărul de aur. Fără-ndoială că nu e ceva întâmplător.

Brutarul aprobă și îi dădu o pâine integrală.

Antoine locuia în Montreuil, la marginea Parisului. Ceea ce-l făcea pe Aslee să spună că locuiește în zariștea Parisului. Aslee era cel mai bun prieten al lui. Antoine nu-i spunea aproape niciodată pe numele complet, ci pe abrevierea As. Acest lucru îl amuza mult, pentru că în limba samoană — iar Aslee era samoan — As înseamnă „apă de la munte“.

As avea probabil peste doi metri înălțime, dar se mișca cu fluiditatea unui cetaceu prin apă. Şi era înzestrat cu o calitate uimitoare. I se trăgea din copilărie.

Nestlé are obiceiul să-și testeze noile produse, înainte de a le pune pe piață, pe un eșantion de consumatori. Părinții lui Aslee fiind foarte săraci, îl înscriseseră la teste în schimbul unor bonuri de achiziționare de alimente. La momentul respectiv, Nestlé voia să lanseze un nou sortiment de hrană pentru bebeluși, cu adaos de vitamine și fosfor. În doze infinitezimale, fosforul face bine la sănătate, dar a fost o eroare de dozare la fabrică, un inginer confundând microgramele cu kilogramele. Ca urmare a acestei greșeli industriale, nu chiar toți copiii supuși testelor au murit: supraviețuitorii au suferit de diferite forme de cancer și alte boli grave. Aslee a avut șansa relativă de a nu avea decât tulburări mentale, care au deviat dezvoltarea lui cerebrală. Nu avea o deficiență intelectuală propriu-zisă, numai că mintea lui o lua pe căi deosebite, rațiunea lui urma o logică pe care nimeni altcineva nu o împărtășea. O altă consecință a acestui aliment pentru bebeluși supradozat în fosfor era că Aslee strălucea în întuneric. Era foarte frumos. Când hoinăreau noaptea pe străzi, As, alături de Antoine, părea un licurici uriaș care le lumina calea pe străduțele fără felinare.

Pentru a-i fi tratate afecțiunile, As își petrecuse copilăria într-o instituție specializată. Ani în șir, rămăsese mut, nici o reeducare clasică nereușind să-l scoată din tăcere. Pe urmă, o ortofonistă amatoare de poezie a descoperit că singurul mijloc pentru ca As să poată vorbi era s-o facă în versuri. Limbajul lui handicapat avea nevoie de picioare: versurile era cârje pentru cuvintele lui. Puțin câte puțin, a putut să revină la o viață aproape normală și a părăsit spitalul la vârsta de șaisprezece ani. De atunci, în pofida firii lui placide, care-l făcea să semene mai mult cu un urs mare de pluș decât cu un gardian, ocupa posturi de paznic; se presupunea că statura lui impunătoare îi

va speria pe eventualii hoți. Mai avea încă două calități care au avut un oarecare efect asupra puținilor spărgători cu care s-a confruntat: în primul rând, luminozitatea lui îl făcea să semene cu un spectru, cu o apariție supranaturală; apoi, dacă hoțul nu leșinase sau nu o luase la goană, faptul că Aslee vorbea în versuri sfârșea prin a-l îngrozi. Era de doi ani și jumătate paznic la Muzeul național de istorie naturală din Jardin des plantes.

Acolo îl întâlnise Antoine. Lui As îi plăcea mult să se plimbe, după orele de serviciu, pe etajele galeriei mari a Evoluției. E un loc uimitor, populat cu mii de animale împăiate, care-i dă vizitatorului impresia că se plimbă printr-o arcă a lui Noe încremenită în timp. Acest loc slab luminat degajă o atmosferă de mister; penumbra, prin contrast cu lumina ațintită asupra animalelor, îi învăluie pe curioși, care murmură și șușotesc de teamă să nu trezească elefanții, fiarele și păsările. Într-o dimineață, Antoine vizita pentru prima oară galeria, se plimba cu o uimire și o nerăbdare intacte, admira animalele în postúri neașteptate și panourile care le descriau viața și habitatul. Mergând agale, spiritul lui nesățios se hrănea cu toată această cultură oferită. O formă vagă, luminată ciudat, i-a atras atenția. S-a gândit la început că reprezintă un fel de om de Neandertal sau un exemplar rarisim de yeti spân căruia i-au pus haine și încălțări. Antoine a lăsat ochii în jos în căutarea unei etichete explicative, a unei note științifice despre originea și epoca acestui specimen straniu. S-a uitat la picioarele creaturii, dar nu a găsit nimic. A ridicat privirea: creatura i-a zâmbit și i-a întins o mână uriașă. Așa au devenit prieteni.

Erau mereu împreună. As nu vorbea mult, dar asta îi convenea lui Antoine, care avea mintea și vorba agitate. As întrerupea veșnicele lui întrebări cu alexandrini care umpleau cu cele douăsprezece picioare ale lor arii de sens mai vaste decât prolixitatea lui Antoine. Acestuia îi plăceau sinteza și poezia vorbelor lui As, iar As, la rândul lui, iubea vânzoleala, jungla cuvintelor lui Antoine.

Charlotte, Ganja, Rodolphe, As și Antoine se întâlneau seara în micul bar islandez din strada Rambuteau, Gudmundsdottir. Jucau șah, discutau ingurgitând băuturi și feluri de mâncare cu denumiri de nepronunțat și compoziții misterioase. Nu știau ce înghit, dacă e carne sau pește, ce legume imposibile sunt astea, dar savorile inedite îi amuzau. Micul bar-restaurant era locul de întâlnire al islandezilor expatriați, așa încât toți ceilalți clienți debitau aceeași limbă stranie. Antoine constatase că aici, cel puțin, exista un motiv logic ca să nu înțelegi ce spun oamenii. În acest loc neașteptat, mai multe seri pe săptămână, împreună cu prietenii lui, se jucau de-a portretul chinezesc, de-a inventatul unor țínuturi noi, și de-a jocul pe care-l numeau „jocul de-a lumea care se împarte în două“. Este un joc care constă din a găsi adevăratele mari diviziuni ale lumii, cele care sunt

cu adevărat pertinente, căci, infailibil, lumea se împarte întotdeauna în două: cei cărora le place să se plimbe cu bicicleta și cei care gonesc cu mașina; cei care poartă cămașa peste pantalon și cei care și-o bagă în pantalon; cei care beau ceaiul fără zahăr și cei care îl beau cu zahăr; cei care cred că Shakespeare este cel mai mare scriitor al tuturor timpurilor și cei care cred că e André Gide; cei cărora le place *Familia Simpson* și cei cărora le place *South Park*; cei cărora le place Nutella și cei cărora le place varza de Bruxelles. Cu o veritabilă preocupare antropologică, compuneau astfel lista diviziunilor fundamentale ale omenirii.

Cu ocazia uneia din întâlnirile lor secrete, la o săptămână după ieșirea lui din spital, pe 20 iulie, Antoine le-a comunicat prietenilor intenția lui de a deveni prost.

Restaurantul se umplea. Un viking în miniatură ieși din ceasul agățat pe perete și, cu barda, bătu de zece ori într-un scut. Zgomotul conversațiilor în islandeză și al muzicii tradiționale transforma în insuliță masa lui Antoine și a prietenilor săi. Mirosurile de bucătărie și de bere se amestecau și formau un fel de ceață în suspensie în mica sală a restaurantului. Monștri și zei din mitologia islandeză transformați în lampioane străluceau deasupra clienților. Chelnerițele copleșite făceau slalom printre mesele înghesuite și pline. Din geantă, Antoine scoase caietul mare în care își notase profesiunea de credință. Le ceru prietenilor să nu-l întrerupă și, cu un glas crispat și emoționat, începu să citească:

„Există oameni cărora lucrurile cele mai bune nu le reușesc. Pot să fie îmbrăcați într-un costum din cașmir, tot ca niște vagabonzi o să arate; să fie bogați și datornici; să fie înalți și nuli la baschet. Îmi dau seama astăzi, eu aparțin speciei celor care nu izbutesc să-și rentabilizeze avantajele, pentru care aceste avantaje sunt chiar niște inconveniente.

Adevărul iese din gura copiilor. La școala primară, o insultă josnică era să fii tratat de «telectual»; mai târziu, a fi intelectual devine aproape o calitate. Dar e o minciună: inteligența este o tară. Așa cum cei vii știu că vor muri, dar cei morți nu știu nimic, eu cred că să fii inteligent este mai rău decât să fii prost, pentru că un prost nu-și dă seama ce-i cu el, pe când cineva inteligent, chiar dacă-i umil și modest, tot o știe.

În *Ecclesiastul* scrie «că cel ce își înmulțește știința își sporește suferința»; dar, neavând niciodată fericirea să merg la catehism cu ceilalți copii, nu am fost prevenit de pericolele studiului. Creștinii au mare noroc că sunt de foarte tineri puși în gardă împotriva riscului inteligenței; ei vor ști, toată viața, să se ferească de ea. Fericiți cei săraci cu duhul.

Cei care cred că inteligența are vreo noblețe, cu siguranță că n-au destulă pentru a-și da seama că nu e decât un blestem. Anturajul meu, colegii mei de clasă, profesorii mei, toată lumea m-a considerat întotdeauna inteligent. N-am priceput niciodată prea bine de ce și cum ajungeau la acest verdict despre persoana mea. Am suferit de multe ori din cauza acestui rasism pozitiv, al celor care confundă aparența

inteligenței cu inteligența și te condamnă, dintr-un prejudiciu fals favorabil, să reprezinți o figură cu autoritate. Așa cum opinia publică se extaziază în privința tânărului sau tinerei de o mare frumusețe, pentru a-i umili tacit pe ceilalți mai puțin înzestrați de natură, eu eram creatura inteligentă și cultivată. Cât uram ședințele alea în care participam, fără voia mea, la rănirea și înjosirea băieților și fetelor considerați mai puțin strălucitori.

N-am fost niciodată foarte sportiv; ultimele competiții importante care mi-au obosit mușchii au fost concursurile de bile din școala primară, din curtea de recreație. Brațele mele slabe, lipsa de suflu, picioarele încete nu-mi permiteau să fac eforturile necesare pentru a lovi o minge cu eficacitate; nu aveam decât forța să explorez lumea cu mintea mea. Prea plăpând pentru sport, nu-mi rămâneau decât neuronii pentru a inventa jocuri cu mingea. Inteligența ținea loc de altceva mai bun.

Inteligența este un rateu al evoluției. Îmi imaginez perfect, pe vremea primilor oameni preistorici, în sânul unui mic trib, toți copiii alergând prin hățișuri, fugărind șopârle, culegând fructe pentru cină; treptat, în contact cu adulții, învățând să devină bărbați și femei desăvârșiți: vânători, culegători, pescari, tăbăcari… Dar, privind mai atent viața acestui trib, observ că unii copii nu participă la activitățile grupului: rămân așezați lângă foc, la adăpost, în interiorul peșterii. Ei nu vor ști niciodată să se apere în fața tigrilor cu dinți de sabie, nici să vâneze; lăsați singuri, nu ar supraviețui nici o singură noapte. Dacă-și petrec zilele nefăcând nimic, nu e din lene, nu, și-ar dori să zburde cu camarazii lor, dar nu pot. Natura, aducându-i pe lume, a dat un rateu. În tribul ăsta, există o fetiță oarbă, un băiețel șchiop, un altul neîndemânatic și neatent… Ei stau toată ziua în tabără, și cum nu au nimic de făcut iar jocurile video nu au fost încă inventate, sunt nevoiți să reflecteze și să-și lase gândurile să vagabondeze. Şi își petrec timpul gândind, încercând să decripteze lumea, scornind povești și invenții. Așa s-a născut civilizația: pentru că niște copilandri imperfecți nu aveau nimic altceva de făcut. Dacă natura n-ar fi mutilat pe nimeni, dacă tiparul ar fi fost de fiecare dată fără cusur, omenirea ar fi rămas o specie de proto-hominizi, fericită, fără nici o intenție de progres, trăind foarte bine fără Prozac, fără prezervative și reader dolby digital de DVD.

A fi curios, a vrea să înțelegi natura și oamenii, a descoperi artele ar trebui să fie tendința oricărei minți. Dar, dacă așa ar sta lucrurile, cu organizarea actuală a muncii, lumea ar înceta să meargă mai departe, pentru simplul fapt că asta ia timp și dezvoltă spiritul critic. Nimeni nu ar mai munci. De-asta oamenii au gusturi și dezgusturi, lucruri care îi interesează și altele care nu; pentru că, altfel, nu ar exista societate. Pe cei pe care îi interesează prea multe lucruri, îi interesează chiar și

subiecte care nu-i interesau a priori — și care vor să înțeleagă motivele lipsei lor de interes — plătesc un preț printr-o anumită singurătate. Pentru a scăpa de această ostracizare, este necesar să te dotezi cu o inteligență care are un rol, care servește o știință sau o cauză, o meserie; pur și simplu o inteligență care servește la ceva. Presupusa mea inteligență, prea independentă, nu servește la nimic, adică nu poate fi recuperată pentru a fi folosită de către universitate, o întreprindere, un jurnal sau un cabinet de avocatură.

Eu am blestemul rațiunii; sunt sărac, celibatar, deprimat. De luni de zile reflectez la boala mea de a reflecta prea mult, și am stabilit cu certitudine corelația dintre nefericirea mea și incontinența rațiunii mele. Să gândesc, să încerc să înțeleg nu mi-a folosit la nimic, ci mi-a adus numai neajunsuri. Să reflectezi nu este o operație firească, rănește, ca și cum ar scoate la iveală cioburi de sticlă și bucăți de sârmă ghimpată amestecate cu aerul. Nu reușesc să-mi opresc creierul, să-i încetinesc ritmul. Mă simt ca o locomotivă, o locomotivă veche care se năpustește pe șine și care nu se va putea opri niciodată, căci carburantul care-i dă puterea vertiginoasă, cărbunele ei, este lumea. Tot ceea ce văd, simt, aud, dă buzna în cuptorul minții mele, o ambalează și o face să meargă cu viteză maximă. A încerca să înțelegi este o sinucidere socială, înseamnă să nu mai guști viața fără să te simți, în pofida voinței tale, ca o pasăre de pradă și totodată devoratoare de cadavre, care își sfârtecă obiectele de studiu. De multe ori, ucizi ceea ce vrei să înțelegi, căci, asemeni medicului ucenic, nu există cunoaștere adevărată fără disecție: descoperi venele și circulația sângelui, organizarea scheletului, nervii, funcționarea intimă a corpului. Şi, într-o noapte de groază, te trezești într-o criptă umedă și întunecoasă, cu un scalpel în mână, mânjit de sânge, suferind de grețuri permanente, cu un cadavru rece și inform pe o masă de metal. După aia, poți încerca să faci pe Prof. Frankenstein și să însăilezi totul la loc ca să faci o ființă vie, dar riscul este să fabrici un monstru ucigaș. Am trăit prea mult prin morgi; astăzi simt apropiindu-se pericolul cinismului, al acrelii și al tristeții nesfârșite; ajungi repede înzestrat pentru nefericire. Nu poți să trăiești fiind prea conștient, prea meditativ. De altfel, să observăm natura: toate cele ce trăiesc în fericire până la adânci bătrâneți nu sunt foarte inteligente. Broaștele țestoase trăiesc secole, apa e nemuritoare iar Milton Friedman** mai e încă în viață. În natură, conștiința este excepția; se poate chiar postula că ea este un accident fiindcă nu garantează nici o superioritate, nici o longevitate deosebită. În cadrul evoluției speciilor, ea nu este semnul unei mai bune adaptări. Insectele sunt cele care, ca vârstă, număr și teritoriu ocupat, sunt adevărații stăpâni ai planetei. Organizarea socială a furnicilor, de exemplu, este mult mai performantă decât va fi vreodată a noastră, și nici o furnică nu deține catedră la Sorbona.

** Milton Friedman — economist american, născut în 1912.

Toată lumea are ceva de spus despre *femei, bărbați, polițiști, asasini*. Noi generalizăm pornind de la propria noastră experiență, de la ceea ce ne convine, de la ceea ce putem înțelege cu slabele mijloace ale rețelelor noastre de neuroni și în funcție de perspectiva viziunii noastre. Este o înlesnire care ne permite să gândim rapid, să emitem judecăți și să ne poziționăm. Dar asta nu are valoare în sine, sunt niște semnale, niște steguleț pe care le flutură fiecare. Şi toată lumea apără adevărul avantajelor sale, ale sexului său, ale averii sale.

Într-o dezbatere, generalitățile oferă avantajul simplității și al fluidității raționamentelor, al înțelegerii lor ușoare și deci al unui mai mare impact asupra auditoriului. Pentru a traduce acest lucru în limbaj matematic, discuțiile pe bază de generalități sunt adunări, operații simple, care, prin caracterul lor evident, te fac să crezi în pertinența lor. În vreme ce o discuție serioasă ar semăna mai degrabă cu o serie de inecuații cu mai multe necunoscute, de integrale și de jonglări cu numere complexe.

Într-o discuție, o persoană înțeleaptă va avea întotdeauna impresia că simplifică, și unica ei dorință ar fi să șteargă câte ceva din text, să aplice asteriscuri unor cuvinte, să pună note de subsol și comentarii la sfârșitul volumului pentru a-și exprima cu adevărat gândirea. Dar, într-o conversație la un colț de coridor, la o cină animată sau în paginile unui ziar, acest lucru nu e cu putință: nu se pune problema rigorii, imparțialității, onestității. Virtutea este un handicap retoric, nu e eficace într-o dezbatere. Anumite minți strălucite, văzând vacuitatea inevitabilă a oricărei conversații, au ales să fie glumețe și să sugereze complexitatea prin paradox și un umor detașat. De ce nu, la urma urmelor, e un mod de a supraviețui.

Oamenii simplifică lumea cu ajutorul limbajului și al gândirii, și astfel au certitudini; iar a avea certitudini este cea mai mare voluptate din lume, mult mai mare decât banii, sexul și puterea luate împreună. Renunțarea la inteligența veritabilă este prețul care trebuie plătit pentru a avea certitudini, și este întotdeauna o cheltuială invizibilă la banca conștiinței noastre. În sensul ăsta, îi prefer pe cei care nu se-nvăluie în mantia rațiunii și recunosc caracterul fictiv al credinței lor. Precum un credincios care acceptă că credința lui nu este decât părere și nu preempțiune asupra adevărului lucrurilor reale.

Există un proverb chinezesc care spune, aproximativ, că un pește nu știe niciodată când face pipi. Asta se potrivește perfect intelectualilor. Intelectualul este convins că e inteligent, fiindcă se folosește de creierul lui. Zidarul se folosește de mâinile lui, dar și el are un creier care îi poate spune «Hei! Zidul ăsta nu e drept și, în plus, ai uitat să pui ciment între cărămizi». Există un du-te-vino permanent între munca și rațiunea lui. Intelectualul care muncește cu rațiunea nu are

acest du-te-vino, mâinile lui nu se înviorează ca să-i spună «Hei, omule, greșești! Pământul este rotund». Intelectualului îi lipsește acest decalaj, de aceea se crede în stare să aibă o opinie documentată despre orice subiect. Intelectualul este asemeni unui pianist care, fiindcă își folosește mâinile cu virtuozitate, crede că posedă aptitudini pentru a fi, desigur, jucător de poker, boxer, neurochirurg și pictor.

Evident că intelectualii nu sunt singurii pe care îi privește inteligența. În general, când cineva începe prin a spune: «Nu că aș vrea să fiu demagog, dar…», este tocmai ca să fie demagogic. Prin urmare, nu prea știu cum să spun ce anume ar putea fi interpretat drept condescendență. Sunt convins că inteligența este o virtute împărtășită de ansamblul populației, fără distincție socială: există același procent de oameni inteligenți printre profesorii de istorie și pescarii bretoni, printre scriitori și dactilografe… Asta știu din experiența mea, din frecventarea unor *brain-builders*, unor gânditori, profesori, intelectuali simpli și, totodată, a unor oameni normali, inteligenți fără certificat de inteligență, fără aura instituțională. Nu pot spune altceva. Este cu atât mai contestabil, cu cât un studiu științific este imposibil. Să consideri că cineva este inteligent, cu judecată, nu depinde de diplomă; nu există test de I.Q. pentru a dezvălui ceea ce am putea numi bunul simț. Mă gândesc iarăși la ce spunea Michael Herr, scenaristul de la *Full Metal Jacket*, în splendida carte a lui Michel Ciment despre Kubrick: «Prostia oamenilor nu se trage din lipsa lor de inteligență, ci din lipsa lor de curaj.»

Un lucru pe care putem să-l recunoaștem este că frecventarea marilor opere, folosirea minții proprii, citirea lucrărilor unor genii, chiar dacă nu te face cu certitudine inteligent, face riscul mai probabil. Desigur, există oameni care au citit Freud, Platon, care știu să jongleze cu cuarci și să deosebească un șoim-călător de un vindereu, și care să fie niște imbecili. Cu toate acestea, potențial, în contact cu o multitudine de stimuli și lăsându-ți spiritul să frecventeze o atmosferă stimulatoare, inteligența găsește un teren favorabil dezvoltării ei, exact la fel ca o boală. Căci inteligența este o boală.“

În fine, Antoine citi concluzia. Închise caietul și își privi prietenii cu aerul unui savant care a făcut demonstrația implacabilă a unuia din marile mistere ale științei în fața unei adunări de distinși colegi rămași cu gura căscată.

Ganja izbucni într-un râs care nu l-a mai părăsit toată seara; un islandez, așezat la masa din spate, i-a întins pachetul lui de țigări: pare-se că râsul behăit al lui Ganja însemna în islandeză ceva de genul „N-aveți cumva o țigară?“. Așa încât, de câte ori râdea, un islandez amabil îi oferea o țigară. Rodolphe făcu observația că Antoine nu ar trebui să se forțeze prea mult ca să fie prost; Charlotte îl apucă de mână cu afecțiune; As îl privi cu ochii lui mari de uimire.

Cu o simplitate emoționantă, Antoine le-a explicat că nu se poate împiedica să gândească, să încerce să înțeleagă, și că asta îl face nefericit. Dacă cel puțin studiul i-ar fi dat bucuria căutătorului de aur… Dar aurul pe care îl găsea avea culoarea și greutatea plumbului. Mintea lui nu-i dădea nici un răgaz, îl împiedica să doarmă cu întrebările ei neîncetate, îl trezea în toiul nopții cu îndoielile și indignările ei. Antoine le-a povestit prietenilor lui că, de multă vreme, nu mai avea nici visuri, nici coșmaruri, într-atât ideile îi umpleau spațiul somnului. Din cauză că gândea prea mult, că avea o conștiință în stare permanentă de turgescență, Antoine trăia prost. Acum dorea să fie inconștient un pic, să ignore mult cauzele, adevărurile, realitatea… Se săturase de acea acuitate a observației care îi dădea o imagine cinică asupra raporturilor umane. Voia să trăiască, nu să știe realitatea vieții, doar să trăiască.

Le-a reamintit prietenilor lui tulburați, de tentativa de a deveni alcoolic și de proiectul de sinucidere eșuat. Prostia era ultima lui șansă de salvare. Încă nu știa cum să procedeze, dar a promis să-și consacre toată voința pentru a deveni prost. Spera să pună puțină apă în vinul lui fără alcool, să devină mai maleabil, să se debaraseze de prejudecățile pe care le numim adevăruri. Antoine nu dorea să fie un imbecil perfect, ci să-și dilueze inteligența în aliajul vieții, să renunțe la a mai analiza mereu totul, la a decortica totul. Spiritul lui fusese întotdeauna un vultur cu privirea sigură, cu gheare și cu cioc ascuțite. Acum voia să-l învețe să fie un cocor falnic, să planeze și să se lase purtat de vânt, să profite de căldura soarelui și de frumusețea peisajului.

Nu se punea problema să renunțe în mod gratuit la rațiune: scopul era să ia parte la viața în societate. El încerca întotdeauna să găsească motorul motivelor care animă fiecare ființă umană, știa cât de puțin loc deține liberul arbitru în alegerea opiniilor. O parte din nefericirea lui se trăgea din faptul că trăia sub imperiul tragediei enunțate de Jean Renoir, anume că „nenorocirea pe lumea asta este că toată lumea are motivele ei“. Precum un sacerdoțiu, el aplica formula lui Spinoza:

„Să nu deplângi, să nu râzi, să nu detești, ci să-nțelegi“, încerca întotdeauna să nu judece, nici măcar ceea ce voia să-l rănească și să-l subjuge. Antoine era genul de suflet care ar fi putut fabrica un aparat dentar pentru rechini și ar fi fost în stare să încerce să-l instaleze în bot. Dar, deși încerca să înțeleagă, nu o făcea la modul religios, care constă din a ierta totul cu condescendență. Poate că exagera, însă el vedea sub poleiala libertății și a opțiunii necesitatea și mecanismul unei mașinării care se hrănește cu suflete omenești. În același timp — căci încerca să fie la fel de obiectiv cu sine însuși cum era și cu ceilalți —, constatase că încercând să înțeleagă totul învățase să nu trăiască, să nu iubească, și că probitatea lui intelectuală extremistă putea fi interpretată ca o teamă de a se angaja în viață și de a ocupa acolo un loc bine definit. Era conștient de acest lucru și asta a contribuit la hotărârea lui.

— Dar, adăugă el, adevărul, precum Ianus, are două fețe, iar eu până acum nu am trăit decât pe fața lui întunecată. Mă voi plimba pe fața lui luminoasă. Să uit să înțeleg, să mă pasioneze cotidianul, să cred în politică, să cumpăr haine frumoase, să urmăresc evenimentele sportive, să visez la ultimul tip de automobil, să mă uit la știrile de la televizor, să îndrăznesc să detest unele chestii… Eu am ignorat toate astea, interesându-mă de toate, dar nepasionându-mă nimic. Nu spun că este bine sau rău, numai că o să încerc, și voi participa, da, voi participa la acel spirit larg care se numește „opinie publică“. Vreau să fiu cu ceilalți, nu să îi înțeleg, ci să fiu ca ei, printre ei, să împărtășesc aceleași lucruri…

— Vrei să spui, pronunță rar Ganja mestecând boabe medicinale, vrei să spui că ai fost prost încercând să fii atât de inteligent, că era pe de lături de drum, și că să devii puțin prost, asta ar fi o treabă inteligentă…

— Nouă, spuse Charlotte, nouă ne placi așa, ești puțin complicat, dar… ești un tip super. Dacă aș fi hetero…

— Iar eu, Charlotte, răspunse Antoine, dacă aș fi daneză, te-aș cere în căsătorie. Ascultați. O oarecare asocialitate mi se pare în continuare lucrul cel mai normal din lume, ba chiar este bine să ai probleme cu societatea. Nu vreau să fiu complet integrat, dar nici nu vreau să fiu dezintegrat.

— Trebuie să găsești un echilibru, spuse Ganja.

— Da, continuă Charlotte, sau un dezechilibru echilibrat.

Chelnerul le-a adus boluri cu o supă groasă și verzuie și pahare pline cu un lichid tulbure la suprafața cărora se ridicau mici bobițe roșii. Cei cinci prieteni se aplecară circumspecți asupra mâncării. Chelnerul scoase din adâncul gâtlejului un ghem de consoane care probabil însemnau ceva de genul „Poftă bună“. Sub forma unui haiku, As l-a întrebat atunci pe Antoine dacă nu exista pericolul să fie

definitiv pierdut și să ajungă într-o bună zi animator la televiziune. Antoine i-a răspuns că este o aventură, iar marile aventuri umane nu sunt lipsite de primejdii: Magellan, Cook, Giordano Bruno sunt doar câteva exemple. Până în prezent, trăise în ochiul ciclonului, care este un loc liniștit și solitar înconjurat de furtuna cea mai cumplită. Voia să părăsească acest cuib blestemat, să traverseze perdeaua de vârtejuri distrugătoare ca să se alăture lumii laice.

Îngrijorați și întristați pentru Antoine, prietenii l-au îmbărbătat, l-au pus să promită că nu va face prostii și au reușit să-l convingă să meargă să-i ceară sfatul medicului și confidentului său, Edgar.

Cabinetul doctorului Edgar Vaporski se găsea la etajul al treilea al unui frumos imobil din arondismentul al XX-lea, pe strada Pirineilor, foarte aproape de piața Gambetta. Antoine îl consulta de când avea doi ani și nu avusese niciodată alt medic decât pe el.

Era pediatru, dar nimeni nu îl cunoștea pe Antoine ca el. Dat fiind că se știau de douăzeci și trei de ani, exista între ei o oarecare intimitate: își spuneau pe nume și, din când în când, ieșeau împreună, căci aveau o pasiune comună pentru Brady, un cinematograf vechi de pe bulevardul Strasbourg.

După vârsta de douăzeci de ani, începuse să se simtă foarte jenat să fie singurul adult care stătea în sala de așteptare neînsoțit de un copil. Părinții se uitau la Antoine discret, pe deasupra revistelor lor, copiii se zgâiau la el. Chiar dacă se așeza lângă femeile singure, faptul că nu avea copii sfârșea prin a ieși la iveală. Iată de ce îl lua cu împrumut de fiecare dată pe nepoțelul vecinei lui, sau orice alt pușți disponibil. În ziua aceea o cărase cu el pe Coralie, fiica portarului blocului său, care nu se arăta prea entuziastă să-i furnizeze un alibi.

Edgar a deschis ușa sălii de așteptare, cu o mască de chirurg pe față. I-a chemat în cabinet pe Antoine și Coralie. Încăperea semăna cu oricare alt cabinet de medic, cu diplomele lui agățate pe pereții crem, cu biblioteca cu volume groase legate superb în pielea unei vaci care probabil păscuse aur. Ca și cum plăcuța de alamă de la intrare n-ar fi fost de ajuns, cabinetul emana o garanție de competență; culorile și mobilierul inspirau seriozitate. Oricine intra aici era asaltat de atmosfera aceasta de solemnitate, simțea domnia medicinei atotputernice și nu avea altă alegere decât să se supună. Deseori, mersul la medic te silește să renunți la orice suveranitate asupra ta: nu îți mai aparții cu adevărat, îți dăruiești trupul și disfuncțiile lui vrăjitorilor științei bolilor. Similitudinea între mărunțișurile care îmbracă orice cabinet medical și cele care compun misterul unui cabinet de prezicătoare sau de vraci este uimitoare. Un spirit critic și glumeț ar putea să reproșeze acestor două puneri în scenă faptul că în simplul miros de produse medicale și în mirosul de tămâie se regăsește aceeași intenție, aceeași influență asupra psihologiei clientului. Dar cabinetul lui Edgar scăpa puțin de toate astea, căci pe pereți erau afișate desene de copii, iar pe jos și pe birou erau împrăștiate mâzgăleli, jucării și plastilină. Un Power Ranger*** roșu pus pe un teanc de rețete dezamorsa puterea simbolică a naturii lui medicale.

*** Power Rangers — film serial pentru copii.

Fereastra era deschisă, în cameră plutea un ușor miros de gaz

lacrimogen. Asta era explicația pentru masca lui Edgar. Acesta o scoase, aerul fiind din nou respirabil. Antoine îi atrase atenția asupra mirosului, în timp ce Coralie se strâmba și se ținea de nas.

— Un puști de zece ani puțin prea turbulent; a încercat să-mi fure rețetele.

— Şi pentru asta l-ai împroșcat cu gaz lacrimogen? se indignă Antoine.

— Avea un nunchaku, răspunse Edgar ridicând brațele spre cer. Un nunchaku, Antoine!

— Dumnezeule, ți se întâmplă des?

— Nu, din fericire. Bună, Coralie, spuse Edgar după ce se instală la birou. E pentru tine sau pentru Antoine?

— E pentru el, răspunse Coralie pe un ton de reproș. La vârsta lui, tot mai sunt obligată să-l însoțesc la medic!

— Te plătesc, Coralie, spuse Antoine. Şi destul de bine.

— Două cornuri cu ciocolată și *Première*… Ar trebui să-mi revizuiesc tarifele și să le măresc. În fond, inflația trebuie să afecteze și raporturile umane.

— Coralie, mama ta te lasă să citești pagina financiară a ziarelor? E de necrezut.

— Trebuie să te obișnuiești, e noua generație. Ei bine, Antoine, ce s-a întâmplat?

După ce scotoci printr-un talmeș-balmeș de cărți, ziare și hârtii diverse, Antoine scoase din geantă un desen reprezentând creierul uman în secțiune și-l puse pe birou. Luă Mont Blanc-ul lui Edgar și indică anumite zone ale creierului.

— Funcțiile cognitive superioare sunt asigurate de cortexul neo-cerebrum-ului, suntem de acord?

— Da… Acum ce ai mai născocit? Unde vrei să ajungi? Te-ai decis să fii neurochirurg?

— Lobii frontali, aici, continuă Antoine încercuind zonele respective, asigură comunicarea între structurile eului și funcțiile cognitive…

— Este foarte bine, Antoine. Sunt medic, nu-mi spui nimic nou. Toate astea sunt cunoscute.

— Bun, spuse Antoine cu ochii tot pe desen, mă gândeam că ai putea să-mi scoți o parte a cortexului, sau, dacă preferi, să suprimi un lob frontal, așa…

Edgar se uita perplex la Antoine care încercuia pe creierul lui părțile de înlăturat. Încruntă din sprâncene, privindu-l atent pe prietenul și pacientul lui. Coralie își citea revista de cinema pe canapeaua din fundul cabinetului.

— Despre ce vorbești, Dumnezeule mare? spuse Edgar ridicându-se brusc de pe scaun. Nu pricep. Ai luat-o razna, te-ai prostit de tot, sau

ce naiba?

— Aș vrea eu, răspunse Antoine foarte serios, ăsta e scopul. Eu…

— Vrei să practic asupra ta o lobotomie? îl întrerupse Edgar, îngrozit.

— Da fapt, cred că o semilobotomie ar fi suficientă: vreau să mai fiu în stare să scapăr un chibrit și să deschid frigiderul; să nu ajungem până la un remake după *Zbor deasupra unui cuib de cuci*… În fine, tu ești medicul, fă ce crezi că e mai bine.

— Cel mai bun lucru ar fi să te închid într-un azil. Ce te-a apucat?

— Nu, nu este ceea ce crezi… Îți cer asta având mintea perfect sănătoasă, în deplinătatea facultăților. Îți voi da un act de justificare. M-am gândit mult. Iau hotărârea asta cu mâna pe suflet. Nu e prima mea alegere, ca să știi, înainte am vrut să devin alcoolic și să mă sinucid, dar n-a mers.

— Ai vrut să te sinucizi?

— O catastrofă. Să nu vorbim despre asta.

Edgar ocoli biroul și se așeză alături de Antoine. Îi puse o mână pe umăr, plin de solicitudine pentru pacientul lui cel mai familiar, cel mai apropiat, prietenul lui.

— Ești deprimat? E ceva ce nu merge? întrebă el, neliniștit.

— Nimic nu merge, Edgar. Dar nu-ți fă probleme, sunt pe cale să caut o soluție. Cea mai bună mi se pare să devin prost…

— Ce?

— Poți să-mi faci un serviciu? Descrie-mă. Dacă ar trebui să-i vorbești cuiva despre mine, ce ai spune?

— Nu știu… Că ești strălucit, inteligent, cultivat, curios în ambele sensuri ale termenului, simpatic, amuzant, puțin prea împrăștiat și indecis, neliniștit…

Pe măsură ce pediatrul înșira calificativele ce-l caracterizau pe prietenul său, chipul acestuia se întuneca de parcă asta ar fi fost o listă a bolilor grave de care suferea.

— Este extrem de măgulitor, în fine, ar trebui să fie, dar viața mea e un iad. Cunosc o mulțime de oameni idioți, inconștienți, plini de certitudini și de prejudecăți, niște imbecili perfecți, și care sunt fericiți! Eu unul o să fac ulcer, am deja câteva fire de păr alb… Nu mai pot să trăiesc așa, nu mai pot. După un studiu minuțios al cazului meu, am dedus că inadaptarea socială mi se trage de la inteligența mea vitriolantă. Nu-mi dă niciodată pace, n-o pot îmblânzi, mă transformă într-un castel bântuit, întunecos, primejdios, neliniștitor, posedat de spiritul meu chinuit. Mă bântui pe mine însumi.

— Chiar dacă inteligența ta este cauza problemei, nu pot să fac ceea ce-mi ceri. Ca medic, nu pot, este contrar oricărei etici. Iar ca prieten, nu vreau.

— Nu mai pot de cât gândesc, Ed, trebuie să mă ajuți. Creierul meu

aleargă ca la maraton toată ziua, toată noaptea, se învârte neîncetat ca o roată pentru hamsteri.

— Îmi pare rău, nu pot. Nu te înțeleg: ești fantastic, original, nu-ți dai seama ce noroc ai. Va trebui să-nveți să trăiești fiind tu însuți. Pentru o vreme, până îți revii, până depășești starea asta, vom găsi o soluție de depanare ca să-ți ameliorăm viața.

— Ameliorarea vieții mele ar fi să fiu stupid.

— Este stupid.

— Deci sunt pe calea cea bună. N-am putea scoate o parte din neuronii mei? Există bănci de organe, bănci de sânge, bănci de spermă, ar trebui să existe și bănci de neuroni, nu? În felul ăsta, cei care au prea mulți neuroni pot să le dea tuturor celor care au o carență în privința asta. În plus, ar fi un gest umanitar.

— Nu, nu există așa ceva, Antoine. Îmi pare foarte rău.

— Atunci ce pot să fac, Ed? Ce-o să se aleagă de mine? De ce sunt deosebit? Doresc banalitatea vieții, vreau să fiu asemeni celorlalți. Doar o furnică printre furnici.

În timp ce vorbea, Antoine mâzgălea pe desenul creierului în secțiune; desenă furnici de jur- împrejurul desenului, și o furnică mare care-ar fi trebuit să-i semene.

— Ţii minte cartea pe care mi-ai făcut-o cadou când am împlinit zece ani?

— *Domnul Badabum?*

— Da, *Domnul Badabum*. În aventurile lui, nu i se întâmplă decât necazuri: când iese pe-afară, plouă, se lovește peste tot cu capul, uită prăjitura în cuptor, își pierde toate lucrurile, pierde mereu autobuzul… De ce? Fiindcă este Domnul Badabum! Edgar, am sentimentul că sunt pe cale să devin Domnul Badabum… Domnul Badabum sunt eu!

Pe obrajii lui Antoine se prelinseră lacrimi. Edgar îl strânse în brațe și îl bătu ușor pe umăr, ceea ce îi provocă o criză lungă de tuse. Edgar scoase dintr-un sertar niște sirop; îi dădu două linguriţe, apoi îi propuse un Twix. Antoine mușcă cu lăcomie din batonul îmbrăcat în ciocolată, cu ochii acum uscați, recăpătându-și puțin câte puțin calmul.

— Te-ai gândit să te duci la un psihiatru?

— Am fost la un psihiatru, spuse Antoine, ridicând brațele a neputință.

— Şi?

— După părerea lui, toate astea sunt perfect normale: nu am o patologie psihică, nici… Ştii ce mi-a spus? „Profită de viață, tinere, destinde-te. Nu-ți mai bate capul.“ Ce școală de psihanaliză a frecventat ca să-mi spună asta? Şcoala cauzei tomjonesiene?

— Bun. Ceea ce pot să-ți propun, spuse medicul, este să-ți dau

Heurozac. În general sunt împotriva genului ăstuia de medicamente, dar tentativele tale de sinucidere și de alcoolism, starea ta mă determină să iau în considerare acest mijloc. Dar asta nu rezolvă nimic, nu e un tratament.

— Vreau numai să gândesc mai puțin, Ed.

— Heurozac are o acțiune tranchilizantă și antidepresivă. Este exact ce-ți trebuie. Nu e lipsit de riscuri, de asta va trebui să vii să mă vezi în fiecare lună, ca să-ți reînnoiesc, sau nu, tratamentul.

— Nu e lipsit de riscuri? Cum adică?

— Micile efecte secundare obișnuite ale medicamentelor: uscarea mucoaselor, posibile vertijuri, oboseală… Şi, mai ales, o foarte agreabilă dependență. Va trebui neapărat să citești modul de administrare și să respecți dozele.

— Cu ăsta, întrebă Antoine, plin de speranță, voi gândi mai puțin?

— Vei fi aproape un zombie, ți-o garantez. Viața ți se va părea mai simplă, mai frumoasă. Ceea ce va fi fals, bineînțeles, dar nu vei fi conștient de acest lucru. Trebuie să știi că asta nu poate fi decât temporar.

— E foarte bine, îl asigură Antoine, în fond, ai dreptate, mai bine să nu fie ceva definitiv. M-am cam ambalat. Văd asta ca pe un colac de salvare, știi, mă va ajuta un timp, pe urmă voi putea să mă descurc singur.

Au mai discutat câteva minute, despre familiile lor, despre prieteni, despre cinema. Antoine avea deseori întrebări de pus lui Edgar, întrebări pe care le considera ca ținând de competența lui medicală: de ce băuturile gazoase te fac să râgâi, de ce cresc unghiile, de ce strănutăm, de ce sughițăm, de ce, atunci când creta zgârie tabla sau o furculiță farfuria este ceva neplăcut? După ce a trecut recomandarea în registru și a scris rețeta, Edgar i-a strâns mâna lui Antoine cu căldură. Ca de obicei, Antoine a vrut să plătească consultația și, tot ca de obicei, Edgar a refuzat. Coralie și Antoine au ieșit din cabinet.

Garsoniera lui se afla la etajul opt al unui imobil vechi din Montreuil. La colegiu și la liceu, Antoine suferise umilirea instituționalizată — alături de alți colegi care nu prea erau făcuți pentru practicarea activităților fizice — de a fi ales întotdeauna printre ultimii la formarea echipelor de fotbal și de volei. Trebuise întotdeauna să îndure reproșurile și zeflemeaua colegilor pentru care cursurile de educație fizică nu aveau nimic de-a face cu învățatul, ci mai degrabă cu competiția. De aceea lui Antoine nu îi plăcea sportul. Dar nu-i convenea să se supună acestei experiențe negative și să nu facă mișcare, așa că se hotărâse să închirieze o garsonieră la un etaj superior, ceea ce-l va obliga să se servească de ipoteticii lui mușchi. În practică, acest lucru s-a dovedit repede prea epuizant. Vecinul lui de la etajul șapte era un campion de catch, foarte drăguț, pe nume Vlad. Cum el trebuia să se antreneze tot timpul, să ridice haltere, să facă execiții pentru mușchi, i-a propus lui Antoine să-l care până la el. Prin urmare, Antoine încerca să ajungă la aceeași oră cu el la baza scărilor, pentru ca Vlad să-l ducă pe umărul lui până la etajul șapte. După spusele lui Vlad, Antoine nu cântărea mai mult decât un prosop, așa că atâta timp cât nu încerca să se șteargă cu el după duș… Vlad avea un metru optzeci și aproape sigur cântărea o sută douăzeci de kilograme; era atât de puternic, încât o dată îl uitase pe Antoine pe umărul lui, intrase la el în casă și se apucase să-și pregătească cina.

Nu era o garsonieră foarte șic, ba era chiar dărăpănată: caloriferele, izolația, instalațiile, lumina, nimic nu funcționa cum trebuie. Şi totuși, era mult peste posibilitățile lui Antoine. La început, putea plăti chiria datorită ajutorului de cazare pentru studenți și muncii lui de traducere în aramaică a cărții *În căutarea timpului pierdut*. Dar de când proiectul

fusese abandonat, datorită falimentului neașteptat al editorului, finanțele sale erau extrem de reduse. În fața agoniei portofelului său, se gândise la un spital financiar unde ar putea fi puse la perfuzie conturile bancare anemiate. Antoine îi vorbise despre asta bancherului lui, dar acesta părea să considere banca drept o clinică privată.

În căutarea unui clasament al umanității, Antoine stabilise un barem universal care determina gradul de bogăție pornind de la etalonul șosetă. Prima categorie, cei mai săraci, cei care nu au șosete; a doua categorie, cei mediu săraci, cei care au șosetele găurite; a treia categorie, cei mai bogați, care au șosete fără găuri. Antoine făcea parte din a doua categorie. Veniturile lui constau în principal din onorariile de lector la Paris V, care variau, în funcție de lună, între o mie și două mii de franci. La asta se adăugau banii de la R.M.I.****, pe care îi încasa total ilegal datorită unei confuzii în privința prenumelui său: în documentele de la universitate, el era Antoine Arakan, în vreme ce pentru A.S.S.E.D.I.C.***** era înscris sub prenumele lui birmanez, Sawlu, pe care nu-l folosise niciodată în viața de toate zilele. În plus, mai lucra din când în când la negru. Astfel, de curând, dublase țipetele unei familii de girafe într-un documentar despre animale ale cărui benzi audio se pierduseră. Din Bretania, părinții îi trimiteau ceva bani și mâncare. Era un amestec delicios de specialități asiatice și bretone. În fiecare lună, primea o cutie frigorifică grea, conținând nem-uri cu pește și scoici, pachețele de primăvară cu flori de brâncă, ravioli cu cochilii Saint-Jacques, plăcinte din făină de hrișcă cu nuoc-mam, flambate, umplute cu orez călit… Îl mai ajuta și prietenul lui Ganja, și l-ar fi ajutat și mai mult, dacă Antoine nu ar fi refuzat să fie întreținut.

**** Ajutor de şomaj.

***** Asociaţie profesională.

Antoine trăia lună de lună dintr-o sumă mai mică decât salariul minim. Cu toate astea, rămânea în garsoniera lui. Cum? Nu mai plătea chirie. De ce? Fiindcă proprietarul, dl. Brallaire, suferea de Alzheimer.

Antoine nu era foarte sigur că era într-adevăr boala Alzheimer. În orice caz, dl. Brallaire nu-și mai amintea nimic. La început de septembrie, Antoine trebuia să-l însoțească la spital pentru niște controale suplimentare. Domnul Brallaire nu avea familie, așa încât Antoine avea grijă de el. Își dăduse seama de amnezia lui cu totul întâmplător. Neputând să-i dea banii de chirie în fiecare lună, Antoine se strecura încet pe lângă pereți, încercând să fie cât mai discret cu putință. Cu toate astea, într-o zi, dl. Brallaire a pus gheara pe el. Antoine se aștepta să-i spună să-și facă bagajele. Uitându-se la el parcă fără să-l vadă și ținându-l de braț, acesta murmură:

— Locuiți aici?

— Da, domnule. La etajul opt. Aș vrea să mă scuz, luna asta, am probleme… am uitat…

— Ați uitat ceva? îl întrebă acesta, cu o solicitudine naivă și mirată.

De obicei, dl. Brallaire pretindea plata chiriei la întâi ale lunii; dimineața, la ora șapte fix, plicul trebuia să-i fie băgat pe sub ușă. Erau de-ajuns câteva ceasuri de întârziere pentru ca dl. Brallaire să-i bată cu pumnii în ușă și să-l amenințe cu portăreii.

— Ăăă, nu, răspunse Antoine, trecându-l transpirațiile. Am uitat să vă spun bună ziua. Bună ziua.

— Bună ziua, murmură acesta. Locuiți aici?

— Da, domnule. La etajul opt.

Aici s-a ivit un caz de conștiință delicat. Antoine putea lăsa boala omului să-și facă mendrele și să continue astfel să stea în garsoniera lui. Sau putea să se ocupe de acest proprietar altădată clonțos, niciodată amabil, și lipsit de milă. Bunătatea lui nativă a câștigat. Antoine s-a gândit cu tristețe că ar trebui să-și dezvolte egoismul și amoralitatea pentru a supraviețui în lumea asta.

L-a dus la medic. Acesta nu a dat un diagnostic clar: era nevoie de timp și de un noian de analize pentru a stabili cu certitudine boala dlui Brallaire.

— Şi are șanse să se vindece?

— E greu de spus, răspunse medicul. Memoria lui e ferfeniță. Trebuie să aveți grijă de el. Are mintea întreagă, dar e incapabil să-și amintească trecutul recent.

Antoine se ocupa de el ca de un unchi bătrân. Îl ducea înapoi la apartamentul lui atunci când se rătăcea pe culoare; îi făcuse un cartonaș cu adresa, pe care i-l strecurase în portofel, în caz că se pierdea prin oraș. Îi făcea cumpărăturile, strângea banii de la ceilalți locatari și îi depunea în contul bancar al bătrânului. Domnul Brallaire mai avea încă perioade de luciditate în care își amintea unele lucruri, în special că Antoine nu-și mai plătea chiria; dar asta nu dura mult. Antoine citise un articol în *Le Monde* despre progresele cercetărilor medicale privind bolile degenerative ale creierului: Parkinson, Alzheimer… Se bucura pentru dl. Brallaire și în același timp era îngrozit de ideea că aceste progrese științifice vor duce probabil la evacuarea lui. Savanții nu sunt conștienți că descoperirile lor pot avea și alte consecințe decât cele medicale. Dacă se ajungea în cele din urmă ca boala proprietarului lui să fie vindecată, Antoine nu putea conta pe recunoștința acestuia: din registrele contabile bătrânul avea să constate toate chiriile neplătite, dar nu-și va aminti deloc de ajutorul dat de Antoine.

A doua zi după consultația la cabinetul lui Edgar, joi 25 iulie, Antoine a început să ia medicamentul care trebuia să-i asigure o protecție împotriva propriei lui minți, Heurozac. Doza era de un comprimat pe zi. Antoine a luat inițiativa să o dubleze. Dorea un efect palpabil și rapid, nu un balsam pentru o acțiune de suprafață. Efectul

avea să se facă simțit după câteva zile, exact cât îi trebuia lui Antoine pentru a-și pregăti noua viață cu toată candoarea de care era capabilă voința lui.

Prima etapă. A trimis o scrisoare de demisie la universitatea Paris V René-Descartes. De doi ani, ținea un curs săptămânal de o oră și jumătate despre Apocolocznțova divinului Claudius (adică „metamorfozarea în dovleac"), o piesă satirică a lui Seneca. În plus, asigura din când în când supliniri la materiile în care avea cunoștințe temeinice: biologie, lepidoptere, retorică aramaică, cinema. Cunoștințele lui de specialitate în privința multor subiecte erau suficiente pentru a putea înlocui pe nepusă masă un profesor bolnav, dar rămâneau mult prea fragmentare ca să-i confere o stăpânire veritabilă a unei materii universitare și speranța unui post.

A doua etapă. S-a descotorosit de tot ce ar fi putut risca să-i stimuleze mintea. Şi-a pus cărțile în cutii de carton, sutele de romane, de lucrări teoretice, de dicționare și enciclopedii, discurile, kilogramele de cursuri, de cunoștințe, de reviste științifice, istorice, literare… A dat jos de pe pereții singurei lui camere afișele de cinema, portretele eroilor lui și reproducerile după picturi de Rembrandt, Schiele, Edward Hopper și Miyazaki. As, Charlotte, Vlad și Ganja l-au ajutat să transporte cutiile la Rodolphe, care s-a bucurat să recupereze, temporar spusese Antoine, aceste comori culturale.

A treia etapă. Garsoniera fiind goală, Antoine se întreba cum putuse să depoziteze atâtea într-un spațiu așa mic. Trebuia acum să-l umple cu lucruri inofensive, care să-i lase spiritul în pace. După vizite din interes la câțiva vecini ale căror protecții imunitare împotriva inteligenței le considera excelente, a constatat care ar fi decorul perfect pentru noua lui viață. Un cuplu de vecini format dintr-un profesor, Alain, și o jurnalistă, Isabelle, i se părea exemplul cel mai elocvent pentru o viață întreagă dedicată renunțării la inteligență. Îi studia de multă vreme și, în adâncul sufletului său, îi admira: erau atât de ancorați în viață, posedau atât de complet toate nuanțele unei prostii sclipitoare, ale unei stupidități pure, pline de inocență, fericite și împlinite, o stupiditate plăcută pentru ei și anturajul lor, câtuși de puțin răutăcioasă sau primejdioasă. Alain și Isabelle, cu o seriozitate grijulie, de un ridicol absolut fermecător, l-au sfătuit cum să-și umple garsoniera. A recuperat un televizor vechi, pe care l-a pus în mijlocul camerei, ca simbol manifest al hotărârii lui. A lipit cu scotch pe pereți afișe cu *Regele Leu*, cu mașini sport și tinere voluptuoase, fotografii de actori și actrițe care-și luau un aer preocupat, de genii universale, fotografii cu personalități intelectuale nemuritoare precum Alain Minc și Alain Finkielkraut. La început, a fost șocat, s-a simțit prost în mediul ăsta steril. S-a autoliniștit spunându-și că, datorită chimiei Heurozacului, în curând totul i se va părea formidabil. Alain și

Isabelle i-au recomandat discuri inofensive pentru calmul lui sinaptic, muzică modernă pe bază de lovituri de ciocane electronice pe piane compresate, albume de folclor internațional.

I s-a părut, în fine, că garsoniera lui era perfect inofensivă pentru creierul său pe cale de a deveni flasc. Antoine știa însă că, și dacă lumea exterioară urma aceeași tendință, tot nu putea spera să eradicheze complet slabele pericole culturale și intelectuale ale societății.

Antoine i-a poftit pe Charlotte, Ganja, As și Rodolphe la o gustare irlandeză în noul lui decor. Masa era acoperită cu delicii nordice: ceai cu unt, bucățele de rahat cu pinguin, gogoși cu ierburi confiate, prăjite în grăsime de focă… Antoine și-a reafirmat hotărârea de a fi prost, măcar pentru un timp, pentru a încerca să-și dilueze conștiința mult prea concentrată. Considerând acest proiect ca fiind un rău mai mic, amicii lui i-au acordat, cu regret, sprijinul lor. Antoine i-a invitat să nu provoace discuții pe teme majore, ci să stea la taclale despre una și alta, despre vreme, despre acele lucruri anodine și frivole pe care el le neglijase până acum.

— Bănuiesc, îi spuse Ganja, că partidele noastre de șah sunt de domeniul trecutului?

— Pentru moment, da. Dar îți propun să le înlocuim cu partide dintr-un alt joc, pe care l-am descoperit datorită vecinilor mei. Se cheamă Monopoly. Scopul jocului e simplu: trebuie să câștigi bani, să fii abil, să te comporți ca un bun capitalist imbecil. Este fascinant. O virtute a acestui joc este că el ar trebui să mă învețe, și poate chiar să mă convertească, prin latura sa ludică, la morala liberală. Voi adera la ceea ce astăzi condamn, ca un simplu joc, fără să mă preocupe consecințele chiriilor mult prea mari care aruncă atâtea familii în stradă. Voi deveni un zgârie-brânză, egoist, fără altă grijă decât banul, fără altă frământare și întrebare existențială majoră decât modul în care să câștig cât mai mult cu putință.

— Atunci, riști să devii un adevărat imbecil, remarcă Charlotte.

— Să fiu un adevărat imbecil ar fi un bun remediu pentru boala mea. Am nevoie de un tratament radical: să fiu imbecil, asta va fi chimioterapia pentru inteligența mea. E un risc pe care mi-l asum fără șovăire. Dar dacă, peste șase luni, vedeți că mă complac puțin prea mult în calitatea de… tâmpit, interveniți. Scopul meu nu este să devin stupid și cupid, ci să las să circule molecule din astea prin corpul meu, pentru a-mi curăța mintea prea dureroasă. Dar să nu interveniți mai devreme de șase luni.

Într-un sonet magnific, As îi spuse lui Antoine că riscă să-și piardă personalitatea, să fie contaminat de aceste otrăvuri pe care le va lăsa să pătrundă în el.

— Şi ăsta e un risc. Cu atât mai mult cu cât faptul de a fi idiot aduce

mult mai multă plăcere decât acela de a trăi sub jugul inteligenței. Așa ești mult mai fericit, e cert. Nu va trebui să păstrez sensul prostiei, ci elementele benefice care înoată prin ea ca niște oligo-elemente: fericirea, o anumită detașare, capacitatea de a nu mai suferi de empatia mea, o lejeritate în viață, în spirit. Lipsă de griji!

— Înțeleg, interveni Rodolphe. Eu numesc asta teoria rechinului. La fel precum curara sau amanitele faloide, rechinul este mortal de primejdios și, totuși, în țesuturile lui se găsesc compuși chimici care vor servi la fabricarea medicamentelor pentru tratarea cancerului, pentru a salva vieți. La urma urmelor, devenind prost, s-ar putea ca, de data asta, să dai dovadă de o inteligență uimitoare. Mă considerați perfid?

— Ăsta este și principiul vaccinului, continuă Charlotte. Poate că o să reușești să te tratezi și să te imunizezi.

— Dacă nu mor din asta, spuse Antoine ducându-și mâna la ceafă și zâmbind, vag neliniștit.

— Sau dacă nu devii iremediabil stupid, spuse Charlotte. Ceea ce ar fi mai rău decât moartea.

În naivitatea lui disperată, Antoine privea prostia ca pe un univers infinit care avea să ofere vieții lui un spațiu lipsit de orice rezistență față de atmosferă: avea să plutească printre stele și planete pe elipsa speciei lui.

Pentru Antoine, marea problemă a fost să descopere minele miraculoase care, printre roci și minereuri, pot adăposti diamantele de stupizenie. Să arăți cu degetul câțiva imbecili, prostia generală și ambiantă, asta ar fi ușor, dar este cel mai adesea camuflajul unei judecăți de valoare. Dacă am spune că fotbalul, jocurile televizate, mass-media sunt intrinsec stupide, ar fi simplu. Dar, pentru Antoine, era limpede că stupiditatea se găsea mai mult în modul de a face lucrurile, decât în lucrurile înseși. În același timp, să ai prejudecăți era stupid, așa că Antoine a considerat că ăsta putea fi un bun început pentru noua lui viață.

Heurozacul începea să-și facă efectul. Antoine era mai relaxat, îndoielile și angoasa îl părăsiseră. Alchimia care avea loc în creierul lui și în sistemul lui nervos transforma plumbul realității într-un praf luminos, auriu și colorat.

Înainte, toate întrebările, toate principiile care se încâlceau în mintea lui îl împiedicau să trăiască. De exemplu, verifica proveniența tuturor hainelor pe care le cumpăra, ca să nu contribuie la exploatarea copiilor în uzinele din Asia ale firmei Nike și ale altor multinaționale. Cum publicitatea era o lezare a libertății, o lovitură de stat aplicată consumatorului, imaginarului și inconștientului acestuia, își făcuse un caiet cu numele tuturor mărcilor și produselor care participau la acest război psihologic, și nu le accepta în coșul lui de cumpărături. De asemenea, ținea un registru cu toate întreprinderile care investeau în activități condamnabile din punct de vedere moral, poluante, în țări nedemocratice, sau care făceau concedieri când beneficiile lor creșteau brusc. Nu cumpăra nici alimente chimice, alimente conținând conservanți, coloranți, antioxidanți și, atunci când i-o permiteau mijloacele financiare, prefera să cumpere produse rezultate din agricultura biologică. Nu că ar fi fost ecologist, pacifist, internaționalist, făcea pur și simplu ceea ce considera conștiința lui ca fiind drept; comportamentul lui în viață era rodul ideilor morale, mai degrabă decât al convingerilor politice. În privința asta, Antoine avea anumite caracteristici ale unui martir al societății de consum. De altfel, își dădea foarte bine seama cât de mult semăna atitudinea lui intransigentă cu mortificarea creștină. Acest lucru îl deranja, fiindcă era ateu, dar nu putea să se comporte altfel decât ca un soi de Cristos laic și apostat. Încercând să nu-și ascundă nimic în ce-l privea, Antoine

își zisese că poate că acest rigorism dureros, ba chiar dolorist, era modul lui de a-și exprima culpabilitatea de mascul-occidental-exploatator-al-lumii-a-treia. Ca orice cleric abstinent, avea principii cam rigide: refuza să cadă în capcana noilor tehnologii care îi obligă pe consumatori să se redoteze periodic cu materiale după ultima modă. Astfel, respingea discurile laser și se mulțumea, pe bună dreptate, cu excelenta tehnică a celor de 33 de turații și cu vechiul lui picup.

Din păcate, o atitudine de consumator responsabilă și umanistă avea un preț. Antoine plătea totul mai scump. Rezultatul moralei sale și al simțului său de răspundere ascuțit era că avea puține haine și de multe ori îi era foame. Dar nu se plângea niciodată.

Sub soarele chimic al Heurozacului, Antoine a descoperit lumea. A văzut-o așa cum nu o mai văzuse niciodată. Înainte, peisajele, aerul, străzile, oamenii, toată realitatea era afectată de violența războaielor, de șomaj, boli, nefericirea cotidiană a majorității ființelor omenești. Nu putea să admire soarele fără să se gândească la cei pentru care, în Africa, această măreție strălucitoare era sinonimă cu recoltele pârjolite, cu foametea. Nu putea aprecia ploaia, căci știa câți morți și câte distrugeri aduce musonul în Asia. Mulțimea mașinilor desena în mintea lui sensibilă imaginile miilor de răniți și de morți de pe șosele. Titlurile ziarelor cu litaniile lor de catastrofe, de crime și de nedreptăți — asta era ceea ce dădea culoarea cerului lui, temperatura zilei, calitatea aerului pe care îl respira.

De când lua micile pastile roșii, între lume și consecințele ei profunde se crease o etanșeitate salvatoare.

Nu că nu i-ar mai fi păsat de soarta speciilor în pericol, că nu l-ar mai fi impresionat mizeria din lume, atentatele, războaiele, inegalitățile sociale — a căror victimă era el însuși —, dar devenise realist. Găsea întristătoare sărăcia, violențele de tot soiul, era într-adevăr groaznic, dar… asta e! ce putea să facă? Nu avea cum să schimbe ceva, pe cont propriu. O sinceră compasiune luase locul empatiei lui dureroase.

Antoine se plimba, gusta bucuria simplă de a umbla și a vedea, simțea plăcerea vibrantă de a constata că îi bate inima și că respiră. Inspira aerul dimineții în parcul din Montreuil, cu ochii mari închiși asupra realității lumii, admira măcăleandrii fără să-i treacă prin minte scăderea vertiginoasă a longevității lor din cauza poluării. Profita de spectacolul tinerelor fete în ținută de vară, fără să se întrebe dacă au cărți în geantă, lua lumea așa cum este, cum se prezintă, fără să caute mai departe, profitând de plăcerile ei gratuite.

Pentru a avea comportamentul unui individ normal în societate, Antoine i-a invitat pe vecinii lui la cină, să se uite împreună la meciuri de tot soiul de sporturi, în cursul cărora s-a arătat entuziasmat de

oamenii de afaceri în șort. El care avea mereu îndoieli, s-a străduit să emită judecăți părtinitoare și să nu țină cont de preferințele altora. Era pe cale să să instaleze încet-încet în normalitate, când s-a decis să treacă testul suprem care să dovedească succesul integrării lui: McDonald's-ul. Înainte, nu i-ar fi venit nicicând ideea să pătrundă în acest sălaș al capitalismului imperialist, furnizor de grăsimi, de zaharuri, simbol al uniformizării modurilor de viață. Dar se schimbase mult.

A ales McDonald's-ul din Montreuil, la câteva minute de casă. În era precedentă a existenței sale — adică cu o eternitate de patru luni în urmă —, Antoine își zisese că, dacă nu ar fi fost împotriva oricărei violențe, i-ar fi plăcut să pună o bombă aici. Dar, obiectase tot el dendată, aici lucrau studenți și angajați exploatați, ar fi nedrept să îi rănească și să îi bage în șomaj.

Clădirea era vastă și înaltă, colorată, cu afișe care te invitau să iei viața ușor și pentru o sumă modică. Un M mare roșu trona pe zidul fast-food-ului. Un clovn simpatic din plastic l-a întâmpinat în fața ușii de la intrare, cu mâna ridicată, cu zâmbetul spontan. Antoine a intrat și i-a salutat înclinând puțin capul pe cei doi paznici, prezenți fără-ndoială pentru a-i proteja pe clienți de atacurile puternicelor bande de hoți de cartofi prăjiți. A ajuns la tejghea:

— Bună ziua! îi spuse el tinerei din fața lui.

— Ce vreți?

Antoine era fermecat de această economie relațională: nu mai era nevoie să lansezi o formulă de politețe mecanică. Așa că se va abține. Era mai deschis, mai onest la urma urmelor. Se uită la meniuri.

— Un meniu Best of McDeluxe, descifră el pe panoul luminos, sedus de făgăduiala de a mânca pentru treizeci și doi de franci un aliment cuprinzând cuvântul „lux“ în denumirea lui.

— De băut?

— Da, bineînțeles. E perfect.

— Ce băutură vreți? întrebă tânăra, puțin iritată.

— Coca, da, să-ncercăm o Coca.

Pentru a se supune cutumelor acestei noi realități, a avut reflexul să se abțină de la orice mulțumiri. S-a instalat la o masă bej și s-a apucat să-și mănânce cartofii prăjiți, golind treimea de litru de lichid brun și cu bule. Cu o privire curioasă, a studiat un cartof prăjit, l-a muiat într-un amestec de ketchup, muștar și maioneză și l-a rontăit. Cu câteva zile în urmă, Antoine nu s-ar fi putut împiedica să se gândească, doar mâncând un cartof prăjit, la istoria sângeroasă a cartofului, la sacrificiile umane pe care le-a făcut în numele lui civilizația aztecă. Faptul că acest tubercul simplu avea atâția morți pe conștiință l-ar fi împiedicat fără îndoială să-l aprecieze pe de-a-ntregul. Neîndemânatic, și-a înfipt dinții în sandviș; o parte din garnitura vâscoasă a căzut pe

tavă. A trebuit să admită că îi plăcea chestia asta. Precis că nu era foarte bună pentru sănătate, ambalajele probabil că nu erau biodegradabile, dar era ceva simplu, nu prea scump, foarte caloric și cu o savoare liniștitoare. Gustul îi dădea impresia că a găsit o familie fără frontiere, că s-a alăturat miilor de persoane care mestecau în același moment un sandviș identic. Ca într-o coregrafie internațională, el executa aceleași gesturi de cumpărare, ducere a tăvii, supt de Coca și ingerare a cartofilor prăjiți și a sandvișului precum alți dansatori-consumatori din temple extrem de asemănătoare. A simțit o oarecare plăcere, o încredere, o forță nouă în a fi la fel cu ceilalți, împreună cu ceilalți.

Pe Antoine nu-l preocupase niciodată cum arată. Avea haine rezistente, suficient de vechi ca să fie deja uzate, dar nu avea nici mijloacele, nici chef să-și cumpere haine noi; magazinul lui favorit era second-hand-ul Guerrisold de pe bulevardul de Rochechouart. Cât despre „coafura“ lui, ea consta dintr-un tuns simplu cu mașina, pe care i-l făcea Ganja la fiecare două luni.

I-a cerut unui frizer să-i facă o tunsoare. Într-un magazin de confecții, a copiat alegerile unui tânăr care se comporta ca și cum ar fi fost sigur pe gusturile lui, fără să-l intereseze să afle dacă hainele pe care le alege sunt fabricate de copii. A cumpărat o pereche de Nike, niște jeans Levi's și un sweat-shirt Adidas. Asta avea să fie ținuta lui de recreere. A comis apoi o vizită la Galeriile Lafayette, delict inimaginabil cu ceva timp în urmă. A pătruns în această ogradă burgheză, parfumată cu moscul superiorității sociale. La sfaturile unui vânzător care lungea toate cuvintele, a cumpărat un pantalon de stofă, o cămașă și un sacou, într-un stil elegant „dar foarte foarte cooool, vă asigur…“.

Pentru a încheia ziua, și-a oferit o partidă de jocuri video într-o sală specializată. O, nu a ales unul din jocurile alea intelectuale în care trebuie să găsești obiecte, să rezolvi enigme, nu, s-a jucat de-a ucis monștri veniți din spațiul intersideral. Asta l-a defulat, a eliminat tensiunea unei zile pe care o spera tipică. A simțit chiar o oarecare plăcere să-i extermine pe extratereștrii ăștia; angajat în luptă, era implicat ca și cum viitorul omenirii ar fi depins cu adevărat de agilitatea încheieturii mâinii lui și de precizia degetelor lui. Era, în sfârșit, un erou.

I-a telefonat Charlotte. Fusese din nou la inseminare și voia să o însoțească la o serbare câmpenească. Au vorbit ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, despre vara care își dăduse drumul atât de târziu anul acesta, despre guvernul atât de ineficace, despre viața atât de frumoasă. La un moment dat, ea a încercat să-i vorbească despre angajarea lui în echipa care își asumase sarcina să traducă toată opera lui Christopher Marlowe. După două ture cu mașinuțele care făceau

optul mare în această fericire însorită, Antoine a vomitat în înaltul cerului. Cele două pastile roșii, nedigerate încă, au căzut în mijlocul unei băltoace de cartofi prăjiți și ketchup. Şi-a clătit gura și a înghițit alte două pastile. S-au despărțit fără să-și ia rămas bun.

La un chioșc, uitându-se la copertele revistelor pentru tinere, la revistele ușoare de informare pentru bărbați, la publicitatea pentru parfumuri și produse de înfrumusețare masculine, la actorii sex-simbol, Antoine și-a dat seama că el nu corespunde imaginii bărbatului ideal. Un număr din *Elle* cuprindea o anchetă despre caracteristicile masculine care le provoacă fantasme femeilor și, oarecum dezamăgit, a constatat că el nu poseda nici una. Cu ceva timp în urmă, puțin i-ar fi păsat, și-ar fi spus că era vorba de corespondentul firesc al fantasmelor masculine și că el are calități mai profunde. Dar, sub imperiul pastilelor roșii, s-a simțit umilit fiindcă nu putea stârni o dorință imediată. Pentru a semăna cu conformitatea viselor pe hârtie lucioasă, s-a înscris la o sală mare de exerciții pentru dezvoltarea musculaturii, luminoasă și modernă, cu plante exotice atârnate de tavan. Spera astfel să ia forma dorințelor epocii și să acceadă la existența sexuală.

O oră pe zi, a ridicat greutăți cu picioarele, cu brațele, cu umerii, a făcut serii de mișcări repetitive. Epuizat, Antoine uita de sine în efort; durerea, transpirația, muzica scrâșnetelor de metal și a loviturilor ca de tampon ale greutăților pe aparate îl transformau într-un mecanism, o rotiță a acestei săli de mașini umane vârâte în mașini de fier.

Seriozitatea celorlalți clienți ai sălii l-a convins pe Antoine de importanța activității lui. Muzica zvâcnitoare și hipnotică dădea cadența loviturilor de vâslă ale condamnaților pe galera mușchilor. Nimeni nu se uita deschis la ceilalți, plutea un soi de jenă, de jenă de a nu avea un trup splendid și de a fi obligat să ți-l fabrici prin această chirurgie de transpirație.

Trupul lui Antoine dobândea substanța netedă și dură a obiectelor industriale; linii clare au luat locul liniilor nedefinite ale vechiului său trup. Pe pântecul lui au apărut desene, reliefuri. Devenea mai puternic și, chiar dacă nu știa cum să folosească această forță nouă, se bucura să vadă ieșind oțelul din carnea lui moale. Își admira mușchii incipienți ca pe niște stigmate ale normalității, simboluri vizibile ale conformității lui cu un ideal de frumusețe omologat. Era puternic, era cineva, își dădea bine seama că, fiind plăpând și slab, fusese aproape un nimeni. Precum un Lego, trupul lui se îmbina perfect în recunoașterea lumii. Avea de-acum aceeași fluiditate cu a rechinilor în apă, nimic nu se mai agăța de el; transformarea fizică urma transformarea lui psihică. Mintea și trupul nu îi mai erau dureroase, ca și cum ar fi aparținut în sfârșit acelei specii uimitoare de pești cărora nu le este frică de înec. Nici măcar nu și-a dat seama că

delicata și prețioasa timiditate își luase zborul din sufletul lui asemeni unui fluture.

Antoine nu mai era ieșit din comun, se recunoștea pe sine în ceilalți ca în niște oglinzi vii; ceea ce îl scutea de multe eforturi.

Imperturbabil de fericit, Antoine avea impresia că trupul lui este umplut cu pene mici și moi de gâște tinere, care îi circulă prin vene, îi umplu organele; inima și creierul îi erau pline de bomboane chamallows multicolore. Marți 1 august, a primit o scrisoare de la bancă prin care era informat că are descoperire de cont. Atunci a avut prima angoasă de când începuse tratamentul. Mult prea nepăsător, uitase să găsească o sursă de venituri, cumpărând cu o voluptate nouă lucruri care i s-ar fi părut inutile cu câteva săptămâni în urmă. Trebuia să facă rost de bani: viața este un animal care se hrănește cu cecuri și cu cărți de credit.

Cu masteratul de aramaică, licența de biologie și masteratul de cinematografie cu teza despre Sam Peckinpah și Frank Capra, precum și cu multitudinea de fragmente de diplome, nu putea spera să găsească o slujbă calificată care să corespundă formației lui. Şocul acestei reveniri la realitate neutralizase efectele Heurozacului, așa că Antoine s-a prezentat la Oficiul forțelor de muncă din cartierul lui dureros de conștient. După o așteptare de trei ore, în picioare, împreună cu alți șomeri, într-o sală climatizată cu feromonii stresului, un bărbat de la un ghișeu a strigat numele lui, stâlcindu-l fără nici o ezitare. Antoine s-a așezat în fața bărbatului în costum, care butona pe computer. Au trecut cinci minute fără ca omul să ia cunoștință de prezența lui. În sfârșit, i-a pus câteva întrebări, fără să-și ia ochii de pe ecranul computerului. Antoine i-a mărturisit diplomele lui exotice.

— Las-o baltă, îi spuse bărbatul. Ești nebun, nu-i așa? De ce oi fi ales să studiezi chestiile astea…

— Mă interesau. O, și era cât pe ce să fac o licență în…

— Asta e sinucidere profesională, dumneata ai făcut studii ca să fii șomer!

— Bun, spuse Antoine ridicându-se în picioare, la revedere și mulțumesc pentru ajutor și sprijin.

— Stai, nu te da bătut așa ușor. Ai permis?

— Nu.

— Nu ai permis… Incredibil.

— De fapt, conform unui studiu, explică Antoine ironic, rezervele de petrol ale planetei ar trebui să se epuizeze peste patruzeci de ani. Nu merită să stric bani pe asta.

— Nu trebuie să fii prea pretențios. Ești de mâna a doua. Așteaptă, așteaptă.

Omul, care nu privea decât ecranul computerului, i-a propus lui Antoine stagii, pregătire pentru meserii care nu îl interesau și care erau plătite de sărăcie. Antoine și-a dat seama că se află în postura cerșetorului: nu avea de ales, trebuia să accepte ce i se pune în pălărie, monede galbene, tichete de metrou, Ticket-Restaurant, nasturi de izmene, chewing-gum-uri deja mestecate… Bărbatul se străduia să îi găsească ceva, adică orice; îl înjosea cu o bunăvoință profesionistă. Antoine s-a ridicat și a plecat fără ca bărbatul să observe.

Antoine și-a amintit de un coleg de liceu care făcuse avere, Raphael. Scotocind prin cutia unde își arunca claie peste grămadă arhivele, a dat de numele lui de familie și de telefonul lui. Bineînțeles, Raphael nu mai locuia cu părinții. Aceștia, adorabili sau ramoliți, n-ar fi fost în stare să spună care din două, i-au dat numărul lui de telefon.

Antoine spera ca Raphi, ăsta era diminutivul lui ridicol, să-și amintească de el și de rolul pe care îl jucase în alegerea carierei lui, cu ocazia unei discuții la sfârșitul ultimei clase.

Foarte sigur pe sine, Raphi se simțea în largul lui cu toată lumea; avea contactul deschis și direct al celui care nu se îndoiește că este iubit. Conștiința lui aerodinamică nu avea șansa dureroasă de a se agăța de asperitățile realității și de a se răni: ea aluneca prin lume. Raphi îl aprecia pe Antoine, îl găsea nostim, în principal fiindcă nu simțea critica ascuțită din cuvintele lui; și, mai ales, îl intriga acest personaj care nu era căzut în admirația lui. Antoine, pentru Raphi, era exotic, nu îl înțelegea. Cât despre Antoine, să mănânce la aceeași masă cu Raphi era un prilej de a nu trebui să asculte o conversație pentru a ști dinainte că nu va fi interesantă. Raphi poseda egocentrismul celor care vorbesc despre ei înșiși la persoana întâi: vorbea despre el, despre alții în raport cu el, despre ce spuneau despre el etc.

Raphi era pe cale să taie în bucățele un colț de pâine, îl rupea, îl frământa, semn de nervozitate neobișnuit la el. Şi-a apropiat capul de urechea lui Antoine și i-a șoptit, de parcă ar fi fost doi spioni americani la cantina K.G.B.-ului:

— Am o problemă. Poți să mă ajuți?

— Ba chiar o să lansez o mare operațiune umanitară, răspunse laconic Antoine, nu foarte convins că aceste șaptezeci de kilograme de perfecțiune ar putea avea cu-adevărat o problemă importantă.

— Este extrem de important, știu că ești bun la chestia asta.

— Desigur, sunt centură neagră la ontologie.

— Uite. Trebuie să aleg unde-mi continui studiile, sunt acceptat la cele mai bune clase preparatorii… Aș putea urma calea succesului: Ştiințe Politice, Înalte Studii Comerciale, Şcoala Politehnică, poate Şcoala Națională de Administrație, pe urmă să intru într-un mare grup

pe un post important și să sfârșesc prin a-l conduce, sau aș putea face carieră ca înalt funcționar public…

— Ai putea ajunge președinte… spuse Antoine, sarcastic.

— Da, sigur. Aș putea avea un astfel de viitor strălucit, dar îmi doresc altceva. Vreau să-mi asum riscuri și să fac ceea ce mă pasionează. Nu vreau ca, la sfârșitul vieții, să-mi spun că am avut succes în tot ce-am întreprins, că sunt bogat și iubit și așa mai departe, dar că nu mi-am realizat pasiunea. Nu le-am spus nimic părinților mei, fiindcă nu vreau să-i neliniștesc, dar îmi vine să dau cu piciorul la tot și să fac ce-mi dictează inima. Am nevoie de aventură, să ies de pe cărările bătătorite, simt că am ceva original în mine. Am un vis tainic, Antoine, o pasiune complet smintită…

— E foarte bine, Raphael, spuse Antoine, mirat că colegul lui de clasă se lasă antrenat de o pasiune aparent atât de puțin rațională. E foarte bine, trebuie să-ți mărturisesc că m-ai surprins, te credeam mai cu picioarele pe pământ, mai arivist.

— Asta e latura mea de poet, Antoine, simt că am suflet de artist. Crezi că ar trebui să merg înainte și să mă dăruiesc total pasiunii mele?

— Da, e limpede, dă-i bătaie. Rupe lanțurile. O să ai nevoie de curaj și răbdare, să te cramponezi pentru a-ți realiza visul, însă trăiește-ți pasiunea.

Raphi era în al nouălea cer. Emoționat, i-a strâns mâinile lui Antoine, cu ochii sclipind de recunoștință. Drept mulțumire, l-a servit cu un pahar de apă.

— De fapt, Raphael, nu mi-ai spus care este visul tău nebunesc…

— Îmi voi înființa propria societate de brokeraj.

— Poftim?

— Acțiuni, obligațiuni, consultanță pentru plasamente financiare… O voi face, Antoine, mulțumită ție o să ajung un tip de milioane!

Până la urmă, părinții lui Raphael nu au luat lucrurile foarte în tragic, ba chiar i-au oferit un milion ca să ajute firma să demareze. De atunci, Antoine avea pe conștiință această crimă imbecilă: fabricase un nou capitalist. Ridicase din umeri când Raphi îi spusese că va fi oricând acolo ca să-l ajute la nevoie, dar, acum, contul lui din bancă era lihnit și nu mai vedea nici o barieră morală care să-l împiedice să facă orice pentru a câștiga bani. Când constați că ești unul dintre puținii care mai respectă niște principii morale în raporturile umane, poate fi tentant să cazi în amoralitate, nu din convingere sau de plăcere, ci pur și simplu pentru a nu mai suferi, căci nu există durere mai mare decât să fii un înger în iad, în timp ce un diavol este oriunde la el acasă. Antoine se va inspira din acest comportament care constă în integrare, oferind drept sacrificiu idealurile sale; damnarea permite orice, iartă orice.

Nu a putut vorbi direct cu Raphi: o secretară s-a interpus și i-a cerut să-și lase numărul de telefon. O oră mai târziu, telefonul din cabina de lângă brutărie a sunat. Era Raphi, surescitat și bucuros să vorbească cu cel care-l încurajase să-și ia destinul în propriile mâini.

— Antoine! De-ai ști cât mă bucur că te aud. Ce vremuri bune am trăit noi, tu și cu mine! Ce mai faci? Trebuie neapărat să vii la noi la masă, împreună cu soția ta, să-mi vorbești despre munca ta, ar fi grozav!

— Sunt celibatar și șomer.

La celălalt capăt al firului a fost o clipă de tăcere. Raphael nu se gândise niciodată că succesul lui personal nu instaurase fericirea pentru toate ființele umane de pe pământ.

— Nu e o problemă, tu ești guru-ul meu, Antoine, o să-ți găsesc eu ceva. Este cel mai mărunt lucru pe care ți-l datorez. Trebuie să ne vedem!

Au stabilit o întâlnire în clădirea din Saint-Germain-des-Prés care adăpostea societatea lui Raphi. Acesta l-a primit pe Antoine în biroul lui mare, decorat cu afișe mari de cinema. Chestiunea a fost rezolvată rapid: Raphi voia să-l angajeze pe Antoine.

— Nu mă pricep deloc la Bursă…

— Tocmai de-aia, ești nou în mediul ăsta, nu va exista riscul să fii influențat de tâmpenii. Am încredere în tine.

— Ce va trebui să fac?

— E ușor: ajunge să vinzi și să cumperi acțiuni în lumea-ntreagă. La momentul potrivit. Să simți cursul căror acțiuni va crește sau va scădea, să fii pe fază, să te lași în voia instinctului. Şi în privința asta nu am de ce să-mi fac griji: toate astea, succesul meu, ție ți se datorează.

Foarte mândru, Raphi l-a dus pe Antoine să viziteze birourile luxoase ale societății, l-a prezentat colegilor lui și automatului de cafea. Atmosfera era laborioasă și electrizantă, dar destinsă; relațiile de muncă erau flexibile, ca într-o comunitate egalitară. Președintele Clinton îi cere presei disciplinate să-i spună Bill, nu pe numele complet, William; este mai simpatic, îi conferă imaginea unui prieten, a cuiva apropiat, căruia e ușor să-i ierți anumite lucruri; în plus, asta face posibilă atenuarea imaginii negative legate de funcția lui. Urmând aceeași strategie afectivă, pentru toți din firmă, Raphael era Raphi. Ușor accesibil, deschis și amabil, acest lucru îi servea pentru a exercita asupra colaboratorilor lui presiuni binevoitoare, pentru a le cere, amical, o productivitate mai mare și ore de lucru prelungite.

Lui Antoine i s-a dat un *box* în imensa sală care îi adăpostea pe cei șaptezeci de agenți de bursă ai societății. Acesta era dotat cu două micro-computere, un mic birou de fier cenușiu cu o serie de sertare, și o ceașcă de cafea. Pe pereții sălii defilau cursurile diferitelor tranzacții

ale celor mai mari Burse mondiale. Timp de o săptămână, Antoine a studiat ce fac colegii lui; i s-au dat sfaturi; a cumpărat cărți ca să-și însușească termenii și mecanismele financiare: O.P.A., Nasdaq, O.P.E., F.E.D., C.O.B., Stoxx, F.T.S.E. 100, DAX 30… Incomparabil mai simplă decât aramaica, această nouă limbă nu a mai avut curând nici un secret pentru el.

Viața lui s-a schimbat și mai mult. Salariul fix, care i-ar fi ajuns din plin ca să trăiască, era completat de un comision pentru rezultate. Și-a abandonat mica garsonieră gratuită pentru un atelier transformat în locuință, lângă Bastilia, pe strada Roquette. Cum domnul Brallaire tot nu își revenise, Antoine l-a rugat pe Vlad, vecinul lui catchist, să se ocupe de el.

Nu se mai vedea cu Rodolphe. Acesta voia să-l atragă spre subiecte intelectuale și polemici pentru care își pierduse orice interes; fără liantul discuției și al contradicției, relația lor s-a dezagregat. Antoine continua să o însoțească pe Charlotte să se dea în roata mare, dar nu mai stăteau de vorbă. Ganja, atât de calm de obicei, s-a supărat și a declarat că nu se vor revedea decât după ce va renunța la proiectul lui prostesc de a deveni prost. As i-a dedicat un catren în care constata că nu mai respirau același aer și că, fără să se fi mutat în altă țară, își deveniseră străini unul altuia. S-au despărțit într-o seară, după o întâlnire tăcută la cartierul lor general, Gudmundsdottir. Antoine i-a privit pe prietenii lui îndepărtându-se în noapte, luminați de strălucirea corpului lui As. Acest lucru nu îl întristase foarte tare: nu mai aveau nimic să-și spună. Antoine era ocupat cu noua lui meserie, cu ambiția de a deveni ambițios și de a dori să-și dorească haine de marcă. Avea prieteni noi, care aveau o părere despre orice, cu care mergea la concerte, la serate. Trăia astfel viața normală a tuturor tinerilor care au mjloace să trăiască. Antoine a câștigat amici de consum, preambalați, amici de serie, care nu ar șovăi să nu îi vină în ajutor, în caz de nevoie.

Din afară, l-ai fi putut crede complet integrat în această castă de prinți, jucând fără probleme rolul costumului său Hugo Boss. Dar, dacă priveai mai atent, ți-ai fi dat seama că mai avea o oarecare reținere. În tot cazul, nu își punea niciodată întrebări despre moralitatea relațiilor lui, nu emitea niciodată o opinie care ar fi putut părea originală. Antoine se lăsa purtat de această lume nouă și simțea o plăcere certă: plăcerea libertății încadrate, a lăsării în voia curentului care urmează forma fluviului.

Banii, succesul, integrarea într-un mediu recunoscut ca având baze solide, toți acești factori contribuie la o economisire de sine. Nu mai ai nevoie să te gândești la dorințele tale, la morala ta, la actele tale, la prietenii tăi, la viața ta, nu mai ai nevoie să înțelegi, să cauți: mediul îți oferă toate astea la cheie. Antoine a primit trusoul său de căsătorie

cu societatea. Este o chestiune de economii de energie; este categoric mai puțin obositor, mai puțin stresant decât să încerci să găsești totul tu însuți, sau să inventezi. Nu, nu merită osteneala, ți se vor pune la dispoziție emoții prefabricate, gânduri preasamblate.

Ființele umane seamănă frapant de mult cu automobilele lor. Unii au o viață fără opțiuni, care doar merge, nu prinde viteză prea mare, calează și are deseori nevoie de reparații; este o viață în partea de jos a gamei, puțin solidă, care nu-și protejează ocupanții în caz de accident. Alte vieți au toate opțiunile posibile: banii, dragostea, frumusețea, sănătatea, prietenia, succesul, precum airbag-ul, A.B.S.-ul, scaunele tapisate cu piele, servodirecția, motorul cu 16 supape și aerul condiționat.

La jumătatea lui august, grefa lui Antoine la noua lui profesie reușise bine, era un agent de bursă la fel ca ceilalți, munca lui era corectă. Urmărea piețele, reacționa după un amestec de instinct și de logică, dar nu reușise marea lovitură care l-ar fi făcut să intre în cenaclul milionarilor din firmă. A uitat să se mai gândească la consecințele speculației și ale jocurilor lui cu cifre asupra unei lumi reale care nu mai exista cu-adevărat în sfera conștiinței lui vătuite.

Exista totuși o trăsătură care îl deosebea pe Antoine de colegii lui: nu suporta cafeaua. Încercase să bea o ceașcă la începuturile sale în societate. Rezultatul: nu putuse să închidă ochii două nopți la rând. De atunci, consuma ziua întreagă cafea decofeinizată. Ceașca de cafea este o chestiune de standing, un bun agent de bursă are întotdeauna în mână sau pe biroul lui o ceașcă de cafea. Exact așa cum un polițist are armă, un scriitor, stilou, un jucător de tenis, rachetă, agentul de bursă lucrează cu cafeaua lui; este instrumentul lui de lucru, picamerul lui, Smith & Wesson-ul lui.

Apoi, deodată, fără nici o premeditare, Antoine a devenit bogat. Tasta ca de obicei pe cele două computere în micul lui *box* în mijlocul agitației unei zile normale: creșteri, scăderi, strigăte, sonerii de telefon continue, sinucideri, clinchete, urlete, șuierat sacadat al celor zece cafetiere aliniate la perete… Tasta liniștit, cu un telefon fixat între ureche și umăr, vindea yeni, își lansa undița și momeala în hazardul tranzacțiilor, când, vrând să apuce ceașca de cafea pentru a-și umezi mucoasa labială uscată, a vărsat-o pe tastatura computerului său principal. Au ieșit câteva scântei, puțin fum, sfârâituri, ecranul computerului s-a întunecat, a clipit, dar totul a reintrat în ordine într-o clipă. Cu excepția faptului că din conturile lui reieșea că realizase o fructuoasă operațiune a cărei sumă se ridica la mai multe sute de milioane. Scurtcircuitul provocase o reacție în lanț, care a dus la operațiuni financiare geniale.

— Am știut eu că e o idee bună să te angajez, îi spuse Raphi. Cum ai făcut ca să prevezi lovitura asta?

— Intuiția, răspunse Antoine, lăsând ochii în jos.

— Iar asta nu se învață. Dar tot a trebuit să muncești pe tema asta, ai stăpânit perfect evenimentele, nu te-ai speriat, ai știut ce urmărești. Asta, prieteni, numesc eu sânge rece.

Toată sala l-a aplaudat pe Antoine, colegii i-au dat palme zdravene pe spinare, au zburat confeti, s-au deschis sticle de șampanie, iar Raphi i-a întins cecul cu comisionul lui. Antoine a privit suma de pe cec și, pe neașteptate, s-a simțit emoționat. Atât de emoționat de parcă tocmai i s-ar fi născut mai mulți copii. Avea de ce să fie, căci poseda sextupli: după o cifră oarecare, pe cec erau desenate șase zerouri.

În clipa aceea, Antoine nu și-a amintit că pe vremuri știa că cel mai ușor de corupt este propria ta persoană. O pastilă roșie l-a scutit de gândul că putuse în același timp să se vândă și să se cumpere cu o bogăție care nu se va fosiliza în nici un vis.

Pentru a palpa realitatea averii lui, Antoine și-a încasat prima în bancnote mici. A ieșit din bancă cu două valize pline de bani și a pus pachetele în teancuri, pe masa mare din lemn de măslin, din salonul lui. Aceste mii de dreptunghiuri de hârtie erau atomii succesului lui. S-a lăsat puțin pradă beției a ceea ce focaliza dorința omenirii, l-a luat amețeala; fără să vrea, a zâmbit. Era bogat; adică îndeplinise o parte a contractului său, realizând o fantasmă împărtășită de mii de persoane.

Dar acest sentiment, pe care l-a botezat „fericire“, nu a ținut mult. Ce va face cu bogăția asta? Dacă voia să fie un milionar perfect normal, nu se putea mulțumi cu păstrarea acestor bani. A fi bogat nu e un scop în sine; trebuia ca societatea, oamenii de pe stradă, prin admirația și invidia lor, să fie oglinda succesului său. Antoine și-a dat seama că, devenind bogat, nu parcursese decât jumătate de drum: acum era necesar să-și dorească lucrurile pe care și le doresc cei bogați. Iar asta i s-a părut partea cea mai dificilă. Pentru a deveni bogat, fusese de-ajuns să verse o ceașcă de cafea pe tastatura computerului; pentru a-și folosi bogăția, va trebui să-și bată capul.

Răsfoind reviste, a întocmit lista lucrurilor pe care trebuia să și le dorească. Şi să nu le dorească: a avut grijă să nu cadă în păcatul celor proaspăt îmbogățiți, categorie de oameni bogați pare-se demnă de dispreț, care nu are decât poleiala cea mai puțin importantă a bogăției, adică banii.

Ca și cum ar fi devenit propriul său Moș Crăciun, Antoine a făcut cumpărături cu coșul lui mare din răchită și cu sania trasă de reni. Pentru a-și decora apartamentul și a-și înveșmânta reputația, a cumpărat artă contemporană. Dintr-o prestigioasă galerie pariziană, a ales pânze ale unui pictor care probabil că era un geniu, dat fiind numărul de zerouri aplicate sub semnătura lui. Proprietarul galeriei l-a descris drept noul Van Gogh. „De altfel, îi spuse el lui Antoine pentru a-l convinge, a avut oreion.“ Antoine a mimat admirația, a scos un „o!“, din milă pentru tâmpenia venală a negustorului de artă, și și-a deschis geanta. Pe urmă, s-a decis să cumpere o mașină de lux. Nu știa să conducă, nu avea câtuși de puțin intenția să învețe, dar asta nu i-a afectat cu nimic hotărârea de a se conforma acestui ritual esențial. Aproape toată lumea cumpără o mașină, alegerea fiind limitată pentru cei mai mulți de rațiuni financiare. Antoine nu trebuia să-și facă astfel de griji, așa că avea în față o ofertă inimaginabilă de mărci, modele și motoare. A constatat că diversele automobile de lux corespundeau de

multe ori unui anumit tip de avere: milionarii din societatea lui Raphi aveau toți mașini sport pentru cei mai tineri și Mercedes-uri sau BMW-uri pentru cei mai în vârstă, trecuți de treizeci de ani. Antoine a cumpărat mașina care să afirme că este tânăr, strălucit și agent de bursă milionar: un Porsche roșu. Concesionarul a livrat mașina în fața apartamentului lui, și acolo a rămas, ca o firmă luminoasă ce-i premărea succesul și puterea.

În magazine păzite de disprețul cerberic al vânzătorilor împotriva celor care nu posedau mijloacele necesare pentru a-și face cumpărăturile acolo, Antoine a fost primit ca un prinț, atunci când i-au văzut coroana plastifiată: cartea de credit aurie. A cumpărat costume elegante care vor face să râdă generațiile viitoare, și care, pentru moment, difuzau superioritatea lui asupra poporului de rând care nu are posibilități să afișeze un gust atât de prost cu o ostentație atât de firească.

Năpârlirea, *la mue* (definiție din *Petit Robert*) este o „schimbare parțială sau totală care afectează carapacea, coarnele, pielea, penajul, blana etc. anumitor animale, în anumite anotimpuri sau în perioade determinate din existența lor“. Antoine năpârlise. Renunțase la vechile lui țoale pentru niște haine elegante; își parfuma pielea cu arome exorbitante, o ungea, o întreținea cu uleiuri și lapte, se ducea pentru masaj, îngrijiri și ultraviolete în institute de înfrumusețare și își întreținea săptămânal frizura într-un salon șic. Acest cuvânt înseamnă, în franceză, și modificarea timbrului vocii umane în momentul pubertății. De aceea, lui Antoine i s-a părut că devenise subit, în doar câteva săptămâni, adult. Înainte de epoca succesului, vocea lui nu era atât de eficace în viața de toate zilele, când trebuia să-i ceară ceva unui vânzător, când avea de a face cu funcționari de pe la administrații, ori pur și simplu într-o conversație: se întâmpla să nu fie auzit, deși avea un glas limpede. Dar acum, fără ca el să fi constatat o schimbare de timbru, Antoine era de-ndată auzit, ascultat și servit.

Cu toate poveștile astea despre năpârlire, am putea spune că Antoine devenise un fel de șarpe. Nu mai avea mare lucru în comun cu ființa umană ce fusese, ca și cum și-ar fi schimbat specia.

Bugetul lui explodase. Pe lângă achizițiile importante de tablouri, mașină, haine, și-a oferit pentru standingul lui aparate electrocasnice, hi-fi, video și informatice. De fapt, nu folosea aceste aparate perfecționate și exorbitante. Tot așa cum nu mânca nici cantitățile uriașe de alimente rafinate pe care le îndesa în fiecare seară în giganticul său frigider american. Mintea lui era în faza de cumpărare, nu încă în cea de consum. Antoine își păstrase gusturile simple. Apartamentul lui semăna cu un muzeu de minunății ale tehnicii moderne, cu un cimitir de aparate noi.

Pentru ca contul lui din bancă să continue să-i alimenteze lucrările

practice de consum, Antoine a vărsat, iarăși, o ceașcă de cafea decofeinizată pe tastatura computerului. Şi de data asta, a fost un jackpot: banul este un animal domestic, un bun câine credincios care începea să cunoască drumul spre contul lui bancar.

Era la sfârșitul zilei. Toți agenții de bursă se pregăteau să plece, când Raphi l-a chemat pe Antoine la el în birou. Raphi era încadrat de două tinere în rochii de seară sexy.

— Antoine! exclamă Raphi. Ești minunat, prietene. Iată prima ta.

— Mulțumesc, spuse Antoine băgând milioanele în buzunarul interior al hainei. Bine, bună seara…

— Cum „bună seara“? Petrecem seara împreună. Ca să-ți sărbătorim genialitatea. Ţi-o prezint pe Sandy.

— Încântată, spuse una dintre tinere zâmbind și întinzându-i mâna ei delicată.

— Şi Séverine, continuă Raphi, care va fi partenera ta în seara asta, băftosule.

Antoine s-a uitat la Séverine, la trupul ei superb, chipul atrăgător, ochii plini de dorință când îl privea, și și-a spus că era o problemă. Simțind cum caninii personalității lui încep să se ițească din hipogeul conștiinței, ar fi înghițit bucuros una sau două pastile de Heurozac pentru a preveni acest pericol, dar le uitase acasă. L-a întrebat pe Raphi dacă pot să vorbească o clipă între patru ochi. Raphi le-a rugat pe fete să îi aștepte la mașină. Acestea au ieșit din birou cu un aer de provocare concupiscentă.

— Nu pot să cred că-mi faci una ca asta, spuse Antoine pe un ton de reproș.

— Ca asta? Ce vrei să spui?

— Îmi plătești o prostituată… Credeam că mă cunoști mai bine, Raphael. Mă dezamăgești.

— O târfă? Raphi izbucni în râs. Crezi că Séverine e o târfă?

— Mi se pare evident.

— Ar trebui să ai mai multă încredere în potențialul tău de seducție, Antoine. Nu, Séverine nu este o târfă.

— Atunci de ce vrea să iasă cu mine? Şi, mai ales, de ce are aerul ăsta pofticios când se uită la mine. Ai zice că se uită la Brad Pitt.

— I-am vorbit despre tine, că ești un magician al finanțelor, și așa mai departe. Crede-mă, ai farmec.

— Așa deci. Şi Sandy asta ce este? Raphael, tu ai o soție senzațională…

— O, nu, n-o să te apuci să-mi faci morală!

— Nu, nu vreau asta, dar… Ba da, o să-ți fac morală, pentru că…

— O să mă torni? Nu e frumos să torni. Turnătorii merg în iad. Ești puțin cam încuiat, Antoine. Relaxează-te.

— Soția ta va fi nefericită, nu poți să faci asta.

— Soția mea nu va ști nimic, deci nu va suferi, prin urmare nu e nimic rău.

— De ce faci asta? Ai un amor…

— În viață nu există numai amorul. Există și dorința. La naiba, Antoine, suntem în anul 2000, emanciparea sexuală a avut deja loc, trezește-te. Dispunem de trupul nostru, fetele sunt emancipate.

Raphi avea morga unui principe plebeu care confundă privilegiile cu drepturile pe care le are, și justificarea lor cu adevărul. Antoine s-a așezat într-un fotoliu în fața biroului. Freca o gumă pe o agendă, cu privirea în gol. A rămas așa un minut întreg. În timpul ăsta, Raphi își punea niște hârtii în servietă. Antoine a întors ochii spre Raphi:

— Apropo de emancipare sexuală…

— Vrei niște lecții? Séverine îți va da lecții… dacă pricepi ce vreau să spun.

— Una dintre colegele mele îți împărtășește părerea, votează pentru tine.

— Bineînțeles, lucrurile s-au schimbat, trebuie să fii mai puțin încuiat. Ea profită de sex și are dreptate.

— Nu știu dacă o cunoști, o cheamă Mélanie.

— Mélanie? rosti Raphi pălind. Mélanie, cea de la Nasdaq?

Sprijinindu-se de birou, Antoine răsuci scaunul cu rotile. Se uita la Raphi, îi urmărea reacția, cu un zâmbet în colțul buzelor, și parcă o anume melancolie îi apăruse în ochi. S-a ridicat în picioare și l-a apucat pe Raphi de umăr.

— Da. Ea este de acord și, ca să spun totul, este gata să se culce cu oricine, atât este de emancipată. Nu-i grozav? Dar problema e că nimeni nu vrea să se culce cu ea. Așa că… mi-am zis că, dat fiind că și tu ești emancipat, poate că ai putea să-i faci acest serviciu…

— Dar, Mélanie… ea este într-adevăr… în fine, vezi tu… ea nu are nimic…

— Este cu siguranță mai amuzantă, mai inteligentă decât toate aceste Sandy, nu începe discuție în privința asta. Asta vrei să spui?

— Este nasoală, Antoine, îmi pare rău, dar ăsta e adevărul, seamănă cu un schelet. Este un antidot pentru Viagra.

— Şi?

— Şi ce? Ce vrei să-ți spun? Asta e natura: nu toată lumea poate să alerge suta de metri. Există inegalități naturale, eu nu pot să fac nimic. Nu are corpul pentru așa ceva. Dar mai sunt și alte sporturi. Ar fi mai bine să-și concentreze forțele asupra dragostei, numai sentimentele pot să facă acceptabil un fizic ca al ei. Dragostea e oarbă. Ştii proverbul: e o fată făcută pentru prietenie, nu pentru pat.

— Asta e tot? Dar… Raphael, nu înțelegi… Ea își dorește sex, vrea să se dezlănțuie. La fel ca tine, ca Sandy.

— Pot să mă interesez, să-i găsesc tipi orbi. Ascultă, Antoine, mâine,

o să-i propun ca prin asigurările facultative firma să-i plătească o operație de pus silicoane la sâni. Asta ar trebui să limiteze pagubele.

— Ești cu-adevărat milostiv. Dacă tot faci asta, n-ai decât să pui să-i grefeze o puță în mână…

— Trezește-te, Antoine, nu poți avea fantasme pe motive de personalitate. Nu asta te face să ți se scoale. Poate că e păcat, dar asta e. Nu pot face nimic.

— Kirk Douglas a zis: „Arătați-mi o femeie inteligentă, o să vă spun «Iată o femeie sexy.»“

— Hei, Antoine, doar nu vrei să mă culc cu ea numai pentru a fi coerent?

— Ar fi fost bine.

Mélanie era genul de persoană căreia îi place ceea ce i se refuză, precum săracii care îi admiră pe cei bogați; așa cum Raphi nu o dorea fiindcă era urâtă, ea îl dorea fiindcă era chipeș. O săptămână mai târziu, ea a sosit la serviciu cu un decolteu peste noii ei sâni, voluminoși și tari. Pentru unii bărbați, asta a fost de-ajuns ca să o facă vizibilă. Nu mai era un spectru în ochii colegilor: cu sânii ei, ea intra în sfârșit în tiparul privirii bărbaților.

Raphi era mulțumit de magnanimitatea lui, dar își făcea griji pentru Antoine din pricina „robespierrismului lui sentimental“ după cum s-a exprimat el. Printr-o hărțuire amicală, l-a convins să meargă să consulte o prietenă care conducea o firmă de intermediat întâlniri.

I-a dat toate garanțiile de seriozitate, l-a asigurat că asta nu îl angaja cu nimic, l-a implorat să aibă măcar o întrevedere cu prietena lui. Antoine a capitulat pentru ca Raphi să-l lase în pace cu catehismul lui libertin și predicile moralizatoare. Cu câteva săptămâni în urmă, mai avea încă o idee despre dragoste ca fiind o formă de artă, sau cel puțin de meșteșug artistic; acum intra tot mai adânc în noua lume, categoric mai reală, în care amorul este o formă de consum și un loc de segregație.

La etajul cincizeci al unui imobil de birouri care adăpostea sediile sociale ale unor întreprinderi high-tech, Antoine a pătruns în incinta plină de forfotă a firmei matrimoniale. Nu existau pereți; angajații umblau încoace și-ncolo, telefoanele sunau fără încetare; răpăitul tastaturilor de computer distila o muzică ce ar fi putut fi cântată la Institutul de Cercetări și Coordonare pentru Acustică/Muzică. Antoine a fost introdus într-un birou în stil englezesc, izolat de agitație. A așteptat câteva secunde singur, în picioare. Încăperea era luminoasă și ordonată. Câteva cărți pe etajere, plante lângă pereți, obiecte de artă discrete, un Apple bleu, o fereastră mare. O femeie de vreo patruzeci de ani a intrat în pas vioi, l-a invitat să ia loc și a trecut în spatele biroului. Purta un taior elegant, destul de larg pentru a nu o jena în mișcări și poate și pentru a ascunde câteva kilograme presupuse a fi în

plus.

— Veniți din partea lui Raphi, nu-i așa? Bun, o să vă găsim ceva. Nu trebuie să fiți prea dificil, nu sunteți de primă mână. Aveți pretenții speciale?

— Adică?

— Blondă, brună, roșcată, înălțime, categorie profesională. Există o mulțime de criterii. Nu vă pot promite să vă aranjez o întâlnire cu cineva care să semene leit cu ce vă doriți, dar putem găsi ceva pe-aproape.

Femeia dădu drumul la calculator, deschise fișiere, tastă câteva cuvinte. Părea epuizată, de parcă ar fi fost la capătul puterilor, și în același timp nervoasă și încordată. Se uita țintă la Antoine, așteptând lista criteriilor lui.

— Nu vreau să intru în detalii. În fine… cred că am greșit venind aici. Scuzați-mă, vă rog.

— Vă șochează? Dar așa merg lucrurile, numai că în locul filtrelor inconștiente, noi folosim filtre științifice. Rezultatul este același. Nu întâmplător avem gradul cel mai mare de reușită dintre toate agențiile matrimoniale: noi ne ocupăm de afaceri, nu de sentimente. De afaceri cu sentimente, dacă vreți. Să reluăm. Deci fără profil prestabilit.

Degetele ei loviră violent tastele. A sunat telefonul, dar nu l-a ridicat. Soneria s-a oprit. Ea l-a privit pe Antoine, scrutându-l cu un ochi de expert, ca și cum ar fi făcut o evaluare.

— Oricum, cineva cam de vârsta mea…

— Splendid. Ascultă, băiete, fă un efort. Vom alcătui un dosar despre tine și, pornind de la acesta, clientele poate că se vor interesa de tine. Așa că ar fi bine să te prezinți.

— Adică să vă vorbesc despre pasiunile mele?

— Da. O să punem asta la sfârșit. Dar mai întâi, trebuie să punem pe primul plan situația ta socială.

— Aș prefera, nu vreau să…

— Îți bați joc de mine? Nu am timp de pierdut cu tipi care vor să fie iubiți pentru personalitatea lor. Dacă ai fi frumos, ai găsi fără mare greutate fete care să te iubească pentru umorul și drăgălășenia ta. Dar așa… Tinere, nu suntem aici ca să facem morală, ca să spunem e bine sau e rău, numai că așa funcționează lumea, fie că-ți place sau nu, așa că atrage-ți toate șansele de partea ta. Machiavelli a spus despre politică lucruri care pot părea cinice, dar nu sunt mai puțin adevărate. Noi suntem Machiavelli ai dragostei. Nu spun că oamenii iubesc pentru bani, pentru culoarea părului, circumferința pieptului, dar statisticile ne arată că toate astea au o importanță hotărâtoare. Meseria, musculatura, înălțimea, vârsta, banii, greutatea, mașina, hainele, culoarea ochilor, naționalitatea, marca de corn flakes pe care o mănânci dimineața… Nici nu-ți închipui câți factori au o influență.

Ştiai că blondele au cu douăzeci și patru la sută mai multe raporturi sexuale decât brunele? Există adevăruri în dragoste și în sex, și știi ceva? Aceste adevăruri nu interesează pe nimeni, fiindcă toată lumea e convinsă că mica sa poveste este ceva deosebit. Am tone de statistici care-mi spun contrariul.

— Generalizați, spuse Antoine, pe un ton liniștitor. Personalitatea contează după părerea mea, nu în aceeași măsură pentru toată lumea, dar… Cunosc oameni pentru care contează. Poate că exagerați puțin.

— Crezi? S-ar putea. Sunt nefericită, așa că am dreptul să exagerez și să am o viziune pesimistă despre toate astea. Totuși cred că sunt obiectivă, dar în dragoste adevărul înseamnă fără îndoială cinism. De fapt, mă enervează că sunt atât de obiectivă, că înțeleg că toate astea nu sunt lipsite de cauză și că nu suntem răspunzători de nimic. Aș vrea să încetez să mai fiu obiectivă, ca să mă las în voia urii și să reușesc, în fine, să-l detest pe soțul meu care m-a părăsit pentru o fată de douăzeci de ani.

A trântit mouse-ul pe birou, a apăsat pe o tastă și s-a ridicat în picioare. Zâmbea cu o răutate tristă. S-a întors spre etajere, a mutat câteva cărți, a răsturnat statueta unui koala, care s-a spart pe podea. A adunat cioburile.

— Îmi pare foarte rău… murmură Antoine ridicându-se și ajutând-o să strângă bucățile statuetei.

— De ce îți pare rău? spuse femeia încruntând din sprâncene. Îți interzic să-ți pară rău și să-l critici pe soțul meu. Cine te crezi?

— Voiam doar… V-a părăsit pentru o fată mai tânără…

— Ei și? Te înșeli ținându-mi partea. Eu, eu n-aș fi putut niciodată să mă îndrăgostesc de un bărbat ca tine.

— Fiindcă nu sunt destul de drăguț?

— Nu, mai ales din cauză că ești mai scund decât mine.

— Doar pentru atât?

— E important, în tot cazul, pentru mine. Nu mă întreba de ce. Dar trebuie să recunosc că probabil ține de aceleași motive pentru care idiotul de bărbatu-meu preferă o tânără. În dragoste nu există inocenți, nu există decât victime.

— Nu credeți că este o atitudine cam calculată, să alegeți genul ăsta… de criterii…

— Nu, te înșeli. Nimic nu este calculat, toată lumea e sinceră în dragoste. Soțul meu este cu adevărat îndrăgostit de știoarfa aia. Nu și-a spus: „Ei, nevastă-mea are patruzeci de ani, sânii încep să i se lase, pielea nu o mai are la fel de frumoasă, începe să se îngrașe, așa că o voi înlocui.“ Ăsta e adevărul, după părerea mea, dar el nu și-a spus asta. Numai că toate s-au întâmplat în aceste condiții. Numai după aceea poți să raționalizezi și să analizezi în amănunt un comportament. Eu, te-aș fi adorat, poate că ai fi fost cel mai bun

prieten al meu, dar nu m-aș fi îndrăgostit de tine, sincer. Când aud oameni spunând că nu știu de ce s-au îndrăgostit de o anumită persoană, îmi vine să zâmbesc. Poate că nu vor să știe, dar, pe lângă motivele legate de întâlnirea a două personalități, există motive psihologice, sociale, genetice… Dragostea și seducția sunt lucrurile cele mai inconștiente și totodată cele mai raționale din câte există. A spune că nu există motive, asta-ți permite să nu mărturisești că nu sunt foarte glorioase, căci cine are interes să cunoască adevărul? Când l-am întrebat pe soțul meu de ce mă părăsește pentru fata aia, tânără, fină, blondă, sexy, cu sâni superbi, plină de viață, mi-a spus: „Nu știu, draga mea, nu știm de ce ne îndrăgostim, se întâmplă, atâta tot.“ Şi știi ce-i mai rău în toate astea? Că era sincer, fiul de cățea credea sincer în tâmpeniile astea. Nemernicul era sincer. Ştii ce a spus Mme de Staël? „În domeniul sentimentelor, nu este nevoie să minți ca să spui minciuni.“Așa că, da, exagerez… dar am dreptate să exagerez, fiindcă… sunt bătrână, fac parte din plebe, acum.

Plângând, femeia continua să vorbească, își reproșa că se vaită, îl blestema pe soțul ei și pe noua lui logodnică. Nu și-a dat seama când Antoine s-a retras discret, întristat.

Într-o rodnică zi de disperare, își spusese că a crede în aceste adevăruri care te silesc să pleci capul înseamnă să te supui realității care le produce: oricine va vrea să găsească dovezi ale nefericirii sale va găsi, căci în chestiunile omenești găsești întotdeauna ceea ce cauți. Hotărâse atunci că orice adevăr care îl făcea să sufere era o morală, că realitatea însăși era o morală și că el putea să-i opună închipuirea lui. Dar, ieșind din imobil, în pofida tulburării, nu și-a amintit de asta. Mai exact, nu a avut nevoie să-și amintească: a luat două pastile de Heurozac și spectrul cuvintelor deziluzionate ale femeii a dispărut. Antoine l-a sunat pe Raphi, i-a povestit episodul și l-a sfătuit să aibă grijă de prietena lui.

În timpul întrevederii, pe lângă conștiința lui trecuse plutind o umbră, dar a dispărut de îndată ce a reintrat în ritmul de viață în care zilele se reproduc între ele.

Pentru cei care sunt perfect integrați în societate, nu există decât un singur anotimp, o vară veșnică, care le bronzează spiritul sub un soare care nu apune peste somnul lor: au vise în care nu e niciodată noapte. Antoine trăise douăzeci și cinci de ani de toamnă ploioasă; de-acum încolo, fie că va fi iarnă, primăvară, toamnă, pentru conștiința lui nu va exista decât domnia nedisputată a verii.

Începea luna septembrie. Soarele mai avea încă putere și mângâia cu mâinile vântului pielea trecătorilor. În seara aceea, Antoine rămăsese în fața televizorului, zapând, uitându-se la emisiuni interesante, amuzante. Nu conta, de fapt, ce face, la ce se uită: singurul lucru care-l interesa erau efectele tranchilizante și anxiolitice ale televiziunii, această radiație solară care încălzea și umplea peștera conștiinței lui. Cu telecomanda în mână, zapa. O acoperise cu o țesătură mătăsoasă și plină și o dotase cu un motoraș ce producea un zgomot plăcut, de tors, atunci când trecea mâna pe deasupra ei. Era telecomanda-pisică. Cu degetul arătător, alegea emisiunile care, prin subiectul lor, să-i furnizeze un pretext pentru această dependență. În ciuda celor patru pastile de Heurozac, Antoine nu se simțea bine. Asta de când găsise în fața ușii lui, cu câteva ceasuri în urmă, la întoarcerea de la serviciu, un pachet. Era un mic colet poștal anodin, așa că Antoine nu avusese nici o reținere atunci când l-a desfăcut, în bucătărie. Smulsese hârtia, scotchul, iar când l-a desfăcut, o explozie l-a proiectat până în frigider. Rămăsese holbându-se la micul pachet deschis care conținea o ediție de buzunar a corespondenței lui Flaubert. Inima lui și-a reluat încet-încet ritmul regulat. Plânsese, fără să se poată opri, ca și cum lacrimile ar fi încercat să facă să dispară imaginea cărții de pe masă sau să stingă incendiul pe care ea îl provocase explodând în memoria lui. Nu o atinsese, nu îndrăznise. Corespondența lui Flaubert era una dintre cărțile preferate ale lui Antoine, înainte de transformarea lui. O adorase, se regăsise deseori în tatonările, deziluziile și dificultățile lui Flaubert de a trăi pur și simplu și de

a-și suporta epoca. Această carte care reapărea brusc în fața lui era ca și cum ar fi mușcat dintr-un măr otrăvit ce tulbura un organism și o gândire pe care le crezuse securizate. Bănuia că acest atentat era opera vechilor săi prieteni, care, rănindu-l, încercau să îl recupereze. Își concentrase voința ca să lupte împotriva acestei bombe de hârtie care risca să deranjeze mersul lin și fără surprize al vieții lui. De teamă să nu se contamineze, lăsase cartea pe masă și își conectase conștiința la televizor, cu telecomanda care torcea în mână.

Culorile nopții pătrundeau în apartamentul lui Antoine. Luna se bronza ostentativ pe plaja de nisip negru a spațiului. Antoine încerca să se hipnotizeze în ochiul ciclopului televizual, când, dintr-o dată, un harpon s-a înfipt în ecran. Scântei, puțin fum negru, cuvintele unui prezentator care se distorsionează, apoi nimic, nimic decât acest harpon înfipt chiar în mijlocul ecranului. Antoine s-a întors brusc, telecomanda a căzut. În apartament nu era aprinsă nici o lumină, așa că nu a reușit decât să distingă forma umană a celui care aruncase harponul. Nu putea fi un extraterestru, și-a spus Antoine, liniștit. A constatat cu surprindere că nu îi era frică, în mod sigur datorită supradozei de Heurozac. S-a silit să tremure și și-a mușcat buza de jos. Cât despre siluetă, era un bărbat de talie normală, aprioric lipsit de aripi de liliac.

Pe stradă, se aprinseseră felinarele. Acum, Antoine îl putea vedea pe bărbatul din fața lui.

— Dany Brillant… murmură el. Ești Dany Brillant. Dany Brillant este un spărgător. O să mă omori? Ești un gen de ucigaș în serie?

Antoine îl cunoștea vag pe acest cântăreț care părea să fi rămas blocat în anii cincizeci; mai multe dintre cântecele lui i se păruseră plăcute și pline de farmec. Totul începea să capete sens: Dany Brillant cu pieptănătura lui à la Elvis, cu costumele lui excentrice și cântecele dintr-o altă epocă, tipul ăsta era un psihopat. Dany Brillant râse. Era îmbrăcat într-un costum negru, cu o cămașă albă, deschisă peste piept și pantofi negri de lac. O ținută pe care ar fi putut s-o poarte Jerry Lee Lewis.

— Fals, fals, fals. Tot ce spui e fals, Tony. Nu sunt Dany Brillant, nici un spărgător, și mai puțin un *serial killer*. Ce, un ucigaș în serie s-ar îmbrăca cu atâta clasă?

— Nu știu, dar cineva normal nu s-ar îmbrăca cu genul ăsta de costum. Ești Dany Brillant. Vorbești ca el, ai același zâmbet, același păr, dat cu briantină. Ești Dany Brillant.

— Greșit, Tony: sunt fantoma lui Dany.

— Dany Brillant a murit?

— Nu.

— Atunci cum poți fi fantoma lui?

— Sunt o fantomă născută prematur. Se mai întâmplă. Nu apar decât atunci când Dany Brillant cel în viață doarme.

— Glumești.

— Ba deloc, Tony. Atinge-mă.

Dany Brillant, sau fantoma lui, se apropie de Antoine cu un pas exagerat de relaxat, cu privirea malițioasă, pocnind din degete.

— Am priceput, spuse Antoine dându-se înapoi, ești un pervers.

— Sunt o fantomă! spuse Dany râzând. Atinge-mă și o să vezi că mâna ta trece prin corpul meu.

Şi, într-adevăr, mâna lui Antoine traversă corpul lui Dany. Asta l-a amuzat mult pe Antoine.

— Hei, ajunge! Jos labele! Nu sunt un joc, Tony.

— Ai putea să nu mai îmi spui „Tony“?

— Nici o problemă, Tonio.

— Foarte bine, continuă să-mi spui „Tony“, e mai puțin oribil.

— Nici o problemă, Tony. Îmi permiți să arunc o privire în frigiderul tău?

Fără să-i aștepte răspunsul, Dany a intrat în bucătărie. A deschis ușa frigiderului, luminând încăperea. Antoine a venit lângă el. Dany a rămas cu gura căscată în fața frigiderului deschis, a căzut în genunchi, cu brațele ridicate, în adorație, ca în rugăciune în fața bogăției de alimente. S-a ridicat și și-a umplut brațele cu Nutella, *foie gras*, un cârnăcior, blini, tot soiul de provizii. Şi-a depus comoara pe masa mare din bucătărie, s-a așezat pe un scaun înalt și a început să înfulece.

— Fantomele mănâncă? întrebă Antoine instalându-se pe un taburet în afața lui.

— Tofada, spuse Dany cu gura plină de blini unse cu *foie gras* și Nutella. În plus, ce e bine, e că nu ne îngrășăm. Putem mânca hamburgeri toată ziua, să bem Cola cât poftim, nu luăm un kilogram. Să fii fantomă, e grozav, e viața dulce, omule. Îmi dai o Coca?

— Ascultă, Dany, pari foarte simpatic, cânți cântece frumoase, dar eu mâine lucrez, așa că n-ai putea să te duci să bântui pe altcineva?

— Nu pot, spuse Dany după ce a golit jumătate din sticla de Coca și a râgâit fără sfială. Am o misiune, de-asta sunt aici.

— A, și misiunea ta este să-mi golești frigiderul?

— Nu, dar asta face misiunea și mai simpatică.

— N-ai putea să te oprești o clipă din mâncat și să-mi dai o explicație fără să scuipi firimituri peste tot? Eu fac curat.

— Calmează-te, Tony. Am fost desemnat să fiu îngerul tău păzitor.

— Ca să mă previi de riscurile colesterolului? Cine te-a desemnat?

— Nu mai știu, eram full. În orice caz, sunt aici ca să te scot din tot rahatul ăsta.

Dany a făcut un gest larg cuprinzând apartamentul. A râgâit și a scormonit în muntele de alimente. Era evident că fantoma lui Dany Brillant avea mai puțină clasă decât originalul.

— Ei, așadar e minunat? remarcă Antoine, ironic.

— Așa s-ar zice, aprobă Dany, atacând un pachet de chips. Bun, Tony, cum e viața ta? Ești fericit?

— Nu ăsta e cuvântul pe care l-aș folosi, dar nici nefericit nu sunt.

— Nici fericit, nici nefericit? Mai rău nici că se poate. Viața ta e un rahat.

— Mulțumesc, ești foarte delicat. Ca să fii înger păzitor, nu trebuie să ai o oarecare pregătire psihologică?

— Nu, se învață la locul de muncă. Tu ești pentru mine primul, Tony, my first one.

— Fantastic, cu-adevărat fantastic.

Antoine s-a apucat să adune resturile de mâncare și ambalajele. Dany a șters masa cu mâinile, a ridicat hârtiile unse, bucățile de prăjitură, feliile de somon și, în sfârșit, a găsit obiectul căutării sale: ediția de buzunar a corespondenței lui Flaubert. A tamponat-o cu un șervețel și a șters grăsimea de pe copertă, a răsfoit-o și a deschis-o la o pagină căreia i-a îndoit colțul.

— Uite. Ai un microfon, Tony?

— În salon, Dany, murmură Antoine, tot mai obosit. Sub combina muzicală.

După ce a ingurgitat un borcănel de caviar cu un pai cu cap de Mickey, Dany a trecut în salon. A scos microfonul din amabalaj, l-a pus pe un stativ și l-a racordat la combina muzicală. A izbucnit un zgomot ascuțit de distorsiune.

— Ai putea să-mi dai *Best of*-ul meu, Tony?

— Nu am *Best of*-ul tău, Dany. De altfel, nu am nici un disc.

— Nu e grav, spuse Dany scoțând un CD din buzunar, prevăzusem chestia asta. Combina ta cu opțiune karaoke e genială.

A pus CD-ul în compartimentul lui și a apăsat pe câteva taste. În mâna stângă ținea deschisă cartea cu corespondența lui Flaubert. A bătut ușor în microfon, a apăsat pe „play“ și din difuzoare au țâșnit primele note ale hit-ului său *Redonne-moi ma chance*, fără cuvinte. Mișca din cap în ritmul muzicii, apoi a început să cânte un extras dintr-o scrisoare către dra Leroyer de Chantepie, datată 18 mai 1857, urmând exact forma cântecului lui și adăugând exclamații ceva mai personale:

Oamenii superficiali, încuiați, mințile
înfumurate și entuziaste vor
ca orice să aibă o concluzie;

Ei caută rostul vieții,
ei da, și dimensiunea infinitului, ehe!
Iau în mâna lor,
mmm, în biata lor mânuță,
un pumn de nisip,
Şi îi spun oceanului:
„O să număr firele de nisip
de pe malurile tale“, yeah!
Dar cum firele le curg printre degete, daaa,
și numărătoarea e lungă,
Dau din picioare și plâng,
da, plâng.
Ştii ce trebuie să faci
pe malul oceanului?
Trebuie să îngenunchezi sau
să te plimbi, da!
Plimbă-te.
Plimbă-te, Tony! Da, plimbă-te!
Mmm plimbă-te!
Tony!

Cufundat în canapea, Antoine s-a lăsat legănat, fără voia lui, de ritmul agreabil al cântecului. Cuvintele îl aruncaseră într-un vârtej. Strângea în brațe perna. La sfârșitul cântecului, Dany s-a așezat lângă el. L-a apucat pe după umeri și l-a zgâlțâit prietenește.

— Nu-ți mai bate atâta capul, Tony. Câte puțin, e bine, dar marele Gustave are dreptate: plimbă-te pe malul mării! Trebuie să termini cu prostiile, tu nu ești un golden boy, nu ești tu ăsta. Dă-le cu șutul la toate astea, tâmpitului de Raphi, regăsește-ți prietenii și inventează-ți viața. Da, inventează-ți viața, Tony.

— Tot ce spui seamănă cu niște cuvinte de cântec… murmură Antoine, străduindu-se să zâmbească.

— Deformație profesională, recunoscu Dany.

Noaptea se pregătea de culcare, pe firele stâlpilor electrici ciripeau și țopăiau păsările. Dany s-a ridicat în picioare și și-a scuturat costumul.

— Acum trebuie să plec: mai sunt și alți tipi jalnici care au nevoie de sfaturile mele. Dar voi continua să veghez asupra ta până când îți rezolvi problemele. O să le rezolvi, Tony. Ştii ce spunea Nietzsche? „Inteligența e un cal sălbatic, trebuie să înveți să-i ții frâiele, să-l hrănești cu ovăz bun, să-l țesali și, uneori, să folosești cravașa.“ Ciau, Tony.

Fantoma lui Dany Brillant a traversat salonul și a dispărut în bezna culoarului fără ca Antoine să fi auzit ușa deschizându-se. A adormit pe canapea câteva ceasuri, care i s-au părut secole.

În săptămâna ce a urmat vizitei fantomei, Antoine nu a vorbit cu nimeni. Părea preocupat. I-a ignorat pe Raphi, pe prietenii lui agenți de bursă și ieșirile pe care le puseseră la cale în localuri la modă. Vineri seara, plecând de la serviciu, a făcut semn unui taxi, ca să meargă acasă. O camionetă neagră cu geamuri fumurii, pe care era pictată o femeie călărind un balaur, a oprit chiar în fața lui într-un scrâșnet de roți. Şoferul s-a întors spre Antoine, amenințându-l cu un pistol. Pe față avea o mască de Albert Einstein. Ușa camionetei a culisat, alți doi Einsteini l-au apucat fiecare de câte un braț și l-au băgat în mașină. Antoine nu a reacționat; era atât de ostenit, de plictisit, că nu mai avea putere să se opună unor voințe contrare. Einsteinii i-au pus un căluș, l-au legat la ochi și l-au făcut fedeleș. Antoine a încercat să înregistreze mental traseul, momentele când coteau la stânga, la dreapta, semafoarele, dar, după cinci minute, a pierdut șirul. După o cursă plină de derapaje și de călări ale motorului, camioneta s-a oprit. Einsteinii l-au scos afară pe Antoine. Aerul blând al serii de septembrie era plăcut, de parcă ar fi fost țesut din mătase. Au intrat într-un loc închis, un imobil, după câte i s-a părut lui Antoine. Cineva l-a apucat de talie și l-a săltat pe umărul său. În poziția asta, a fost transportat mai multe etaje, pe care nu a reușit să le numere, căci începea să aibă amețeli. S-a deschis o ușă. Niște brațe l-au instalat pe un scaun. Kidnapperii i-au desfăcut legăturile, bandajul de pe ochi, și l-au legat de scaun. I-au lăsat călușul. Câteva secunde, a văzut tulbure, a ghicit siluete în jurul lui, o fereastră. În sfârșit, imaginile au devenit clare, a putut să observe cele patru persoane îmbrăcate în negru, purtând în continuare măști de Albert Einstein. Stăteau în fața lui, în semicerc, fără să scoată o vorbă. Antoine a încercat să vorbească, dar călușul l-a împiedicat să articuleze ceva. A privit atent camera, căutând indicii, ceva care să explice răpirea lui. Peste pereți și în fața ferestrei fuseseră puse cearșafuri mari albe. În spatele răpitorilor săi era aprinsă o lampă cu halogen, ceea ce îi făcea să pară mai mari și mai impresionanți decât erau în realitate; umbrele lor uriașe se întindeau în toată încăperea și treceau peste Antoine, legat de scaun. Ridurile din plastic ale măștilor de Einstein ieșeau în relief în contraste înfricoșătoare, coamele de păr alb străluceau ca niște coline de flăcări lipsite de culoare.

L-au tras pe Antoine cu scaun cu tot și l-au pus cu spatele la fereastră. Lângă el, au instalat un aparat de proiectat diapozitive. Atunci a început cea mai formidabilă ședință de exorcism care a avut loc vreodată.

Dintr-o pungă de plastic de la Champion, un Albert Einstein a scos vreo zece capete și râcâitoare de pui. Le-a așezat în cerc în jurul scaunului, iar lui Antoine i-a legat de gât un cap de cocoș cu penele lui frumoase. Un alt Albert Einstein a luat o sticlă plină cu sânge și l-a

mânjit pe față. Cei patru Albert Einstein s-au așezat puțin mai în spate decât Antoine; lumina s-a stins; proiectorul de diapozitive a început să meargă.

În timp ce aparatul difuza diapozitive cu mari spirite ale omenirii, cu opere de artă, invenții și descoperiri, cei patru Einstein citeau, precum niște incantații, texte menite, conform unei alopatii naive, să combată letargia. Toți patru aveau în mână câte un exemplar din *Meditații metafizice* a lui Descartes, în colecția cu copertă roșie de la P.U.F., și parcă ar fi ținut o carte de rugăciuni. În cor, au citit prima meditație, cu glas tare și sonor, în timp ce chipurile de artiști, de oameni de știință, de umaniști și cele ale membrilor Familiei Simpson defilau pe cearșaf. Au continuat declamând pasaje din *Cugetările* lui Pascal, din *Comentariile* unui îndrăgostit de Gracián și de vinul de Burgundia și momentele cele mai amuzante din *Trei într-o barcă*, de Jerome K. Jerome.

Ședința de exorcism a durat ceva mai mult de o oră. În fine, păcănitul diapozitivelor s-a oprit. Răpitorii și-au încheiat melopeele erudite. Au aprins lampa și au smuls cearșafurile care acopereau încăperea. Antoine a recunoscut vechea lui garsonieră din Montreuil. Kidnapperii s-au demascat: au apărut chipurile asudate ale lui As, Charlotte, Ganja și Rodolphe. Păreau satisfăcuți de munca lor, dar a fost nevoie de gesticulațiile lui Antoine de pe scaunul lui, ca să-l elibereze.

— Ce-i cu voi, v-ați pierdut mințile? întrebă Antoine cât putu de calm, scoțând cu scârbă capul de cocoș agățat de gâtul lui.

— Nu am vrut decât să te scoatem de sub vrajă, Antoine, explică Ganja. Deveniseși un tip destul de infect.

— Eu am o mătușă care e puțin vrăjitoare voodoo, continuă Charlotte, ea ne-a explicat cum să te scăpăm de farmecele astea pe care ți le-ai făcut singur.

— Te-am salvat, peroră Rodolphe cu aroganța-i obișnuită. Deveniseși un zombie. Te-am dezombifiat. Misiune îndeplinită.

As l-a luat pe Antoine în brațe și l-a strâns tare, lipindu-l de uriașul lui trup luminos. În octosilabi, i-a spus cât de mult se bucură să îl revadă. Antoine a renunțat la ideea de a se înfuria: intenția prietenilor lui față de el fusese generoasă și, chiar dacă o făcuseră cu nepricepere și cu riscul de a-l traumatiza, ei voiseră să-l salveze.

Antoine le-a povestit — fără a menționa vizita nocturnă a fantomei lui Dany Brillant ca să nu-i neliniștească în privința sănătății lui mentale — că încetase de o săptămână să mai ia pastile și își pregătise o retragere cu surle și trâmbițe: introdusese un virus în sistemul informatic al societății lui Raphi, care, conectat la rețeaua mondială, trebuia să provoace, la redeschiderea piețelor, la începutul săptămânii, ceva de genul unei vesele harababuri financiare.

În acea noapte de eliberare, au dormit cu toții întinși pe cearșafurile albe din garsoniera lui Antoine, ca niște copii într-o cabană construită într-un stejar din mijlocul unei păduri fermecate.

Trecură câteva zile, în care Antoine și-a petrecut timpul împreună cu prietenii lui, distrându-se și regăsind bucuria de a fi dependenți unii de alții.

Într-o dimineață, la ușa lui au sunat niște polițiști și l-au arestat. Raphi fugise în Elveția cu câteva economii. Considerând că exilul helvetic era o pedeapsă suficient de crudă, Justiția nu a cerut extrădarea lui. Foarte rapid, a avut loc un proces. Antoine a plătit o amendă care a înghițit toți banii pe care reușise să-i câștige; toate bunurile lui inutile, tablourile, mașina, au fost sechestrate; și, cum nu fusese nimeni rănit, nu a fost condamnat decât la șase luni de închisoare cu suspendare. Antoine a considerat că e un preț cinstit pentru exilul lui Raphi și pentru că făcuse să dispară câteva miliarde.

Era una din acele dimineți din pragul toamnei, când luna reușește să supraviețuiască zilei. Soarele nu se arăta pe cer: răzbătea delicat în toate individualitățile naturale și urbane, picura din petalele florilor, din clădirile vechi și din chipurile obosite ale trecătorilor. În holocaustul fecund al timpului ce trece, înfloresc pentru ochii traumatizabili singurele edenuri veritabile, acelea a căror arhitectură este o senzație.

În această dimineață de duminică, Antoine s-a trezit la ora opt. În valurile ce se-ncalecă despărțind somnul de trezie, i se păruse că aude un cântec.

S-a sculat, întinzându-se. După ce a pus apă la încălzit, a făcut un duș. Când infuzia de ceai a fost gata, a zăbovit o clipă în fața ferestrei, uitându-se la lichidul verde și aburind. Pe o ramură, un măcăleandru roșu părea să pozeze pentru amintirea lui Antoine; soarele de vară răspândea un flash permanent în atmosferă. Fără să bea o picătură din ceai, a lăsat ceașca în fața ferestrei și a ieșit din garsonieră.

A luat-o pe jos până la parcul din Montreuil, strecurându-se printre mașini și trecători. A grăbit pasul, cu șireturile desfăcute, cu părul ciufulit și încă umed. La ora asta, parcul era aproape pustiu: câțiva bătrânei se plimbau, câteva femei își scoseseră copiii la aer, un pictor cu o pălărie largă își ridicase șevaletul pe iarbă.

Antoine mergea fără nici o direcție, parcă pierdut în acest spațiu neted și tihnit. S-a așezat pe o bancă, lângă un bătrân sprijinit în bastonul lui cu măciulie de argint. Bătrânul purta o pălărie de fetru gri cu o bandă de mătase neagră; a întors puțin capul spre Antoine, apoi și-a reluat poziția de santinelă ostenită. Antoine s-a uitat în aceeași direcție și, o clipă, nu a văzut nimic, dar, strângând din ochi, privind cu atenție, chiar în fața lui se ivi o tânără. L-a scrutat cu privirea pe Antoine, a înclinat capul, s-a aplecat să-l studieze de parcă ar fi fost o sculptură, apoi i-a întins mâna. El a vrut să vorbească, dar tânăra a dus un deget la buze și i-a făcut semn să se ridice și s-o urmeze. S-au îndepărtat de bancă și de bătrân.

— Caut niște prieteni, spuse fata uitându-se la Antoine, pe urmă de jur-împrejur.

— Cum arată?

— Poate seamănă cu tine. Cum aveai aerul că ești o persoană interesantă, șezând acolo pe banca aia, mi-am zis că poate vrei să fii unul din prietenii mei. Pari a fi de bună calitate. De calitate superioară.

— De calitate superioară… Parcă ai vorbi de șuncă.

— Nu, nu de șuncă, eu nu mănânc carne.

— Şi îți mănânci prietenii?

— Nu mai am prieteni, tu trebuie să-mi dai replica. Așadar, când eu spun lucruri într-adevăr uimitoare, tu trebuie să mă întrebi de ce.

— Impresarul meu a uitat să-mi trimită continuarea scenariului. Deci… de ce?

— De ce, ce? întrebă ea, mimând foarte convingător uimirea.

— De ce nu mai ai prieteni?

— Au mucegăit. Nu remarcasem că au o dată de expirare. Trebuie să fii atent la asta. Prietenii mei au început să aibă urme de putregai, pete verzi destul de scârboase. Ceea ce spuneau începea cu-adevărat să miroasă rău…

— Asta poate fi periculos.

— Da, ar fi putut să-mi dea salmoneloză.

— I-ai pus în lada de gunoi?

— Nu, n-a fost nevoie, s-au aruncat singuri în viața lor fără vlagă.

— Ești aspră.

— Scuze, ăsta nu e textul tău: ar trebui să spui: „Ești grozavă.“

— Au fost unele modificări de ultim minut în scenariu.

— Eu aflu întotdeauna ultima!

Fata se opri brusc și-și dădu o palmă peste frunte. Se puse în fața lui Antoine, un pic panicată, cu ochii larg deschiși.

— Am uitat scena prezentărilor! Am uitat scena prezentărilor! Trebuie să reluăm totul de la început. Haide, ne întoarcem la bancă.

— Ştii, răspunse Antoine oprind-o, vom putea face un racord. Pentru asta există montajul.

— Ai dreptate. Să facem câțiva pași fără să spunem nimic și să ne prezentăm. Motor.

Se plimbară pe aleile înguste ale parcului, pe peluze, privind copacii, păsările. Vremea era blândă, aerul avea o culoare limpede și aproape sclipitoare. Nicicând nu mai fusese o lună septembrie atât de plăcută; ignora cu candoare apropierea toamnei, stătea mândră, în picioare, ardea ultimele forțe ale verii ca și cum ar fi fost nesfârșite.

— O, spuse fata cu spontaneitate, pe mine mă cheamă Clémence.

— Încântat, răspunse Antoine pe un ton vesel. Pe mine mă cheamă Antoine.

— Încântată să te cunosc, spuse ea strângându-i mâna, apoi, după câteva secunde de tăcere, continuă: acum, Antoine, să reluăm de acolo de unde spuneai că sunt grozavă.

— Spuneam că ești severă.

— Ești foarte nedrept. Tu nu judeci pe nimeni?

— Încerc, dar e greu.

— Teoria mea este că poți să înțelegi și să judeci. Judecăm tocmai

pentru a ne proteja, fiindcă pe noi cine încearcă să ne înțeleagă? Cine îi înțelege pe cei care încearcă să înțeleagă?

— Lacenaire spunea că singurii care au dreptul să judece sunt condamnații.

— Atunci e în regulă, noi suntem condamnații, spuse Clémence desfăcând brațele. Eu am fost dintotdeauna condamnată, de când eram mică am fost judecată cu sentințe tăcute. E frumos ce spun, nu-i așa?

— Exemple?

— De exemplu: totul. Toată societatea e o judecată împotriva mea. Munca, studiile, muzica modernă, banii, politica, sportul, televiziunea, manechinele, ziarele, mașinile. Ăsta e un bun exemplu, mașinile. Nu pot să merg cu bicicleta, să mă plimb pe unde vreau, să profit de oraș: mașinile îmi restrâng libertatea. Şi put, sunt periculoase…

— Sunt de acord. Mașinile sunt o calamitate.

Au cumpărat o vată de zahăr. Ciugulind, rupând vălătuci roz, au înghițit-o repede, lingându-se pe buze și pe degete.

— Încă o chestie, spuse Clémence. După părerea mea, marea diviziune a lumii, bun, în afară de toată chestia cu clasele sociale, marea diviziune este între cei care mergeau la petreceri și cei care nu mergeau. Iar această diviziune a omenirii, care datează din colegiu, persistă toată viața sub alte forme.

— Eu nu eram invitat la petreceri.

— Nici eu. Le era teamă, fiindcă spuneam ceea ce gândesc, și gândeam multe lucruri rele despre colegii mei. Detestam pe aproape toată lumea. Era colosal. Dar acum, fiindcă și-au dat seama cât suntem de grozavi, ar vrea să ne invite la petrecerile de adulți și să se poarte ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ca și cum totul ar fi uitat. Dar, nu, noi nu vom merge.

— Sau numai pentru a șterpeli fursecuri și sticle de Orangina.

— Şi ca să le dăm la toți indivizii ăia lovituri cu bâta de baseball peste craniu, spuse Clémence mimând gestul.

— Şi o să-i lichidăm cu bețe de golf, e mai elegant.

— Cu clasă, cu grație!

În timp ce discutau, au ieșit din parc. Mergeau unul lângă altul, Clémence țopăia, culegea flori, ușuia păsările bătând din palme. Era cam de vârsta lui Antoine; în unele momente foarte serioasă și, în clipa următoare, dezinvoltă și destinsă, personalitatea ei se schimba neîncetat. Cu un aer nevinovat, a exclamat deschizând brațele:

— De ce să nu avem dreptul să criticăm, să-i considerăm pe unii tâmpiți și săraci cu duhul, sub pretext că am părea acri și geloși? Toată lumea se comportă ca și cum am fi cu toții egali, ca și cum am fi cu toții bogați, educați, puternici, albi, tineri, masculi, fericiți, sănătoși, cu o mașină mare… Dar asta nu e adevărat. Așadar, am

dreptul să fac scandal, să fiu prost dispusă, să nu zâmbesc fericită tot timpul, să-mi dau părerea când văd lucruri anormale și nedrepte, și chiar să insult oamenii. E dreptul meu să protestez.

— De acord, dar… e obositor. Poate avem ceva mai bun de făcut, nu-i așa?

— Ai dreptate, acceptă Clémence. E o idioțenie să-ți cheltuiești energia pentru chestii care nu merită. Mai bine să ne păstrăm forțele ca să ne distrăm.

— Şi să ne plimbăm pe malul mării.

— Să ne plimbăm pe malul mării… Asta nu e dintr-un cântec?

Clémence a început să fredoneze o melodie vagă. Mergeau pe trotuar prin mulțimea de lucrători și de șomeri, de studenți, de bătrâni și de copii. Magazinele, brutăriile, băncile nu se mai goleau de aceste globule divers colorate care sunt ființele omenești în aparatul circulator al orașului. O mașină a trecut prin fața lor claxonând. S-a oprit cu zece metri mai încolo, la semafor. Clémence l-a luat pe Antoine de braț.

— Închide ochii, i-a cerut ea. Am o surpriză pentru tine.

Antoine a închis ochii. Un vânt ușor și cald ciufuli părul celor doi tineri. Clémence îl conduse pe Antoine trăgându-l de braț; îl duse în mijlocul străzii. La o sută de metri, se apropia o mașină neagră.

— Bun, poți să deschizi ochii.

— Clémence, vine o mașină, constată liniștit Antoine.

— Ai promis să ai încredere în mine.

— Nu, câtuși de puțin, n-am spus niciodată asta.

— A, am uitat să-ți cer. Ai încredere în mine, de acord?

— Clémence, mașina…

— Jură că ai încredere în mine, și nu te mai văicări, fricosule. Nu trebuie să te miști, e foarte important. Jură.

— Bine, jur. Nu o să mă mișc, nu… o să mă mișc…

Mașina era la numai treizeci de metri, claxonul urla pentru ca cei doi tineri să plece din drum. Antoine și Clémence tot nu se mișcau, trecătorii se uitau la ei. În penultimul moment, Clémence îl trase pe Antoine de braț și căzură pe trotuar. Mașina neagră trecu mârâind furioasă și arătându-și colții.

— Ţi-am salvat viața, spuse Clémence. Sunt eroina ta! (Se sculă și îl ajută și pe Antoine să se ridice în picioare.) Asta înseamnă că suntem legați pe viață. De acum încolo răspundem unul de celălalt. Ca la chinezi.

— Cred că am avut destule emoții pentru azi.

— Ai un număr de emoții pe care nu trebuie să-l depășești?

— Da, așa e, altfel risc o supradoză. Să nu-mi spui că supradozele de emoții sunt geniale, nu sunt obișnuit cu ele.

Înfometați de viața lor atât de aventuroasă, Clémence și Antoine au

convenit să se ducă să ia masa la Gudmundsdottir împreună cu As, Rodolphe, Ganja, Charlotte și prietena ei. Dar, cum mai erau câteva ore până la prânz, s-au hotărât să se joace de-a fantomele. Clémence i-a explicat lui Antoine în ce consta jocul: urmau să se poarte ca niște fantome, să-i privească pe oamenii de pe terasele cafenelelor din toate părțile, să se plimbe pe străzi și prin magazine zgomotoși, să țipe ca bufnițele, să hoinărească profitând de invizibilitatea lor, să se poarte ca și cum ar fi dispărut din ochii lumii. Zornăindu-și lanțurile și ridicând brațele înfricoșător, Clémence și Antoine au început să bântuie orașul.

Table of Contents

Despre autor și traducător
M-am hotărât să devin prost
- Intro
- "Lui Antoine..."
- "Pe jumătate, ..."
- "Din cauza unei..."
- "Nu știu dacă..."
- "Restaurantul se umplea..."
- "Ganja izbucni..."
- "Cabinetul doctorului Edgar..."
- "Garsoniera lui se afla..."
- "Pentru Antoine, ..."
- "Imperturbabil de fericit..."
- "Pentru a palpa realitatea..."
- "Începea luna septembrie..."
- "Era una din acele..."